

Redakcija, kantoris un ekspedīcija: Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40. Redaktora runas st. otrdienās un trešdienās no plkst. 16—17, bet ceturtdienās no plkst. 17—24.

Ik nedēļas
bezmaksas pielikums

»Pašvaldību dzīve«

Tālruni:

Redakcijai	27768
Administrācijai	29344
Kantorim: { sludinājumi un honorāri	34731
{ laikr. pasūtījumi un norēķ.	26825
Ekspedīcijai	34111

Pasta tekošs rēķins Nr. 11378.
Pasta kastīte 1336.

Abonēšanas maksa:

par 3 mēnešiem Ls 1,50, par 6 mēnešiem Ls 3,—,
gadā Ls 5,—. Uz ārzemēm 100% dārgāki.

Sludinājumu maksa:

tekstā 1 lats 20 sant., sludinājumu daļā firmu un
izpircu slud. 30 sant., pārējie sludinājumi 25 sant.
par vienslejiņu petit rindīņu, ieskaitot sludinājumu
nodokli. Ārzemju sludinājumi 50% dārgāki.

Nr 33 (94)

Piektdien, 14. augustā 1936. g.

Mūsu varoņu atdusas vieta — Brāļu kapi

A. Birzmalnieks.

Brīvības cīņtāju piemiņas dienā

Atdariet lielajam klusumam sirdis,
Dienā šaj nolaizas bijīgs kas pāri
Ložmetējkalam un Tīreļa purviem,
Sirmajai Daugavai, Lielupei, Ventai,
Vēstidams svinīgu atmiņu brīdi.
Aizturiet runas un valodas skaļās,
Staigājiet klusi un nedziediet godos:
Diena šī nevalda radīta dzīrām;
Pārdomās klusās lai pavadām viņu,
Pieminot kritušos varoņus kaujās.
Pieminiet jaunekļus, pieminiet vīrus,
Zobenu pāršķeltām galvām un krūtīm,
Uzvaras priekā starp dzeloņu žogiem
Palika guļot kas samtainos laukos,
Neredzot uzaustam brīvības rītu
Pār latvju ciematiem tāliem un tuviem,
Pār Nāves salu un Ložmetējkalmu.

Vilis Lesiņš.

Ilgi tur klajumos celsies pret sauli
Atziņu tvaiki no mitrajām sūnām
Vasaras karsmē ap plaujamo laiku...
Atdariet lielajam klusumam sirdis,
Nolaidies svinīgs kas zālainos klajos,
Ieročiem šķindot kur plecu pie pleca
Par savas dzimtenes laupīto tiesu,
Brīvību gaidīto karsti un ilgi,
No saules, līdz saulei ciniņas viri,
Atminiet kaujas šīs, nākošās audzēs,
Varoņu upurus, brīvībai nestos,
Cīņā ar dzimtenes naidnieku sīvu,
Nāca kas virsū ar spēku un viltu,
Atdariet lielajam klusumam sirdis
Ejot gar kritušo varoņu kapiem:
Ložmetējkalmu un Tīreļa purviem,
Sirmajo Daugavu, Lielupi, Ventu,

Vēstidams svinīgu atmiņu brīdi,
Sapņo kas nolaidies svētošs tur pāri.
Aizturiet runas un valodas skaļās,
Staigājiet klusi un saudzīgiem soļiem
Noglāstiet velēnas zaļās un zāli
Kritušo varoņu ciniņu vietās.
Pieminiet jaunekļus, pieminiet vīrus,
Krita kas Zemgali aizstāvēt lepno,
Palika guļot kas līdzenos klajos
Uzvaras priekā starp dzeloņu režģiem,
Neredzot uzaustam brīvības rītu
Pār latvju ciematiem tāliem un tuviem,
Pār Nāves salu un Ložmetējkalmu,
Ilgi tur klajumos celsies pret sauli
Asiņu tvaiki no valgajām sūnām
Vasaras karsmē ap plaujamo laiku.

Lāčplēša testaments

Stāsts varoņu piemiņai

Viduču Augusts pieder veiksmīgājo draudzēi. Gan savā mūžā lāgus trīs vai četrus viņš kulepodams nācis lejā no labklājības kalna un pazaudējis visu, kas tam bijis, tak, dažu gadu laikam aiztekt, mēs atkal redzam viņu kalnā, uzkāpušu un nevaram vien gana nobrināties, — kur vienam cilvēkam var tik daudz laimes rasties.

Deviņpadsmit gadu vecumā Augusts studēja komerczinības, nevis tā, kā to dažkārt dara citi turīgu vecāku balstīti jaunekļi, bet studēja ar dedzīgu prieku un niknu centību, it kā pēc četri gadiem nāktu pasaules gals un Augustam tad vajadzētu stāties pie Dieva labās rokas kā debesu komercpadomniekam.

Bet tad, — smagā ugunsnelaimē galu dabūja viņa māte, un tikko tā bija guldīta zemē, — tēvu piemeklēja triekas lēkme, kas nolēmēja tam visu labo pusī, atņemot arī valodu un skaidru saprašanu. Šiem triecieniem līdzī nāca arī rūpju likstas, un

stud. rer. merc. Viducis pārvērtās par vienkāršu komiju, apgādājamais kļuva par gādnieku, un pasaules gals šķita atlikts uz noteiktu laiku.

Tak veikala darbā Augusts ciniņās tikpat sirdīgi, kā augstskolas studijās un, tā kā laime atrod savus luteklus vienalga kur tie būtu, — pēc divi gadiem viņš jau bija vecākais komijs, pēc trim, — veikala pārzinis un nebija vēl pagājis ceturtais gads, kad šefs to aicināja savā kabinetā un sacīja tā:

„August! — es esmu saguris un man jābrauc veseloties. Bet tā nebūs ne atpūta, ne veselšanās, ja nezināšu, ka manu veikalu vada vīrs ar drošu roku un galvu uz pleciem. Gan visi mani darbinieki ir krietni un uzticami un daži no tiem man nokalpojusi tepat divdesmit gadus, tak viņu krietnums ir tikai šai kalpošanā, kurpretī vadīt un rīkot tie nespēj, kaut arī savā uzticībā pūlētos darīt vislabāko. Jā, — vadītprasme ir Dieva dāvana — to nevar ie-

mācīties, un tālab tu, August, paliksi manā vietā. Piederīgo man nav. Un ja es vairs neizveselojos, tad šajā aploksnē tu atradīsi manus pēdējos rīkojumus.“

Pēc iesvētīšanas šī bija trešā reize, kad bez mazākās vēja pūsmas sāk asarot Augusta acis, — divas iepriekšējās sakrita ar mātes nāvi un tēva nelaimi. Par raudāšanu to nevarēja dēvēt, jo viņa seja nemijās ne vaibsts, elpa palika mierīga un dziļa, — tikai redzokļi kļuva valgi, un plaksti tiem pārzibsnīja biežāk, kā pūlēdamies noslaucīt acu spoguli iebirušu putekli. Un arī šoreiz viņš nerunāja daudz; viņš pateica tikai „Paldies“ un cieši saspieda sava šefa izdēdēju roku, kas sniedzās tam pretī tik sirsnīgi, it kā šai saskarienā cerētu atgūt zudušo spēku un pilnību...

Tā Augusts kļuva par zeloša veikala vadītāju un nu viņš varēja augu dienu sēdēt šefa kabinetā. Bet to viņš darīja tikai pēc (Turpinājumu skat. 9. lpp.)

Lielo cīņu piemiņai

Brīvības cīņtāju piemiņas dienā.

Brīvības cīņu upuru vietas ir
tilts, kas vieno tagadni ar va-
roņu slavas pagātni.
Generālis J. Balodis.

Šie zīmīgie mūsu atbrīvošanas cīņu vīrs-pavēlnieka un tagadējā kara ministra ģenerāļa J. Balodža vārdi katram atgādina to laiku, kad latvju tēvi un dēli vāji bruņoti un ģērbti stājās cīņtāju rindās, lai ar ieročiem rokā aizstāvētu jauno Latvijas valsti un tās brīvību. Šo pašai ziedīgo cīņu piemiņu glabā Vidzemes kalnāji, plašais Zemgales līdzenums, jūras apskalotā Kurzeme un ezerzemes Latgales āres.

Granīta un vaļa piemiņas zīmes bijušo cīņu vietās jo redzami izteic un runā uz katru skaidru un pārliecinošu valodu. Tomēr laiks nemēdz stāvēt uz vietas. Iet gadi un nemanot aizstēdzas gadu desmiti, līdzinādami un pārveidodami seno cīņu tekas. Laiks aizber tranšējas un granātu izrautās bedres, šīs neseno cīņu nemaldīgās liecinieces un, pats no sava svara meklē dzilāku vietu vecs un pamests ložmetēja vai lielgabala stobrs. Kas var zināt, ka šis pats pamestais ieroča gabals varbūt viņās cīņu dienās ir palīdzējis izšķirt veselas kaujas iznākumu?

Tā dzīvī lielākie pārdzīvojumi un notikumi ar laiku zaudē savu spirtumu un ikdienas rītumā tagadējam cilvēkam jau grūtāk saskatāma viņu nozīme. Un pat gadās, ka tas, kas kādreiz bijis svēts un neaizmirstams, atcerē sāk pārvērsties vienkāršā pieklājībā.

Tas nekad nedrīkst notikt ar mūsu varoņiem un varoņīgo brīvības cīņu laiku, kas mums stāsta par latvju tautas vienprātību, pašizliedzību, uzpurēšanos kopējai visas tautas lietai un apbrīojumu varonību un izturību, kuŗas apņemtas cildena ideālisma liesmām.

Ne redzamās zīmes brīvības cīņu upuru vietās spēš uz laiku laikiem uzglabāt mūsu brīvības svētumu un varoņu garu, tas glabājams cilvēku sirdīs! Lai ikviena sirds pildās ar lepnumu un svētām jūtām apmeklējot senās cīņu un varoņu atdusas vietas un, promejot, lai katrā sirdī ieaūzās varoņlaika domas un mērķi, kuŗas domāja kaujās ejot un par ko cieta un nesa upurus Latvijas brīvības cīņtāji.

Tamdiē klūst saprotama cildenā tradīcija, reizi gadā visā zemē godināt brīvības cīņtāju piemiņu, sarīkojot piemiņas aktus, gājienus uz varoņu atdusas vietām un svinīgus dievkalpojumu. Tāda diena ir 11. augusts, veltīta latvju karotājiem un viņu lielo darbu slava. Šī diena iezīmē mūsu brīvības cīņu noslēgšanos un tā runā par upuriem, kādi bija nepieciešami, lai Latvijā būtu brīva un neatkarīga un, to svētību, ko latvju tautai deva labāko dēlu asinis.

Bet šī diena iezīmē vēl otru svarīgu momentu mūsu tautas vēsturiskā gājumā. 1920. gada 11. augustā stājās spēkā mūsu valdības noslēgtais miera līgums ar mūsu zemes agrāko valdinieci Krieviju, kas pēc grūtām cīņām kauju laukos, atzina latvju tautu par savas zemes likteņu lēmēju un dzīves vadītāju.

Patiesi, liela ir 11. augusta nozīme, kas stāsta par latvju tautas atbrīvās atkarības važu krišanu, galīgu atbrīvošanos. To deva latvju karotāju ieroču uzvaras un šai dienā spoži uzvaras saule lejas pār visiem jaunās Latvijas brīvības gaitiniekiem — drošsirdīgajiem savas tēvzemes aizstāvētājiem un sargātājiem.

Cik spožas bija mūsu karotāju uzvaras brīvības karā, tikpat grūtas bija mūsu nacionālās armijas tapšanas dienas. Kad 1918. gada novembrī darbā stājās pagaidu valdība ar Prezidentu K. Ulmani, mūsu zemē rīkojās okupācijas vara, kuŗai pēc pamiera (Turpinājumu skat. 2. lpp.)

Lielo cīņu pieminai

(Turpinājums no 1. lpp.)

noteikumiem bija jāatstāj Baltijas jūras piekraste. Valdības pirmais uzdevums un tajās dienās arī svarīgākais — organizēt nacionālu karaspēku, kas lai aizstāvētu jauno valsti no viņas ārējiem ienaidniekiem. Valdība varēja balstīties vienīgi uz latvju karavīru nacionālo savienību, kurā bija apvienoti nacionāli noskaņotie virsnieki, instruktori un karavīri. Par nodibinātās apsardzības ministrijas pārvaldnieku iecēla tagadējo armijas štāba priekšnieka palīgu ģen. R. Dambiti. Decembra sākumā stājās darbā pirmais apsardzības ministrs J. Zālītis, kad arī vairākās vietās sāka formēties nacionālā karaspēka vienības. 1918. gada decembra beigās Rīgā ienāca Cēsu rota pulkv. O. Kalpaka vadībā, tās pirmie karavīri jau bija izcīnījuši pirmo kauju par jauno valsti pie Drabežu muižas, izklidinādami lielieku jātņieku nodaļu. Tomēr mūsu spēki vēl bija daudz par maziem, lai aizkavētu no Pleskavas un Daugavpils iebrukuma ienaidnieka karaspēka kolonas. Arī vācu karaspēka daļas bija jau dezorganizētas un tās strauji atkāpās. Šai laikā Rīgā saformējās virsnieku un instruktoru rezerve kapt. J. Baloža un studentu rota kapt. N. Grundmaņa vadībā.

Par Latvijas nacionālo karaspēka vienību virspavēlnieku iecēla pulkv. O. Kalpaku, kas ar trim augšminētajām rotām 1919. gada 3. janvārī atstāja Rīgu. 5. janvārī pulkv. O. Kalpaks Jelgavā deva savu pirmo pavēli Latvijas pirmam atsevišķam bataljonam.

Lielieku spēki jau grupējās Baldones, Mežotnes un Garozas staciju rajonos, lai mēģinātu nogriezt latviešu bataljona atiešanas ceļu uz Liepāju. Pagaidu valdība kopā ar Studentu rotu aizbrauca uz Liepāju, bet pulkv. O. Kalpaks ar pārējām mūsu nacionālā karaspēka vienībām palika frontē un, vedot izlūkošanu, atkāpās uz Lielanci. Arī Igaunijā pulkv. J. Zemītāns formēja Ziemeļlatvijas brigādi.

Pulkv. O. Kalpaka vadītās vienības apmetās Lielauces pilī. Naktī uz 16. janvāri, kad pār Lielauces apkārtni klājās sniegaina ziemas nakts un valdīja pilnīgs miers, mūsu karavīri pamanīja ienaidnieka jātņiekus. Drīz vien sāka dūnēt sīvas kaujas troksnis, kam pievienojās uzņakušā sniegunā aurošana. Tomēr kalpakieši varonīgi veica pretinieka pārspēku, zaudēdami kauju laikā četrus kritušos. Lielaucē pēc šīs mūsu karotāju uzvaras palikt tomēr nevarēja un kalpakieši atkāpās uz Ventas līnijas. Pēc dažām sadursmēm 25. janvārī latviešu karaspēks pārņēma kaujas iniciatīvu. Cēsu rota padzina lielieku apturi no Lēnes muižas, drīz mūsu rokās krita arī Rudbārzu un Skrundas muižas. Pirmo kauju sekmes pacēla karavīru gara stāvokli.

Februāra mēnesis pagāja klusi, vedot vienīgi izlūkošanu un sagatavošanos turpmākām cīņām.

1919. gada 3. martā ir diena, kad mūsu nacionālais karaspēks sāka uzbrukumu visā frontē, pārejot Ventu un ar sīvām kaujām ieņemot Jauno muižu, tad Skrundas skolu. Liktenīga pārskaņšanās 6. martā kaujā pie Aritēm prasīja pirmā Latvijas armijas virspavēlnieka plkv. O. Kalpaka dzīvību. Viņa vietā stājās pulkv. J. Balodis. Uzbrukumi turpinājās un mūsu rokās krita viena vieta pēc otras. Četras dienas pēc sākta ģenerāluzbrukuma kalpakieši jau ieņēma Saldu, tad Blidenes muižu, Jaunpili un drīz vien sasniedza Lielupes līniju. Sīvas kaujas risinājās arī pie Batariem un Kaugurciema, kad jau latviešu karavīri bija apvienoti Baloža brigādē.

Pārvarot lielas grūtības, mūsu pirmo karavīru cīņas vainagojās uzvarām. Pašu karotāju skaits auga un 23. maijā kalpakieši ieņēma Rīgu. Daļa no Baloža brigādes spēkiem pārvietojās frontē Vidzemes vidiēnā: Ērgļu, Vecpiebalgas, Lubānas, Cēsaines rajonos, kur tajos iestājās daudz brīvprātīgo. Šeit sīvas cīņas veda arī zāle partizāni.

Vidzemes atbrīvošanu ievadīja Valmieras kājn. pulka nodibināšana februāra mēnesī, kurām pēc mēneša pievienojās Cēsu kājnieku pulks. Ziemeļlatvijas brigādes kaujas gaitās formējās arī pirmās artilērijas daļas: Valmieras, Cēsu un Rūjienas baterijas. Pulki kopā ar igauņu karaspēku stājās pie Vidzemes atbrīvošanas. Līdz tam laikam, kamēr kalpakieši bija ieņēmuši Rīgu, Valmieras pulks veda aizstāvēšanas kaujas Melnupes krastos un 27. maijā kopā ar igauņu karaspēku pārgāja uzbrukumā. 28. maijā mūsu rokās krita Apes miests un Korvas stacija, bet dienu vēlāk Alūksne, tad Vecgulbene. Tālākais pulka kauju ceļš gāja uz Cēsaini, Madonu, Laudonu un 5. jūnijā pulks sasniedza Krustpili. Atāšanās staciju ieņēma kpt. Aparņieka nodibinātais partizāņu pulks.

Kādi ir lauksaimniecības biedrību uzdevumi

„Valdības Vēstneša“ 11. augusta numurā publicēti jauno lauksaimniecības biedrību normālatstūti, kas izdoti pamatojoties uz likumu par Latvijas lauksaimniecības kameru.

Statūtos noteikts, ka katras lauksaimniecības biedrības mērķis ir atbalstīt un sekmēt lauksaimniecības kameras uzdevumu pildīšanu, aizstāvēt zemnieku saimnieciskās un tiesiskās vajadzības, veicināt viņu pašdarbību un kopdarbību, pašierosmi un pašpalīdzību, aroda godīgumu un darba apzinīgumu, būt nomodā par zemnieku godu, uzturēt to tīru un spodu, rūpēties par viņu aroda un vispārējo izglītību, stiprināt viņos valstiskumu, tēvzemes mīlestības un tautas vienības ideju, izkopt un padziļināt viņu kultūras, sporta un sabiedrisko dzīvi un centienus, ar to veicinot savu biedru un visas nācijas un valsts garīgo un saimniecisko augšanu un uzplaukumu.

Savu mērķu sasniegšanai biedrības, saskaņā ar pastāvošiem likumiem, rūpējas un gādā, lai biedros padziļinātos apzinīga skaidrība par mūsu neatkarīgo valsti un vienoto tautu, par atbildību un pienākumiem pret

valsti un tautu, lai biedros nostiprinātos ticība un palāvība uz mūsu valsti un tautas vienību, kā arī apņēmība un gatavība arvien iestāties par šīm augstākām idejām, lai biedri vienmēr visur celtu un vairotu tautas un tēvzemes godu, cieņu un slavu. Biedrības cenšas modināt un nostiprināt biedros apzinīgumu un atbildības izjūtu un gribu pēc augstākiem sasniegumiem darbā. Rūpējas, lai biedriem un viņu ģimenēm vairotos iespējas un pašķirtos ceļš tiht uz priekšu un uz augšu saimnieciski, sabiedriski, kultūrāli. Meklē racionālus ražošanas paņēmienus visās lauksaimniecības nozarēs un rūpējas par to izplatīšanu savā darbības rajonā. Saziņā ar Latvijas lauksaimniecības kameru rīko izstādes, lauksaimniecības ražojumu apskates, darba rīku un darba sacensības, veicina paraugsaimniecību ierīkošanu un citus līdzīgus pasākumus. Ierosina un veicina lauksaimniecības ražojumu pārstrādāšanu un pārdošanu, kā arī lauksaimniecībā un lauku amatniecībā vajadzīgo priekšmetu apgādāšanu, sekmē lauksaimniecības mašīnu koplietošanas punktu un vaislas staciju ierīkošanu. Veicina vietējo dabas bagātību iz-

mantošanu un dažādu saimniecisku pasākumu ierīkošanu. Godalgo darba darītājus par nopelniem lauksaimniecībā, mājniecībā un mājamatniecībā, sevišķi vēribu piegriežot laukstrādnieku un laukstrādnieču godalgošanai par apzinīgu darbu un ilggadīgu strādāšanu vienā saimniecībā. Izplata teorētiskas un praktiskas zināšanas, uzturot vai pabalstot skolas, atvejojot bibliotēkas, lasītavas, mūzejus, sarīkojot priekšlasījumus, kursus, ekskursijas u. t. t. Rūpējas par lauku iedzīvotāju veselību un fizisko attīstību; veicina lauku jaunatnes apvienošanās mazpulkos un materiāli atbalsta mazpulkus darbību. Sasauca biedru un paplašinātas atklātas sapulces un apspriedes savā darbības rajonā, notur kopējas vakarēšanas, sarīko koncertus, teātra un kino izrādes, literārus, saviesīgus un citus izrīkojumus; līdzekļu pārdalīšanai sarīko bazārus un loterijas. Saziņā ar Latvijas lauksaimniecības kameru pārrauga mājniecību, laukkopību, dārzkopību, biškopību u. c. nozares, sastādot saimniecību grupas, algojot pārraugus, un kontrolējot viņu darbību, ciktāl šo nozaru pārraudzībai nav atsevišķas pārraudzības biedrības. Atdzīvina seno tikumu par savstarpēju palīdzību kaimiņu starpā; materiāli pabalsta nelaimes gadījumos cietušos, it sevišķi sniedzot pirmo palīdzību dabas katastrofā, kā: krusas, plūdu, ugunsgrēku u. c. briesmu gadījumos. Rūpējas par labu satiecību un sadarbību saimnieku un gājēju starpā; rūpējas par gājēju dzīves apstākļu uzlabošanu, sevišķi cenšoties zemtuos radīt pareizu atziņu par gājēju uzlabotu dzīvokli un mitekļu nepieciešamību; visādi veicina un atbalsta sava rajona trūcīgās daudz bērnu ģimenes, sagādājot tām darbu un dodot iespēju bērniem apmeklēt skolas. Pēta dažādu lauksaimniecības nozaru stāvokli un vajadzību un iesniedz attiecīgus ierosinājumus Latvijas lauksaimniecības kamerai. Uz attiecīgu iestāžu pieprasījumu, no savu biedru vidus ieteic personas līdzdarbībai Latvijas lauksaimniecības kamerā, valsts un pašvaldību iestādēs u. t. t. Uztur ziņu sniegšanas, tiesiskās palīdzības un citus birojus.

Savu uzdevumu labālai veikšanai lauksaimniecības biedrība var organizēt savus biedrus atsevišķās sekcijās, grupās, kopās vienībās pēc lauksaimniecības nozārēm, nodarbošanās, interesēm, dzīves vietas un citām pazīmēm, izslēdzot tomēr biedru sadalīšanu vai nošķiršanu pēc tautībām vai ticībām.

Lauksaimniecības biedrības var dibināt pārvaldīt un izlietot dažādus pašpalīdzības fondus, kā kristību, pūra, bērnu, palīdzības sniegšanai slimību un nelaimes gadījumos, izglītības, fondus bezzemnieku apgādāšanai ar zemi un inventāru saimniecības uzsākšanai un fondus citu vajadzību apmierināšanai. Biedrība var pieņemt un pārvaldīt novēlētumus mantā un naudā saskaņā ar novēlētāju noteikumiem.

Par biedrības biedriem var būt Latvijas pilsoņi, ne jaunāki par 18 gadiem, kas dzīvo un darbojas, vai kuriem ir īpašums vai uzņēmums biedrības darbības rajonā, kā arī juridiskas personas.

un lielākas sadursmes. Mūsu armija cīņās zaudēja 154 virsniekus un 2875 karavīrus.

Uzvara pēc uzvaras — raksturo šo latvju karavīru cīņu posmu par savu jauno valsti, par savas tēvzemes brīvību un neatkarību. Viņus šajās kaujās vadīja virspavēlnieks ģen. J. Balodis, vīrs, kuram šis cīņu laiks vijis viskrāšņāko varoņslavas vainagu.

Lai mūžīga piemiņa mūžībā aizgājušiem varoņiem, bet dzīvajiem svēts pienākums veidot, dailot, aizstāvēt un sargāt varoņu atstāto mantojumu!

Zemkopji nodrošinājat nākamā gada ziemāju ražas

To panāksat kodinot ziemāju labību sēklas ar atzīto

CERESAN sēklu kodni

Kodināšana ar

CERESAN — sauskodni

ir vienkāršākais kodināšanas veids un dod drošākus panākumus

Krājumā sauskodināšanas aparāti

CERESAN — slapjkodne

ir lietderīgākā kodināšanai slapjā veidā

Dabūjamas

Centrālās Savienības „KONZUMS”

sēklu veikalā Rīgā, Dzirnauvu ielā 79/81, nodalās provincē un lauku kooperatīvos

Vienā laikā ar Valmieras pulka pāriešanu uzbrukumā, igauņu 3. divīzija forēja Sedas upi un virzījās uz Valmieru. 29. maijā Rūjienā ieņēma Cēsu kājnieku pulks, tagadējā armijas komandiera ģen. K. Berķa vadībā. No šī pulka rezerves bataljona vēlāk izveidojās Rīgas kājnieku pulks. Dienu vēlāk cēsinieki atbrīvoja Cēsi no lieliekiem.

Šai laikā Naukšēnu muižā formējās Siguldas kājnieku pulks, kad arī atklājās vācu savtīgie nolūki pret Latvijas valsti. 3. jūnijā pēcpusdienā Cēsis ieradās vācu jātņieku nodaļa un viena baterija. Ziemeļlatvijas brigādes štābs pavēlēja landesvērstiem atstāt Cēsi. Pienāca arī igauņu bruņotais vilciens un kājnieku spēki.

6. jūnijā naktī landesvērs sāka uzbrukumu Cēsu pulka daļām, kas bija novietotas Līves pagasta robežās.

Tā sākās Cēsu kaujas. Kaujas turpinājās Cēsu un Raunas apkārtnē. 22. jūnijā iedegās latviešu-igauņu karaspēku kopējais uzbrukums, kas vainagojās ar spīdošu uzvaru un landesvēra padzišanu no Cēsim. Pēc dažām sadursmēm pie Juglas Ziemeļarmija ienāca Rīgā un apvienojās ar dienvidniekiem, tā radot vienotu latviešu nacionālo armiju.

Ar to zemes atbrīvošanu vēl nebija galā. Oktobra pirmās dienās uzbrukumu Rīgai atjaunoja Bermonta-Golca apvienotais vācu karaspēks, pret kuru vērsās jauno Latgales un Vidzemes divīziju karavīru ieroči. Kad frontāls uzbrukums pār Daugavas tiltiem izrādījās par neiespējamu, Latgales divīzija ģen. K. Berķa vadībā pārcēlās pie Boldeņģas pār Daugavu un sāka uzbrukumu no jūras. Gandrīz veselu mēnesi šī divīzija bija nogriezta no pārējās armijas (Bolderģas republika). Pārējās mūsu armijas daļas operēja Jaunjelgavas-Ikšķiles rajonos. Šo cīņu laikā notika svarīga pārmaiņa armijas vadībā, jo par mūsu uzvarošās armijas virspavēlnieku nāca tagadējais kara ministrs ģen. J. Balodis, kas jau kaujās Kurzemē bija vadījis pirmos latvju karavīrus.

9. novembrī sākās izšķirošais uzbrukums. Latgales divīzijas daļas, kopā ar kpt. Aparņieka partizāniem un Rīgas pulku, ar apejoņu manevri, apņēma Pārdaugavu, 11. no-

vembrī aiztriecot bermontiešus vecajās Olaines pozīcijās. 21. novembrī krita Jelgava un novembra beigās jau Zemgale un Kurzeme bija atbrīvota.

Latgales atbrīvošanu ievadīja jau 1919. gada vasarā, kurā pārtrauca Bermonta avantūra. Tani laikā šeit atradās Latgales partizānu pulks un Kurzemes divīzijas daļas. Latgales atbrīvošanu atjaunoja 1920. gada janvārī. Sadarbībā ar poļu karaspēku 3. janvārī mūsu karaspēks ieņēma Daugavpili. 5. janvārī sākās uzbrukums visā frontē. Kaujas darbība lielā salā un dziļā sniegā ritēja nepārtraukti līdz 20. janvārim. 14. janvārī partizāni ieņēma Jaunlatgales staciju, ar ko pretinieka uzmācība šai apvidū bija salauzta. 21. janvārī krita Rēzekne, pēc kam kaujas darbība atslāba, jo iestājās ārkārtīgi auksts laiks. Pēc dažām dienām tā atjaunojās un 26. janvārī ventspilieši ieņēma Ludzu. Kara darbība izbeidzās 1. februārī, jo mūsu divīzijas jau bija ieņēmušas valsts etnografisko robežu. Līdz miera noslēgšanai Latgales frontē vēl turpinājās intensīva izlūku darbība.

Mūsu nacionālās armijas cīņas par Latvijas brīvību ilga 628 dienas — no 18. novembra 1918. g. līdz 11. augustam 1920. g. Šai laikā mūsu karavīri atbrīvoja 65.791 kv. klm. lielu zemes platību, izcīnot 75 kaujas

Vai vispirms mušas

kur ķermenī klāj miljoni alimību dīgu, un tikai tad jūs bērs, jūs paš?

Ne!

P. Putnīša ķīmiskās rūpniecības radītais INSEKTIN-TOX, kas 10 minūtēs iznīcina ne tikai mušas un viņu perus, bet arī kodes un citus insektus, taču dabūjams visur — katrā aptiekā, katrā drogu veikalā.

INSEKTIN — TOX un mušu vairs nav!

Kārlis Lapiņš

Kegums un viņa spēks

Darbīgs cilvēks, ja viņš ir pavadījis dažas dienas apstākļos, kas nedarbojas (piem. tajā pašā vasaras atvaļinājumā), jūtas kā no laivas izvisti. Viņš ir pačēdis, ir izgūlējies, ir atpūties un izklaidējies. Viss ir labi, visādu ērtību šķiet liku likām — un tomēr ar viņu kaut kas nav kārtībā. Jau trešā, vai ceturta diena, kuŗas pavadītas bezdarbībā, viņš jūtas nemierīgs un staigā kā kaut ko meklēdams, vai piemirstu atcerēdamies. Viņš ir domīgs un sadūcis, viņam pašam ar sevi kaut kas nav kārtībā.

Kas tad šim cilvēkam ir noticis? Viņu tramda iekšējs nemiers, kuŗu rada bezdarbība. Pie regulāra darba pieradušam cilvēkam bezdarbība nav ilgi panesama. Ikdienišķi pienākumi un uzdevumi ir tie, kas allaž mūs uztur mundrus, dzen uz priekšu, liek mums nemiltīgi domāt, rosiem būt. Tikai bezdarbībā mēs atskārstām, cik tukša un bezvērtīga, cik nelāga un mundru garu nāvējoša ir nekā nedarīšana. Tāpēc tad, kad brīvlaiks beidzas, mēs ar visu savu sajūtu dziļumu atskārstām, cik darbs ir salds, cik jauki un krietni ir atkal likt domas un rokas vecā pienākumā un beigt dienu šī pienākuma labi padarītā apziņā.

Tā tas ir ar mūsu personīgām sajūtām, ar mūsu personīgo darbu. Bet līdzīgas lietas notiek arī ar visas tautas sajūtām, ar šīs tautas psihiskiem darbības un bezdarbības. Arī tauta var dzīvot bezdarbībā un izjust, resp. vārgt nekā nedarīšanas radītā garīgā nomākumā un var arī vienmēr atrasties jaunā darba pienākumu priekšā, kas viņu uztur cildenā ražena vingruma apziņā. Arī tauta var būt bez lielākiem kopuzdevumiem un var būt ar tiem. Kuŗai katrai tautai var būt konkrēti darba mērķi, un var arī tādi nebūt. Viss atkarīgs no valsts vadības, kas šo tautu var turēt dikā un var arī viņu nodarbināt, resp. viņai spraut lielus mērķus. Abos gadījumos radīsies savdabīgs noskaņojums tautā, īpatns viņas psiholoģiskais stāvoklis. Dzīvodama bez savilņojuma, ko rada lieli uzdevumi un lieli pienākumi, tauta apstājas savā radīšanas spēkā un entuziasmā. Viņa ieņem neticēšanā sev un mazdūšībā. Viņa psihiski izvirtis, deklāsies, mīrs garīgā impotencē. «Sak', ko nu mēs vairs varam un spējam. Lai jau strādā svešzemju ļaudis — tie gudrāki un

bagātāki. Mūsu mūžam pietiks ij tā, kas ir.»

Turpretim brīnumus tautas gara dzīves laukā dara kuŗš katrs kopuzdevums, ikviens diēni sprauts nolūks un mērķis. Tam, protams, jābūt vispirms ar praktisku jēgu. Pie tam ar tādu jēgu, kas skar visplašāko, resp. visas tautas ieinteresētību. Gaisīgi mērķi var gan aizvilņot vienu otru atsevišķu individu, bet nekad ne masu. Tautām vajadzīgi praktiski darbi, kas dod tautām labumu, kaut vai attālā nākamībā, taču šiem praktiskiem darbiem jābūt cildenuma aparātiem viņu lielumā. Taisni lielums, plašums, diēnums, kas nekad nav pa vērienam vienam cilvēkam, vai vienai atsevišķai ļaužu grupai, ir tas, kas iekustina un aizvilņo ražēnai darbībai milzu masas. Tā darbs audzina cilvēku, audzina un pārrada visu tautu.

Latviešu tauta var būt laimīga, ka viņas valsts vadība ir izvedusi šo zemi no viņas dikā un bezcerīgā stāvokļa (1922.—1933. gados) un ar varenu vērienu piegriezi uzdevumiem, kas, šai dienai darīti, tiek darīti arī visiem laikiem. Brāļu kapi un Brīvības piemineklis var tikt uzskatīti kā jaunā celtnieciskā laika ievadijums. Šiem pasākumiem tomēr bija tīri ideālistiska noskaņa, un, varbūt, taisni tāpēc viņu izvešana ieilga. Šiem celājiem pasākumiem kūmās stāvēja arī vēl vecais laiks (vismaz šo pasākumu izpildīšanas sākumā), kas pats bija visu lielo un ražēno un pozitīvo pasākumu kavētājs un bremzētājs. Turpretim pavisam cita aina ir saskatāma tagad, kad stingrā, nacionālā valsts vara pie valsts celtniecības ir ķērusies ar pārliecību un plānu. Skolu apgādāšana ar gara mantām, Uzvaras laukuma izbūve, Lielupes bagarēšana un Jelgavas pārvēršana par jūras ostu, Olaines purvu kultivēšana, vecās Rīgas pārbūve un diēnas celtniecības gars visās provinces pilsētās un laukos — viss tas ir radījis nebijušu savilņojumu mūsu tautā, kas šo tautu pāraudzina no darba pasivitātes uz darba aktivitāti, no vecā, glēvā gara uz jauno, gaišo, daļo un celtniecisko garu. No mazdūšības un neticēšanas sev un saviem spēkiem, mēs ieaugam uzņēmībā un sevticēšanā, kas ir pirmais svarīgākais priekšnoteikums visai mūsu turpmākai personīgai un valstiskai dzīvošanai.

Tas ir jauns gara spēks, kas mūsos pa-

modies, un Kegums, kā celtnieciskā laika redzamākais pasākums, ir šī jaunā spēka diēnais simbols. Nevien fiziskā, bet arī garīgā spēka simbols. Šis divējādās Keguma nozīmes nebūt nav šķīrāmas un atdalāmas. Ar Kegumu mēs augsim nevien fiziskās, bet arī garīgās gaismas spēkā. Tā mums šis lielais valsts prezidenta pasākums ir jāsaprot, un tā viņu saprazdami mēs pēc 3 gadiem sevi skatīsim sirdī atjaunotus un jaunā laika cienīgus — nākamības prieku un uzņēmības pilnus.

Tomēr, ko tad Kegums dos tīri tautsaimnieciskā ziņā?

Finanču ministra kungs šajā ziņā ir jau ņēmis vārdu un aprādījis (Jelgavā), ka tas ūdens, kas pa Daugavu tecēja gadu tūkstošus dienas un nakts, nedēļas un mēnešus, tas sevi ir nesis un nes milzu spēku, ko viņš aiznes jūrā, un nevienam no tā nav labuma, ka šis ūdens devis brīnumus. Ar šo stacijas būvi, kuŗu mēs ceram nobeigt 1939. gada rudenī, tiks saistīti Daugavas ūdens spēki tādos apmēros, kas jau pirmajā puslūpē pakāpē varēs atvīlot visu to enerģiju, ko dod tagadējā Rīgas centrāle, ar vienu vārdu sakot, varēs griezt visu Rīgas fabriku mašīnas, varēs dot visai Rīgai un arī apkārtnē gaismu.

Ar tālāku izbūvi šis spēks sniegsies tālāk visā zeme, mūsu zemes laukos un mājās. Šī spēka saistīšana galu galā dos tādus ietaupījumus, ka 15 gados jau gandrīz ieguldītais kapitāls (apm. 30.000.000 ls) būs atmaksājies, jo uz ogļēm vien 10 gadu laikā var ietaupīt apmēram 50.000.000 ls, pie pastiprinātā patēriņa, pie pastiprinātās rūpniecības attīstības, kādu mēs neapšaubām kalkūlēt. Šis spēkstacijas būve dos mums ne tik vien gaismu un spēku, bet arī neatkarību.

Pēc četriem gadiem mēs varēsīm būt absolūti neatkarīgi no ārzemēm tādos gadījumos, ja mums ostas aizsalst, vai noliec kāda cita līdzīga nelaime. Mums tad vairs nevajadzēs ārzemju ogļu, ne arī cita kāda ārzemju dzinējspēka, jo Kegums to atvītos. (Te atzīmējams, ka, piem. 1935. gadā vien Latvijā ievestas 587.000 to akmeņogļu par 8,3 milj. ls. Šai ziņā mūsu valsts spēš palikt neatkarīgāka no ārzemēm. Arī petrolejas ieviešana var mazināties, ja petrolejas motorus ar laiku aizvītos pa daļai elektromotori.) Galvenais ir tas, ka radīsies jaunas rūpniecības nozares, radīsies jaunas vērtības, kas cels

mūsu ar katru gadu augošo labklājību. Tad arvien gaišāki un stiprāki paliks mūsu dzīves pamati. Ja tagad mums elektrības maksā apmēram 35 un 40 sant., uz laukiem 1,50 ls par kilovatstundu, tad Kegums to dos savā sākumā par 2,3 sant. kilovatstundu, bet nākošos 10 gados elektriskā enerģija maksās tikai drusku pāri pusantimam kilovatstunda.

Tāda, īsumā raksturota, būs Keguma spēkstacijas tautsaimnieciskā nozīme.

«Tēvijas Sarga» lasītājiem tomēr vēl nav zināma pati Keguma izbūves faktiskā puse. Lai pieminam to šē īsumā.

Keguma izbūves līgums paredz, ka firmai «Svenska Entreprenad» jāizbūvē hidroelektriskā spēkstacija pie Keguma ar visām mēchaniskām un elektriskām ierīcēm, tiltu pār Daugavu satiksmei, vajadzīgie aizsprosti, aizsargdambji, plostu, kuģu un zivju ceļi, mašīnu un slēguma ēkas, paredzot lielāko jaudu 70.000 kilovatu, pie kam pirmā pakāpē jaudai jābūt līdz 35.000 kilovatu. Bez tam firmai jāizbūvē arī strāvas līnija no spēkstacijas līdz Rīgai, ar vajadzīgiem transformātoriem un slēgiem. Tāpat firmai jāizbūvē visas vajadzīgās palīgbūves un palīgierīces, kā: dzelzceļlīnijas, ceļi, dzīvojamās un saimniecības ēkas un citas spēkstacijai vajadzīgās būves.

Būvdarbi jāizpilda ar pirmklasīgu materiālu.

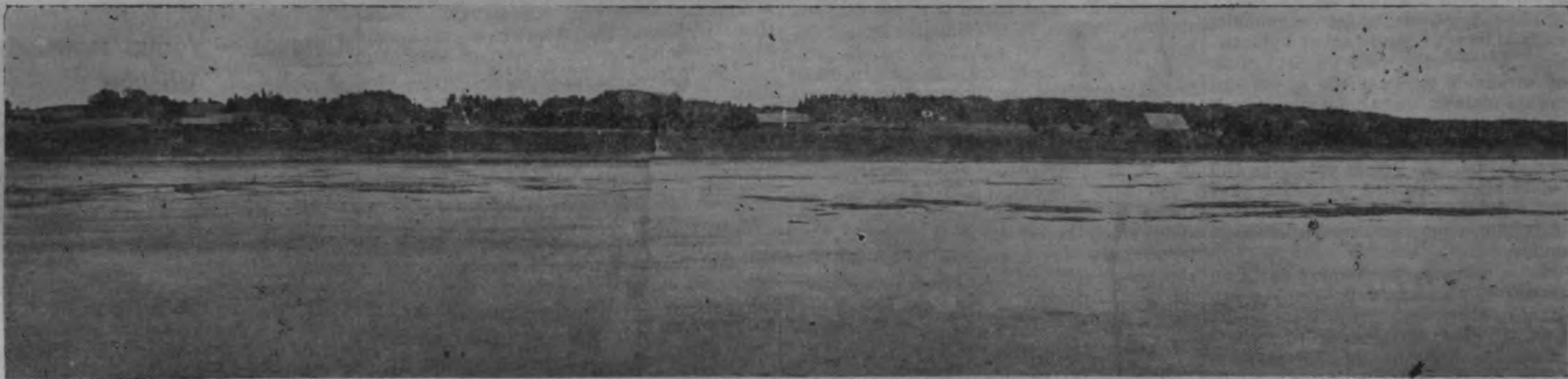
Viss administratīvais un tehniskais personāls, kā arī pārējie darbinieki un strādnieki firmai jāpieņem no Latvijas pilsoņu vidus.

Būvdarbi firmai jāveic ar tādu aprēķinu, lai Rīgas apgādi ar elektrību varētu iesākt ne vēlāk par 1939. gada 30. novembri. Spēkstacijas būvi zviedru firma izpilda par Latvijas valdības līdzekļiem, pie kam zviedri dos valdībai aizpēsumu 11 milj. zviedru kronu. Par līguma izpildīšanu ar visiem saviem īpašumiem atbild «A. B. Elektro-Invest».

Tāds ir šis līgums, kuŗu izpildot mūsu zemē pacelsies vēl nebijusi diēna celtnē, par slavu šim lielajam celtnieciskam laikam, par godu viņa iedvesmotājam, valsts prezidentam Dr. K. Ulmanim un par svētību mūsu tautas nākamībai.

Lai domājam par Kegumu, kā par mūsu jaunā fiziskā un gara spēka simbolu!

Daugaviņa-māmuļiņa, kas līdz šim mūsu dziesmās tika daudzīnāta kā maizes devēja, nu kļūs arī gaismas nesēja.

Skats uz Daugavas labo krastu, kuŗā pacelsies spēkstacija.

Baltā Aglona

Sakarā ar lielajiem katoļu svētkiem 15. augustā

Aglona ir Latvijas katoļticīgo sirds. Kas poļiem Cēstochova un Ostrobroma un frančiem Lurda, tas Latvijas katoļticīgiem baltā Aglona. Lielās katoļu svētku diēnās, kā pirmos vasaras svētkos, 15. augustā, augstos baznīcas svētkos un sevišķu svinību gadījumos, te saplūst pāri par 100.000 katoļticīgo no visām Latvijas malām, lai pielūgtu Dievmātes — brīnumdarītājas svētbildi.

Savu popularitāti tautā Aglona iemantojusi ar svētiem avotiem un Dievmātes — Sv. Marijas brīnumdarītājas spējam. Tautā stāsta leģendas par Dievmātes izdarītiem brīnumiem. Visādu nelaimju apsēstie un posta piemeklētie katoļticīgie savā pēdējā cerībā trauc uz Aglonu, lai izlūgtos no Dievmātes žēlastību.

Jau vairākas dienas pirms 15. augusta, kas ir Marijas debesbraukšanas diēna, kad Aglonā notiek 40 stundas ilgas grēku atlaidas, no visām mūsu zemes malām uz Aglonu plūst svētcēlnieki. Pa visiem Latgales baltiem lielceļiem, grāvmalām un takām, no visām pusēm, gan braukšus, gan kājām,

gan pa vienam, gan veselām draudzēm Aglonai tuvojas ļaužu tūkstoši. Draudzēm pa priekšu iet amata tērpā tērpies garīdznieks, aiz viņa nes draudzes baznīcas karogus un tālā, garīgās dzīves nācēdāmī, nāk svētku drēbēs tērpušies draudzes locekļi. Jo gājiens nāk tuvāk Aglonai, jo tas kļūst plašāks un nepārrēdzamāks. Kā palu ūdeņi uz Aglonu nepārrēdzamās katoļticīgie, kuŗus jau pa gabalu sveic ziedos un zaļumos grimušās baltās baznīcas torpi.

Baznīcas pagalmā un apkārtnē laukumā paceļas audekla būdas, kuŗās svētcēlnieki var dabūt pirkst lūgšanas grāmatas, krelles, krucifiksus, rožu kņopus, atspirdzinājumus un ēdamlietas. Plašā apkārtnē, ezermalā, krūmos un plāvās novietoti neskaitāmi dievlūdēju pajūgi ar gaisā saslietām ilkšim. Baznīcas priekšā novietojas ubagi, kuŗi, svētas dziesmas dziedādami un lūgšanas skaitīdami, izlūdzas dāvanas.

Vēsturiskas liecības par Aglonu sniedzas līdz 18. g. s. vidum, kad tagadējā Aglona piederēja M. un E. Butleriem. Vēlāk to manto Eva, Justine Selicka, kas laulībā ar

Sostovicku piedzīvo meitu un dēlu, kuŗš kļūst par dominikāņu ordeņa mūku. Rūpēs par savas dvēseles glābšanu, Eva, Justine Sostovicka tagadējo Aglonu līdz ar visiem īpašumiem un 90 zemnieku mājām dāvina katoļu baznīcai. Dāvinājums apstiprināts 1700. g. 25. maijā. Tai pašā gadā te ierodas 12 dominikāņu mūki un nodibina klosteri. Pateicībā par lielo dāvanu, mūki apņemas ik nedēļas noturēt 4 sv. mešes: par dāvinātājes vecākiem, par pašu dāvinātāju Justini Sostovicku, par viņas vīru un viņas pēcnācēju dvēselēm. Uz līdzīgiem noteikumiem mūki no apkārtnējiem muižniekiem vēlāk saņem daudz dāvinājumu un tā regulāri turamo svēto mešu skaits sasniedz — 330 gadā.

Aglonas pirmā Romas katoļu baznīca celta 1700. g. un iesvētīta 1751. g., bet drīz vien tā izrādās par mazu un 1762. g. mūki nolemj celt lielāku mūra baznīcu. No 1768. g. līdz 1800. g. mūki uzcel tagadējo mūra baznīcu vienkāršā baroka stilā. Baznīcu svinīgi iesvēta ar šāvieniem, kuŗiem izlieto 16 mārčiņas pulvera. Vēlākos gados baznīcai nācis klāt izdaļojums, ērģeles, altāri un zvani, no kuŗiem viens nepilnus 1000 kg. smags.

Jau 1806. g. Aglonas klosteris uztur skolu. 1820. g. klosterī nodibina garīgo semi-

nāru, kuŗā mācības pasniedz profesori, sagatavodami mūkus un garīdzniekus.

19. g. s. vidū krievu valdība sāk vajāt dominikāņu mūkus un slēdz daudzus klosterus, kuŗu iemitniekus sūta nometināšanā uz Aglonu. Tā klosteris pārvēršas par cietumu, kuŗā sodu izcieš līdz 200 garīdznieku par dažādiem politiskās darbības pārkāpumiem. Arī pašam Aglonas klosterim liedz jaunu mūku sagatavošanu, līdz ar ko 19. g. s. mirst pēdējais dominikāņu mūks Latvijā.

Ar Latvijas valsts nodibināšanu, Aglona kļūst par Latvijas katoļu garīgās dzīves centru. Te atrodas kūrījas sēdeklis, 1920. g., piedaloties 80 garīdzniekiem, te svinīgi amatā ieved pirmo Latvijas katoļu bīskapu, tagadējo archibīskapu Antoniju Springoviču. Tajā pašā gadā Aglonā nodibina garīgo semināru, bet gadu vēlāk sieviešu ģimnaziju. Vēlāk semināru pārceļ uz Rīgu, kur atrodas jau garīgo lietu pārvalde un archibīskapa sēdeklis. Patlaban Aglonā atrodas vīriešu ģimnazija, kuŗai ceļ jaunu, grandiozu 4-stāvu mūra ēku. Jaunaglonā atrodas sieviešu klosteris un ģimnazija. Te aug un izglītojas jauni katoļu ticības kadri.

Aglona ir Latvijas katoļticīgo sirds un svētcēlojumu vieta, kur visos ievērojamākos baznīcas svētkos pulcējas desmitiem tūkstošu ļaužu no visas latviešu zemes.

Kandidi

Pasaules likteni un gaitas

Spānija un lielvalstis

Visu skati arvienu vēl vērsti uz Spāniju, kur plosās nežēlīgais brāļu un pilsoņu karš, graudams pilsētas un ikdienas laupīdams simtiem cilvēku dzīvības. Nekādi izšķiroši notikumi vēl nav iezīmējuši abu pretinieku militārās gaitas, kas dotu iespēju paredzēt šai asiņainai drāmai drīzu galu un noslēgumu. Laikraksti gan vēsta, ka ģen. Franko izdevies pārcelt no Marokas lielāku kara spēku, kas stipri atvieglinātu nacionālo revolūcionāru gājienu uz Madridi. Bet ar visu to, valdības spēki izrāda sīvu pretestību un nedod nekādas demoralizācijas vai paguruma zīmes. Šķiet, ka abi pretinieki nojaus drausmīgo likteni, kāds viņus sagaida neveiksmes un kapitulācijas gadījumā, kādē katru cīnītāju jau vada zināms „izmisuma komplekss“, kas aptumšo viņa prātu un jūtas un dzen to zvēra un necilvēka zemajās kaislībās. Tā lasām, ka savā iznīcības reiboni spāņu sarkanie netaupot i slavenās katedrāles, i bagātos klosterus, un Granādā pat apmētājuši ar lidmašīnu bumbām skaisto Alhambru, šo kādreizējo mauru sultānu krāšņo pili un citadeli, no kurienes savā laikā Kristofs Kolumbs saņēmis spāņu valdnieku svētību ceļam uz Jauno pasauli. No pretrunīgajām laikrakstu ziņām var tomēr izlobīt un gūt attiecīgu ainu, kas liecina, ka Madrides valdības stāvoklis ir visai grūts nevienmīdīgi, bet jo vairāk iekšpolitiski. Kreiso marksistu un anarhistu spēki arvienu jūtmāki un pilnīgāki uzstiepj savu gribu radīt, lai un demokrātu partijām, tā kā beidzot Herāla valdība, kas sastādījās patreizējo nemieru pirmajās dienās, tagad spiesta atkāpties un dot vietu sociālistu Prieto kabinetam. Arī citkārt enerģiskais prezidents Azanja ir bezspēcīgs savaldīt kreiso varas darbus un atturēt tā sauc. „legālās Spānijas“ traukšanos komūnisma apkarāpēnos. Attālākās provinces, kas vēl pakļautas Madrides valdības nominālai varai, nerēķinās ar pēdējo un atrodas anarhistisko un 3. internacionāles elementu rokās. Šīs jūkas atstājušas postošu iespaidu uz Spānijas saimniecisko dzīvi: lauku darbi pamesti dīkā, krājās un iekšējās tirdzniecības kustība dezorganizēta, fabrikas pa lielāku daļu nestrādā un terors pārpēnīs visas darba un roslības nozares. Šādos apstākļos Spānijai jau paredz drūmas trūkuma un saimnieciskā satrūkuma dienas tuvākā nākotnē.

Neatbildīgo elementu orgājas un saimnieciskā draud ieraut Spāniju arī starptautiskos sarežģījumos. Barselonā un citās pilsētās, kur sarkanais terors plosās ar sevišķu niknumu un cinismu, nogalināti vairāki vācu, itāļu u. c. tautu piederīgie, kuru valstis solās ieņemt attiecīgo protesta stāvokli pret Madrides valdību. Jo krāsas reakcijas šīnī sakarībā vērojamas Berlīnē un Romā, kas grib prasīt gandarījumus par savu pavalstnieku dzīvībām, viņu mantas un iedzīves izpostīšanu.

Nevien šie spāņu sarkano varas darbi un akti var novest pie starptautiskiem sarežģījumiem mūsu kontinenta dienvidrietumu daļā, bet sakarā ar notikumiem Ibrū pussalā arī ideoloģiskās dabas motīvi spēj paasināt pretešības Eiropas valstu saimē un viņu attiecībās. Nav šaubu, ka vācu nacionālsociālisti un itāļu fašisti simpatizē spāņu nacionāliem revolūcionāriem un vēlā viņiem jo drīzu un izšķirošu uzvaru. Turpretim spāņu „tautas fronte“ un Madrides valdībai simpatizē franču „tautas fronte“, Padomju Krievija un arī citas valstis. Lielu troksni pēdējā laikā sacēlis jautājums par ārvalstu iejaukšanos spāņu iekšējās cīņās un jūkas. Sākumā vainoja frančus, ka tie sūtīt ieročus, lidmašīnas un pat naudu Madrides valdībai. Tagad atkal vaino itāļus un vācus ģen. Franko un Burgosa valdības atbalstīšanā ar ieročiem. Ir pierādījumi, ka itāļi un vāci tiešām snieguši šādu palīdzību spāņu revolūcionāriem, un ka to pašu var teikt par frančiem un krieviem attiecībā uz Madrides valdības materiālo pabalstīšanu. Franču labā spārna prese un sabiedrība tūda skarbi reaģēja uz Leona Blūma koalīcijas simpatijām pret spāņu „tautas fronti“, līdz beidzot franču ārlietu ministrs nāca klajā ar projektu par starptautisko vienošanos, kurā Francija, Anglija, Itālija, Vācija un arī citas valstis deklarētu apņemšanos neiejaukties spāņu iekšējās lietās, negniedzot ne vienai no turlenes karojošām pusēm materiālu atbalstu. Šis projekts tika uzņemts laivēlīgi Anglijā, bet ar zināmu vēsumu Romā un Berlīnē. Tomēr pēdīgi arī Itālija, Vācija un Padomju Krievija izteikušas principiālu piekrišanu franču projektam, gan ar attiecīgiem iebildumiem un dažādām rezerve-

vēm. Bet, kā zināms, princips ir viena lieta, bet viņa realizācija un izvešana dzīvē — atkal ir cits jautājums. Tad nu redzams, ka Parīzes projekts vēl līdz šim nav guvis nekādu konkrētu iemiesojumu, jo dažas valstis, acimredzot, nav par viņu pārāk sajusminātas, ieskatīdamas, ka spāņu notikumos tās tomēr nevar noraudzīties ar vienaldzību un neitrālītāti.

Sakarā ar to pacēlās jautājums, kādā veidā dažādas valstis ir ieinteresētas vienas vai otras spāņu cīnītāju puses uzvarā. Itāļi un vāci sagaida no ģen. Franko uzvaras sava iespaida nostiprināšanās iespējamību Eiropas dienvidrietumos, Vidus jūrā un Afrikas piekrastē. Šādas izredzes lielā mērā atkal atbaida Franciju, kurai patīkamāki būtu, ja Madridē valdītu viņai draudzīgās „tautas fronte“ līderi. Līdzīgas bažas vērojamas arī Anglijā, jo spāņu nacionālo revolūcionāru triumfs un viņu draudzība ar itāļiem varētu skārt angļu intereses Vidusjūrā. Bet no otras puses — tikpat nepatīkama angļiem var būt arī kreiso marksistisko elementu uzvara Spānijā — kas varētu apdraudēt Vidusjūras atslēgu — Gibraltaru. Un jāņem vērā iespaids, kāds Padomju Krievijai ir Dardanelos, un jūkas, kādas vēl nav rimušas Palestīnā, tad spāņu sarkano uzvaras gadījumā spāņu Marokā un Pirenejas pussalā, Lielbritānijas tirdzniecības un militārās flotes ceļi var tikt nopietni traucēti. Portugālei ir ārkārtīgi bīstams sarkano triumfs; jau tagad Madrides komunisti raksta par „Ibrū padomju republiku“, kurā iekļautos spāņi un portugāļi, kā kādreiz tas bijis monarkijas laikos zem Filipa 2. tirānijas. Portugāle pēc vairākiem gadu simteniem tagad beidzot atradusi līdzsvaru un labvēlīgu zem gudrā Salazāra vadības un autoritārās varas. Spāņu jūkas spēj nopietni satricināt viņas sociālo mieru un saimnieciskā uzplaukuma svētīgās gaitas. Arī uz Tautu savie-

nību spāņu nemieri var atstāt stipru ietekmi. Angļu laikraksti uzsver, ka ģen. Franko uzvara novedīsot Spāniju itāļu un vācu lēģerī, t. i. stiprināsot Ženēvai nesimpatizējošo valstu rindas un spēkus. Bet ja arī Madrides valdība ņemtu virsroku patreizējā cīņā, tad iekšēji novājinātai Spānijai tā kā tā vairs nebūšot nekāds svars un iespaids Tautu savienībā.

Tā, lūk, ap spāņu notikumiem vijās visdažādās lielvalstu intereses un minētās jūkas spēj radīt nopietnus sarežģījumus rietumu tautu sadzīvē un attiecībās. Un skatoties vēsturē, redzam, ka ne vienu reizi vien Spānija bijusi par iemeslu dziļiem politiskiem satricinājumiem mūsu kontinentā. Tā, 18. gadsimta sākumā karš dēļ tā sauc. „spāņu troņa mantojuma“ sašķēla toreizējo Eiropu divās naidīgās nometnēs ar Franciju vienā pusē un Austriju, Angliju un Holandi — otrā. Arī franču-vācu karš 1870. un 71. gadā uzliesmoja kļūmīgajā strīdā par kandidātiem uz spāņu troņa. cerēsīm tomēr, ka savrāts šoreiz nems virsroku un pasargās Eiropu no sarežģījumiem, kas viņas tautas varētu iegrūst savstarpējā cīņā un smagā katastrofā.

Diktatūra Grieķijā

Eiropas uzmanību atkal vērs uz sevis daļā Helāda un nemierīgā grieķu tauta. Tā lasām, ka ar karaļa Georga 2. piekrišanu, ministru prezidents ģen. Metaksas izsludinājis valsti kara stāvokli un atļaidis parlamentu, kuru ievēlēja 3. g. janvāra mēnesī. Ģen. Metaksas ievēdīs Grieķijā diktatūru, lai pasargātu valsti no iespējamām iekšpolitiskiem sarežģījumiem, kuras draudēja radīt arvienu pieaugošā marksistiskā propaganda un agitācija.

Tiesām raibas un drāmatiskas ir pēckara Grieķijas dzīves gaitas! Kopš pasaules kara beigām viņu svaids gan revolū-

cijas, gan atkal reakcijas vilņi un piecpadsmit gadu laikā šī zeme piedzīvojusi viskrasākos politiskos režīmus, niknos pilsoņu karus un postošās politiskās krīzes. Vēl visiem atāv dzīvā atmiņā pagājušā gada flotes un armijas nemieri, kur izpaudās sīva, asiņainā cīņa starp republiku un monarkiju. Šai drāmatiskā sacensībā virsroku nēma tie, kas centās atjaunot Grieķijā karaļtroni. Drīz vien trimdā dzīvojošais valdnieks atgriezās Atenās un visi rojālisti domāja, ka viņu sapņi ir piepildīti un ka valsts likteņu noteikšana beidzot atradīsies viņu rokās un varā. Bet izrādās, ka karalis Georgs 2. domāja citādi. Viņš gribēja panākt visu nācijas politisko spēku sadarbību un aicināja valsts darbā arī Venizelosa liberāļus, kas, kā zināms, bija karsti republikāņi un kuras vainoja augšminēto flotes un armijas nemieru organizēšanā. Rojālistu vadoni, kā Tsaldaris un ģen. Kandilis, jūtas stipri sarūgtināti, ka maz pamazām viņi tiek nobīdīti malā un ka izšķirošo lomu valsts dzīvē sāk ieņemt viņu agrākie pretinieki. Pēdējās parlamenta vēlēšanas deva tādu sastāvu, kur grūti bija panākt valdības vairākumu. Tad, pēc Venizelosa, Tsaldarisa, ģen. Kondilisa un Demerdzisa nāves, tās lielās partijas — liberāļi un monarkisti palikās bez rūdītas vadības un saskaidījās sīkās grupās, kas viena otru sīvi apkaļoja. Šo stāvokli, izrādās, izmantoja komunisti, kuriem parlamentā bija 15 deputāti. Par savu atbalstu un labvēlību daudzus likumdošanas aktos tie prata izsist attiecīgus labumus, tā kā ar laiku marksistiskā propaganda un kustība ostās un laukstrādniekos sāka pieņemt visai draudošu un bīstamu raksturu. Ģen. Metaksas valdība atbalstījās galvenām kārtām uz liberāļiem, bet pēdējie, redzēdami, ka premjērs atteicās izpildīt daudzas viņu kaprīzās prasības, taisījās tam atgriezt muguru un uzsākt jaunas valdības sastādīšanas kombinācijas. Lūk, šis partiju sajukums un šis komunistiskās propagandas pieaugums beidzot spieda ģen. Metaksu ķerties pie soļiem, kas šimbrīžam ievēd Grieķijā diktatūras režīmu. Patreizējo Atēnu diktatūru mēdz dēvēt par Grieķijas stingro roku, un viņš izteicies, ka ar savu rīcību viņš gribot novērst savai zemei Spānijas likteni. Tiesām svētīgs un apsveicams soļis, jo pēdējā gadījumā divas Vidusjūras valstis tagad būtu ierautas sarkano murgu un juku virpulī.

Lietuvas — Vācijas saimnieciskais izligums

Nesen atpakaļ Lietuva panākusi ar Vāciju vienošanos, kas solās ievērojami atdzīvīnāt preču kustību un tirdznieciskos sakarus starp abām valstīm. Politisku iemeslu dēļ Vācija savā laikā, 1934. gadā, pārtrauca savus iepirkumus Lietuvā, kas radīja sāpīgas zaudēšanas visā mūsu dienvidkaimiņienes tautsaimniecībā. Ko nozīmē Vācijas tirgus zaudēšana Lietuvai, redzam no skaitļiem par Lietuvas eksportu uz Vāciju. Tā 1930. g. uz Vāciju eksportēto Lietuvas preču vērtība sasniedza pie 60 proc. no Lietuvas kopēksporta, 1931. g. — 46 proc. 1932. g. — 39 proc., 1933. g. — 33 proc., bet pag., t. i. 1935. g. — tikai 3,5 proc. Šis katastrofālais kritiens radīja preču sastrēgumus Lietuvā, cenu krišanos un pasināja turienes saimniecisko krīzi. Arī lita kurss jutās nopietni apdraudēts un valdība bija spiesta ķerties pie valūtas u. c. tirdzniecības reglamentācijas. Beidzot, kad politiskie apstākļi Klaipēdas apgabalā sāka uzlaboties, arī vācu-lietuvju oficiālās attiecībās iestājās pārmaiņas un abu valstu sadzīvē sāka pīst siltāki un labvēlīgāki vēji. Tad nu šī gada sākumā tika uzsāktas sarunas starp Kaunu un Berlīni par saimniecisko izlīgumu, kas tagad noslēgušās ar attiecīgo līgumu, kurš papildina 1928. g. parakstīto tirdzniecisko konvenciju.

Sakarā ar minēto līgumu, preču apgrozība starp abām valstīm sasniedgs 60 milj. litu gadā, t. i. Lietuva savus ražojumus vārs izvest uz Vāciju par 30 milj. litu, resp. 15 milj. mūsu latu, un par tikpat lielu summu tai nāksies iepirkt Vācijas ražojumus. Galvenā kārtā Lietuva eksportēsot uz Vāciju cūkas, zirkus, liellopus, sviestu, putnus, tā kā visār lopi un viņu produkti sastādīsot divas trešdaļas no visa paredzētā eksporta uz Vāciju. Lielu nozīmi jaunajā nolīgumā piešķir veterinārai konvencijai, kas stipri atvieglināsot Lietuvas liellopu un pārtikas produktu sūtījumus uz Vāciju, kā arī šo ražojumu tranzītu caur turieni.

Tā, lūk, abu valstu attiecības solās atkal ieiet normālās slidēs un gaitās, kas lielā mērā veicinās mierīgu un ražīgu sadzīvi mūsu Batijas jūras piekrastē.

Nedēļas notikumi ārzemēs

Ridz-Smigļijs viesosies Parīzē.

„Kurier Varszavski“ ziņo, ka Francijas ģenerālštāba priekšnieku ģen. Gamelēnu sagaida ierodamies Polijā 14. augustā. Ģenerālis Gamelēns piedalīsoties arī 15. augusta svinībās. Tālāk laikraksts atzīdā, ka ģen. Gamelēns Francijā iepem tādu pat dienesta stāvokli, kā ģen. Ridz-Smigļijs Polijā. Sakarā ar to esot arī paredzēta pēdējā pretvizīte Parīzē. Esot iespējams, ka ģen. Ridz-Smigļijs ierodas Francijā novembra sākumā un piedalās 11. novembrī Parīzē notiekošās pamiera svinībās.

Uz Mandžūrijas robežām...

Reuters telegrafē no Dairenas, ka pēc ziņām no privāta avota krievi un japāņi steigā sūtīt karaspēku uz Mandžūrijas austrumrobežu, kur 5. augustā netālu no Pograpicnajas esot notikusi ļoti nopietna sadursme. Apgalvo, ka tās laikā esot krituši vairāk kā 100 japāņu.

Viļņā slēgta liela lietuvju biedrība.

Pēc laikrakstu ziņām, poļu iestādes slēgušas lietuvju Sv. Kazimira biedrību Viļņā. Tai bija daudzas nodaļas Viļņas apgabalā, kas arī slēgtas.

Ar vienu dārgāk.

Parīzē paziņots, ka sākot ar 8. augustu kilograms kviešu maizes maksās 1 franku 60 santimus (Ls 0.32). Tas ir jau otrais maizes pacēlums nepilnu 4 nedēļu laikā Francijā.

Holandē turpmāk valdīs karalis.

Kā zināms, Holandē valda karalienes un viņu vīriem nav ne karaļa vārda, ne tiesību. Tagad pieņemts satversmes grozījums, kas atļauj būt par karali karalienes vīram. Daudz rakstīts par Holandes troņmantinieces Jūliānas precēšanos, bet tagad „Politiken“ ziņo, ka princeses Jūliānas saderināšanās ar Zviedrijas princi Kārli uzskatāma par tikpat kā notikušu. Pēc laikraksta ziņojuma Holandes karaliene tūlīt pēc troņmantinieces laulībām atteiksies no troņa par labu savai meitai Jūliānai un viņas vīram — zviedru princim, kuras kronēs par Holandes valdniekiem.

„Asins tribunāls“ Madridē.

Vīgo pilsētā iznākošais laikraksts „Faro“ ievietojs sarunu ar trīs Madrides bēgļiem,

Lasāt nedēļas laikrakstu

„Tēvijas Sargs“

LITERĀTŪRA UN MĀKSLA

MŪZIKAS NEDEĻA

Francis Heslins diriģē Dzintaros.

Rīgas Jūrmalas mūzikas dzīve, kas līdz šim ar maz izņēmumiem bij aizritējusi kādas mākslinieciskās iegāves mūzikas, pagājušās nedēļas beigās ieguva jaunu spraigumu savos ritmos, jaunu interesi ar Franča Heslina vienošanos. Viņa vadībā aizskanējuši jau četri simfoniski koncerti (no tiem 2 šonedēļ), visi ļoti labi apmeklēti un tās cildēnās, tīrās mākslas elpas apdvesti, kas tos padara par vērtīgākiem šai sezonā. Rīgai Heslins labā atmiņā no 1932. g. vasaras, kad viņš diriģēja vairākus koncertus jūrmalā, daudz atcerās viņu arī no 1912.—14. g., kad Heslins vadīja koncertus Rīgā. — Viņa māksla ir viena no retajām, kurā nav nekā no tās parastās efektīgās pozēšanas, kas tik tuvu daudziem simfoniskās mūzikas tulkumiem un kas uz auditoriju nereti runā daudz tiešāk un intriģējošāk kā pati mūzika. Tādēļ viņa māksla paceļas kādos cildēnos augstumos, runā pašas tīrās mūzikas būtības vārdā un savā šrdsapzīmībā, savā skaidrībā un suverēnā, bezpretenzīzā atklājumā ir īsta un patiesīga glūzi kā tā mūzika, ko diriģents visvairāk iemīļojis — Bēthovena un Vāgnera mūzika. Tādēļ arī Heslina māksla ir viena no tām nedaudzajām, kurām var ticēt. Un tā ir viņa viena no lielākām priekšrocībām, jo bieži esam apbrīnojuši vienu vai otru liela diriģenta mākslu, esam varējuši sajūsmināties par kādu raksturīgu tās īpatnību, bet bieži vien neesam varējuši tai ticēt. Vismaz tā nav pārliecinošā nājsi mūs, būdama nereti vai nu tikai ārējo efektu spēkā pamatota, vai savā izteiksmē līdz ekstrēmām pārspīlētā un pat groteska. Lai atceramies Koutsa elegantos koncertus pirms dažiem gadiem, Dobrovena nervu trīsas pagājušā ziema. — Heslins ik darbam piegājis ar gandrīz pedantisku rūpību, detaļu sīkstā slīpētā, traukslu akcentu un niansu veidotāja tie ideāli apvienojies ar formas izsmalcinātu cēlību, un rezultātā ik opus runā organiski vesels, krāsains un sevi līdz galam noskaidrojis. Subēta „Rozamunde” te pēkšņi zaudē savu apvalkoto romantisko lēzenību, mūzika iegūst citu — dzirkstīgāku, smalkāku, graciozāku veidojumu — šķiet — šis viens atskanējums spēj izpīrkt visas tās pārestības, kas Subētam nodarītas viņa mūzikā banālīzēti. Bēthovena „Egmonta” atplaukst rūpīgi izvestos, līdzsvarotos dinamiskos pretstatos, pilns iekšēja spēka. M. Regera variācijas par kādu Mocarta tematu zem Heslina žesta ieguva īsti ledvesmētu, pārliecinošu atklājumu. Šis modernais Brāms, norobežojies no katras liekvārdības, kā pašā mūzikā, tā instrumentācijā, Mocarta dzirdo temtu ietvēris citās harmonijās, citās ritmiskās attiecībās, panākot, dzīļas, nopietnas mūzikas strāvotību, kurā Heslins iegremdējies līdz pamatiem, viskrāsaināko, lieliskāko veidojumu atraisot grandiozajā beigu fūgā. Bēthovena 5. simfonija piedzīvoja sen nedzirdētu plastiski smalku atskanējumu. Liktenīgā trāģiskā, gigantiskās gribas izpausme, kas tik bieži jādzird kā kādu robustu vārmācību, Heslina iztulkojumā iegūst maksimumu tīras, līdzsvarotās mūzikas. Nevienas crescendo nekāpi pāri diriģenta mājienam, nevienas smags sforsato nevelk te ekstrēmās — Heslina žests, precīzs, stingrs un reizē vienkāršs būdams, simfoniju atklāj ārēji apvaldītu, bet iekšēji līdz galam spēkā piesātinātu. Dažs posms šai simfonijā likās pat daudz traukslāk, daudz niansētāk veidots, kā tas Bēthovena mūzikā raksturīgi. — Vāgnera vakarā dzirdējam daudz no pazīstamajām uvertīrām un priekšspēlēm — tur „Tristāns un Izolde”, „Zigfrīds”, „Meistardziedoni”, programmas otrā daļa „Klīstošais holandiešis”, „Lohengrīns”, Tannehauera bāķanāle un uvertīra. Zīmīgi, ka ģermāniskie elementi

šai mūzikā zem Heslina žesta zaudē savu smagējo krāšņumu, vizuālo krāsainību, — tā pīkst dzidrāk, traukslāk, var pat teikt, — vēsāk. — Heslinam piekritis arī nopelnis par jaunu, svaigu programmu — pēdējā koncertā uzņēma R. Štrausa „Dons Huans”. Šūmaņa reti spēlēta 4. simfonija, Brāmsa variācijas par Haldina tematu. — Mūzika, kādu sen neesam dzirdējuši un diriģents — gan cildēns savas mākslas augstumos, taču rezervēts un atturīgs izteiksmē, kas vienmēr patur distanci no paša līdz orķestrim un no tā līdz publikai.

Simfonisks koncerts Vērmānā parkā ar T. Reiteru.

Skrjabinas mūziku šai vasarā vēl nebijām dzirdējuši. Reitera pirmais izvilka viņu no aizmirstības un pats reti pie pulka kā orķestra šefs parādīdamies, divkārt saistīja interesi. Gan ne viscaur šis koncerts attaisnojās. Skrjabinas 2. simfonija pieder pie autora agrājiem darbiem, te Skrjabinas nav vēl sevi „sti atradis, mūzikālā valoda vēl vietumis neveikla, dažbrīd pārkāp blīva, — sarežģīta instrumentācija un viscaur eklektiski plankumi, aiz kurām tikai retumis pavīd nākošais lielais krievu komponists. Orķestrim šis darbs sagādāja daudz grūtību un ja simfonijas iztulkojums neleguva pārliecinošāku atklājumu, tad padalaj arī tādēļ, ka daudz darba Reiteram sagādāja visas tās tehniski nelīdzsvarotības vietas, kuru novēršanai būtu derējies vēl kāds meģinājums. Toties Čaikovska „Romeo un Jūlija” orķestri jau daudz labāk „sēd”, te Reiteram bij vairāk brīvības un iztulkojums arī ieguva daudz vairāk īstas leģitā un pacilātības. Kā soliste piedalījās V. Krampe — viņai labs, košs, plašs balsis materiāls. Tonis plastiski veidots, krāsains visos posmos, plaša elpa un skaidra dīkelja; tembris vispievilcīgākā vidējā posmā, augšējā un apakšējā vēl nolīdzināmi, kaut gan soliste citādi jau respektējami saņemgumi ir balsis skolā, ir dziedājuma tehnika. Programā Verdi un Maskanji operu ārijas, kas veidojās mūzikāli plastiski, iejūtu bagātā un sevišķi pateicīgās solistes dramatiskās izteiksmes priekšrocībām. Auditorija jāsmeģi sumināja kā diriģentu, tā solisti.

P. K.

Teātru repertuārs

NACIONĀLĀ OPERA.

Izrādes Nacionālā operā sāksies 20. augustā ar op. „Karmenu”. Galvenās lomās M. Brechman-Šteingels, M. Vētra un Liepājas operas soliste Viljuma. Piektdien, 21. augustā „Pavasara mīla”. Sestdien, 22. augustā „Pavars”. Svētdien, 23. augustā balets „Korsārs”.

Zemnieku Drāmas viesizrādes 16. augustā Ventspīlī — „Zilā vizulīte”, Mazsalcā — „Kārogs aicina” un Viļciemā — „Zeme svētā”.

NACIONĀLAIS TEĀTRS.

Sestdien, 15. augustā plkst. 7.30 vakarā „Plaisas parketā”. Svētdien, 16. augustā plkst. 2 dienā „Dāmu karš”. Svētdien, plkst. 7.30 vakarā „Ziedošais jaunības laiks”.

DAILES TEĀTRS.

Otrdien, 18. aug. dziesmuspēle „Zīstija”. Trešdien, 19. aug. lēta izrāde „Rīga”. Ceturtdien, 20. aug. dziesmuspēle „Galma koncerts”. Piektdien, 21. aug. lēta izrāde „Romantika”. Sestdien, 22. aug. „Zīstija”. Svētdien, 23. aug. „Galma koncerts”.

Dailes teātris izrādes uzsāks 18. augustā. Personālam ierasties teātri 18. aug. plkst. 10 no rīta.

Mūsu „mazie” žurnāli

Mūsu lielajiem mēnešrakstiem, piem. „Sējējam”, „Aizsargam”, „Daugavai” u. c. allaž ir tikusi piegriezta izcila vēriba presē. Turpretim mazākiem, t. s. nedēļas žurnāliem tāda vēriba nav tikusi piegriezta. Tas tomēr nenozīmē, ka šiem „mazajiem” žurnāliem nebūtu sava svara un nozīmes. Nē, tāda nozīme ir, un ne viens vien „nedēļnieks” — savu daudzājo kolēģu vidū — spēlē visai svētīgu lomu mūsu saimnieciskā un kultūrlā dzīvē.

Palūk, tur

„Zemkopis”.

kurš tagad iznāk (2 reizes mēnesī) Latvijas lauksaimniecības kameras izdevumā. Tas ir mūsu žurnālu veterāns, jo viņš ceļo tautā jau četrdesmit četrus gadus. Neatsverami svētīgi ir tie nopelni, kas pierakstāmi „Zemkopim” viņa garajās darba gaitās mūsu lauksaimniecības pārcelšanā.

„Zemkopim” pa pēdām iet otrs mūsu lauksaimnieku padomdevējs

„Latvijas lauksaimnieks”.

Arī viņam jau 30 gadu „uz muguras”. Pāvīši raugoties šķiet, ka abi izdevumi (arī „Latv. lauksaimnieku” izdod Lauksaimniecības kamera) ir identiski, viena tipa. Tomēr tā nav. Satura ziņā šiem vecajiem sānciem katram ir savas tradīcijas, un ieskatoties zem zālajiem vākiem, redzam savrupu izveidi un uzdevumu uztveri.

Abi žurnāli mūsu praktiskajam lauksaimniekam dod bagātu vielu savu lauksaimniecisko ziņāšanu padziļināšanai, jo abos šajos izdevumos līdzdarbojas spējīgākie savu nozaru speciālisti.

Ar šo gadu savas gaitas tautā sācis staigāt kāds jauns, visai simpātisks mēnešraksts —

„Dārkopības un bīskopības žurnāls”.

Arī to izdod Latvijas lauksaimniecības kamera (redīģē agr. J. Sudrabs, bet Zemkopis — agr. A. Fridbergs un „Latvijas lauksaimnieku” — agr. K. Salpiņš). „Dārkop. un bīskop. žurnāls” pirmie astoņi numuri rāda, kāda pēc šāda speciāla izdevuma ir bijusi vajadzība un cik bagātīgs var būt saturs abu minēto nozaru teorētiskaj apkopšanai.

Uz šo jauno, rūpīgi (pat ar mīlestību) vadīto izdevumu griežam mūsu dārkopju un bīskopju plašās saimes vērbu.

Jau sesto gadu tautās staigā

„Mazpulks”.

mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem. Arī tas ir LĒK izdevums un iznāk katrā mēneša 15 dienā.

Jā pirms 1934. gada 15. maija šis žurnāls nozīmē varēja vēl būt mazāk svarīgs, tad tagad, kad mazpulku kustība ir kļuvusi par visas valsts redzamāko un velamāko jaunatnes kustību, šim izdevumam piekritusi ārkārtīgi svarīga misija. Un jāsaka, ka žurnāls šo svarīgo misiju godam pilda. „Mazpulks” ir viens no košākiem izdevumiem savu līdziedru vidū. Daudz jaukas lasāmvielas. Bagātīgi ilūstrātais materiāls. „Mazpulka” tirāža ir arī samiedzīti reti pieredzēts kaingals — 25.000.

„Mazpulks” redīģē Rūdolfs Dzerve.

„Vadītājs”.

tas ir žurnāls mazpulku vadītājiem un jaunatnes audzinātājiem, kurš, darba pārpilnības dēļ, acimredzot, ir nācis „Mazpulkam” talkā. Svētīgā,

plašā vēriena kustība, kas mūsu jaunatni pagriež ar seju pret dzimto zemi un tēva māju, prasa savu teorētisku nopamatojumu. To „Vadītājs” grib dot un — nešaubamies — arī dos. „Vadītājs” ir nācis klajā tikai ar savu pirmo numuru, bet arī tā jau pietiek, lai redzētu, kāda bagātīgā teorētiskā (un līdz ar to, protams, praktiskā) darba rāža ir jau nobriedusi.

Tiem, kam dien-dienā jāstāv pie jaunatnes audzināšanas lielā darba, šis izdevums būs labākais celvedis.

„Vadītāju” redīģē Jānis Andersons.

Pirmo gadu savas gaitas sācis staigāt arī Iekšlietu ministrijas izdotois

„Tūrisma biroja apskats”.

To redīģē mūsu pirmais nacionālā tūrisma entūziasts Kārlis Vanags.

Mūsu apstākļos tas ir pavisam neparasts izdevums, jo nav ilgs tas laiks, kad latviešu ļaudīm pirmo reizi tika pasludināti lozungi — „Apceļo dzimto zemi”, „Pazīsti dzimto zemi”. Šie lozungi vēl nedaudz gadus atpakaļ tika visai rezervēti uzņemti, jo toreiz latviešu ļaudis vēl tiecās uz aizrobozām, pavadīdami tur savu atpūtas laiku un savas zemes vērtības aizvīzinādami. Arvalstis, kuras nereti nespēj mēroties dabas jaukumu ziņā ar Latviju, tika ieskatītas par teiksmainām tīgu zemēm, kamēr pašu dzimtā zeme atstāja bārenītes pēdās.

Paldies Dievam, tagad tas viss jau citādi izvērties. Nav vairs liels gods steigties (bez sevišķas vajadzības) pāri robežām, bet par godu gan kļuvusi dzimtās zemes apceļošana un viņas pazīšana. Nenoliedzams un liels nopelns te piekrit Ie. M. tūrisma birojam un arī viņa, lappušu ziņā vēl nelieklamam, „Apskatam”.

Tāču šī ir augoša lieta, kas ar katru gadu ies plašumā un dziļumā. Tāpēc lai sveikts ir arī šis labais pasākums, kas pamazām nomā nepatriotisko ārzemju braukšanas dīžanos.

Par citiem „mazajiem” žurnāliem atsauksmes sniegsim turpmāk.

K. Lapiņš.

GRĀMATU SOMA

Redakcijai piesūtīti sekoši izdevumi:

- 1) Vadītājs Nr. 1, žurnāls mazpulku vadītājiem un jaunatnes audzinātājiem.
- 2) Mūsu īpašums Nr. 32.
- 3) Lauksaimn. tirgus ziņas Nr. 32.
- 4) Zemkopis Nr. 15.
- 5) Ie. M. Tūrisma biroja apskats Nr. 7.
- 6) V. Feldmanis, Strādnieku arodbiedrības Latvijā, autora izdevums.
- 7) Baltische Monatshefte Nr. 7-8.
- 8) Kārlis Lapiņš, Tajos trakos laikos, romāns, Grām. Drauga izdevums.
- 9) Kārlis Lapiņš, Mana drauga romāns, stāsts, izd. J. Neiders.
- 10) Kārlis Lapiņš, Trīsvaigžņu valsts novados, Zemnieka Domas izdevums.

Dižmuiža

Vija Veldres romāns

(33. turpinājums)

Un kad es pašlaik jau gribēju sākt ar jums aprunāties, kā būtu, ja mēs tā darītu, taisni tad nāca netaisna un rupja vara no ārienes un sāka visu jaukt un — Vairāk barons nepatapa sacīt. Griezes Roberts bija nostājies viņam priekšā un varēja redzēt, ka viņam bija grūti savaldīties, lai neizdarītu kaut ko tādu, ko viņš ar apdomu nekad nedarītu.

„Muti ciet!” viņš elsa, drebošās dūres pie sāniem turēdams. Un kad barons ko gribēja vēl pretim teikt, Roberta savaldība neizturēja: spēcīgs labās rokas grūdiens atsvieda baronu ar sparu no Roberta nost.

Grūstais atmuģuriski ietenterēja savējo pulciņā, kur to uztvēra citu baronu rokas un saturēja uz kājām, bet baroneses, Resnā Gotlibe, brūveriene un muižkungmadāma ieklēdzās aiz izbailem un šausmām. Ak, Dievs, ak, Dievs! Tādu negatību, tādu kauna darbu: Griezes Roberts pieļiek rokas baronam! Lai Dievs ir žēlīgs! Tas gan ar labu nebeigsies, tas nav uz labu!

Muižkungmadāma un Resnā Gotlibe vaimanādams un lādēdamās skraidīja gan šurpu, gan turpu, meklēdamas pēc muižkungu, bet šis nebija un nebija nekur atrodams.

Bet Roberts, baronu atgrūzdams, pagriezās pret muižas ļaudīm un teica:

„Dižmuižas ļaudis! Brīvās Latvijas vīri un sievas! Kad es te dzirdēju manu lēvu zaimojam, tad es vēl varēju savaldīties. Nu, ko tur? es domāju: kaut arī šis pats

barons ir līcis viņu nošaut, mīris viņš ir tomēr un to neviens vairs neuzceļ.” Roberts nopēma cepuri un klusēja kādu brīdi, varbūt nevarēdams parunāt. Un visi kalpi nopēma cepures līdz ar viņu. „Bet mēs nedrīkstam savaldīties un mēs to nevaram izdarīt, neviens no tiem, kas bijuši frontē pret baronu karakalpiem, — neviens mēs nevaram palikt mierīgi un ar pieklājīgu smaidu noklausīties, kad šie zilasiņu plukatas, šie verdzinātāji izdzimtopei sāk zaimot mūsu jauno valsti, nevaram! Un mums nemaz nevajaga varēt savaldīties, mums vajaga varēt nesavaldīties, jo kas iet pret mūsu valsti, tas nāk pret mums; tas grib ķerties pie sirds mūsu dzīvībai un mūs nomatīt par vergiem!”

Kad viņi zaimo tikai vienu mūsu mirušo, par taisnību mirušo, tas vēl nav nekā tik briesmīgs. Bet kad viņi mūsu valsti zaimo, tad viņi zaimo visus mūs, visus, kas te šovakar esam un kas te neesam, un vēl visus tos mūsu tēvus un mātes, kas augumu augumos dzīvojuši un miruši bez pašu valsts šīnī zemē. Un mūsu bērņus! Viņi zaimo ik latvieti, vienalga, vai tas ir dzīvs vai miris vai vēl nemaz nav nācis pasaulē! Un tad nu es gribu dzirdēt, kur ir kāds no mums, kas šādu zaimu priekšā var palikt mierīgs, Dižmuižas vīri un sievas?!

Mums vajaga zināt, ka šīnī laikā mums ir dota liela taisnība. Mēs dzīvojam lielās taisnības laikā. Dzimtslaužu, klausinieku, muižkalpu pēcnācēji un paši vēl muižkalpi, mēs šīnī gados iegūstam visu to taisnību,

pēc kuras no paaudzes paaudzē, ciezdami negantu netaisnību, ilgojās mūsu vecāki un senči. Tomēr apdomāsim, vīri un sievas, vai neesam ieguvuši par daudz taisnības, vai neesam ieguvuši pārāk daudz nenopelnītas taisnības? Un tas tā ir! Un tāpēc no šīs dienas un katru dienu mums jābūda, ka esam šīs lielās taisnības cienīgi! To apņemdamies, apliecināsim savu gribu ar mūsu valsts himnu!”

Kas bija sēdējuši, tie piecēlās, un visi dziedāja griezes Robertam līdzī. Svinīgi un lēni šalkāja himnas dziedājums parka tumšajā zālumā, kam sarkanīgi audās cauri ugunsкура un jāpuguns llesmošana.

Tikai baroni klusēja un spītīgi paturēja savas cepures galvās.

Bet kalēja Kārlis, tā likās, to vien bija gaidījis. Turklāt viņš jau arī diezgan bija ieslīs no ģerstes alus. Pāris lēcienos viņš bija klāt „Haraldjaunkungam, un „Mierunter!” uzsaucis, novēzēja roku pār Kverpja galvas virsu. Baronpuikas cepure norpoja Resnājai Gotlibei pie kājām, Bet kalēzlim nebija laika skatīties un dzirdēt, ko darīja un teica Gotlibe. Viņš jau bija roku atvēzējis pret pašu baronu.

Tas murminādams kāpās atpakaļ, abām rokām pret Kārli vairīdāms. Un viss baronu spīti bija sakustējies kā laseņu punduris, ko negaidīta vēja brāzma nes projām svaidīdama.

Tikai kad baroni un tie, kas viņiem visur līdzī turējās, bija izzuši parka tumšumā uz pils pusi, Kārlis iedomājās, ka nu gan laikam no šāpāja nekā neiznāks. E, vienalga! Toties varen veikli viņam bija iznācis tas: Mic runter!

Bet no patumsā sāpcelīpa kāds izmeimuroja Kārli preti, apstājās un izbrīnījies pacēla Jūrkas tēva Roba galvu, kur piedzēruša cilvēka vaibstos un skatienā kalēzellis

redzēja izbiedēta dzīvnieka vaicājumu: vai tu neliksi mani mierā? Tak tūda! Robs izslējās draudošs un ļauns, pacēla Kārli pie sejas šķautnainu akmeni krietas dūres lielumā, nošpāca: „Vai tu arī gribi?” Tad pasmējās grieziņi un ļauni, aizsvieda savādo akmeni parka nokalnē. Tad atkal paskatījās kalēzelli to pašu pirmītējo izbiedēto dzīvnieka vaicājumu: vai tu neliksi mani mierā? un zobus atnīdzis ļauni mudināja: „Ej, nu, kalēzelli, ej nu pasaki! Vēlāk manis te vairs nebūs; kur tad sameklēsiet? Ej nu!”

Kārlis nesaprata, ko lai ar tādu piedzērušu viens pats te izdara. Baroniem pakal mākdāms viņš bija diezgan patālu atgājis no citiem nost. Par to, ka Robs teica, lai ejot pasacīt, kamēr viņš vēl tepat esot, Kārlis domāja, ka vīrs piedzērumā grib atklāt savu sirdi par aizviņu nakti pārgrozītājiem pinekļiem. „Nemuldi nu, vecais!” Kārlis teica un sapņema Robu zem rokas: „Iesim labāk uzzert un piesist kāju! Visi kungi no prom, tagad mums īstais brīdis.”

„Neķeries klāt!” Robs nikni atrāvās: „Tu gribi, ka man tev jāiet līdz? Nekas, laba iedoma! Tad ievēdīsi mani vīru barā un vilks būs lamātās. Neķeries tu man klāt, negribu! Man bail, ko? Nav! Iesim, ko brīnīs! Nav bail! Še, sien kopā!” un sāka raudāt, rokas acīm piespiedis un gardo-dams. Tad satvēra pats Kārļa roku, jolika sev padusē, lika vest sevi uz ugunsкура pusi un visu laiku muldēja daudz nesaprotama un arī to, ka viņam neesot bail.

Netālu no ugunsкура, blakus Ģerstes alusmucai, atspiedis muguru pret koka stumbru sēdēja Ģarais Ģuģis un plēsoja uz ermonikām valsi.

Pa laukumu ap ugunsкура pāros griezās jaunieši.

(Turpinājums sekos.)

Vēl kāda iespējama mājas amatniecības nozare

Tikai pēdējos nedaudzos gados, pateicoties uzlabotai satiksmei un pastiprinātai tūrisma propagandai, esam sākuši atzīt Latvijas dabas skaistumu. Arī tie nedaudzie ārzemnieki, kas redzējuši Siguldas, Turaidas pils drupas Gaujas augstajos krastos, vizuļojošos ūdeņus dziļajās ielejās, vasaras sulīgo koku zaļumu vai rudens zeltu, kas skatījuši Abavas lejas burvīgo piemilību, vai gozējušies samta mikstajās Jūrmalas smiltīs, ieelpojuši priežu sveķaino smaržu, vienprātīgi atzīst Latvijas dabas pievilcību, īpatnējo burvību. Daudz skaistu vietu sastopam arī citos dzimtenes stūrīšos — Staburags, Koknese, Krāslava, Sauleskalns, Gaiziņkalns, Zilaiskalns, vilņotā Latgale ar saviem tūkstots spoguļiem, — ezeriem, Gauja, Venta, Pērse, Brasla, Amata ar ūdenskritumiem, stāvām, lapotām krāujām, rāmiem melniem atvāriem, rada ainavas, kas ceļotājā atstāj neizdzēšamu iespaidu.

Skatot šos dabas mākslas darbus, ikvienā ceļotājā rodas vēlšanās pārdzīvoto sajūtojumus pēc iespējas padziļināt un pagarināt, saistot to ar kaut ko taustāmu, reālu — fotoattēlu, zīmējumu, aprakstu, dzejoli, ziedu, lapu vai citu piemīnu, kas, nogrimstot atkal pelēkā ikdienas vienmuļībā, atgādinātu redzēto un liktu no jauna kavēties atmiņu brīnīgajā zilgmē.

Adalberts Bubenko, kas Berlīnes olimpiādē izcīnīja bronzas medaļu 50 klm. soļojumā. Viņa laiks 4 st. 32 m. 42,2 sek., par apm. 17 sek. labāks par līdzšinējo olimpisko rekordu.

Novārtā pamesta mājamatniecības nozare, kas var dot darbu un maizi daudziem cilvēkiem

Bet ja nu kādam vietējam ceļotājam vai ārzemju tūristam rodas vēlšanās iegūt ar skaisto stūrīti vai kūrortu, saistītu, rokām darinātu piemīnietīnu, tad tādu nav.

Piemīnietu kūrortos nav. — Skaitliski Sigulda pieder apmeklētākām vietām, tādēļ vispiemērotākā nodarbošanās vietējiem iedzīvotājiem, sevišķi ievērojot Siguldas skaisto dabu un citus apstākļus, ir mākslas amatniecība.

Divām mājas mākslas nozarēm ir izredzes plaukt ne tikai Siguldā, bet visā Latvijā, — tās ir: mākslas podniecība un mākslas aušana. Pirmam darbam Siguldā ir labs viegls apstrādājams un sevišķi skaists māls, kas der tiklab dreijāšanai, veidošanai kā liešanai. Ko visu nevar no māla izstrādāt: vāzes, traukus, rotaļu lietas, figūras, kausus u. t. t. Ar laiku varētu izstrādāties sevišķs Siguldas stils, kā tas ir Svarcvaldē — kurā atspoguļotos nemirstīgais Gaujas leju, kalnu un biržu skaistums. Nav šaubu, ka vasarnieki, kuŗu starpā agrāk bija un arī turpmāk, būs daudz ārzemnieku, ķertin izķertu latviešu gaumē ieturētus keramikus darbus sev par piemīnu. Blakus podniecībai varētu ierīkot burvainā kalķakmeņa apstrādāšanas darbnīcas plašos apmēros, jo Sigulda ir vistuvākā dzelzceļa pietāte pazīstamām kalķakmeņa lauztuvēm.

Tālāk, otrā mājas mākslas nozare ir aušana. Te atrastu nodarbošanos sievietes un bērni. Varētu pagatavot dažādus audumus: paklājus, segas, jostas, prievītes, visus, saprotams, stingri latviešu gaumē un skaistās apkārtnes iedvesmotus. Arī te ar laiku izstrādātos sevišķs Siguldas segu un gobelēnu stils. Tādi darbi atrastu nopēmējus tiklab uz vietas kā arī ārzemēs.

Mākslas amatniecību uz drošām kājām nostādot, nodrošināsim arī dārzu pilsētas nākotni.

Blakus minētiem rokdarbiem — keramikai un aušanai — Siguldas īpatnējās piemīnietās turpmāk ierindošanas vēl nelielas glezniecības ar skaistāko un pazīstamāko stūrīšu skatiem: pilsdrupas, Gūtmaņa ala, Velna ala, skati no Ķezara krēsla, pilskalniem u. t. t. Glezniecības varētu būt ap divdesmit em garas un attiecīga platuma. Šādu miniāturū gleznu pamatam ļoti noder trīskārt limēts finieris, ko plāna kartona biežumā ražo dažas Latvijas fabrikas.

Vispār, Siguldas, tāpat Krimuldas un Turaidas pievilcība izpaužas dabas skatu gleznainībā. Daļa no šī dabas košuma jācenšas iemiesot piemīnietās, tādēļ, kā jau teikts, galvenā vērība piegriežama tieši gleznai: krāsainiem zīmējumiem — eļļa, akvareļi; gleznai audumā — gobelēniem un izšuvumiem, gleznai mālā — mākslas podniecībā, piem. tumši ziliem vai melniem siluetiem uz dabīgi sarkanā pamata, vai otrādi; gleznai kokā — intarsijā; mozaikā; kokā vai linoļējā grieztām klīšējām drukātas gleznas uz drēbes vai papīra.

Bet sevišķi ieteicu klūgu pinumus. Groziņus, kas noderīgi ogu laikā, nemaz neredz,

lai gan Gaujas leja pilna īstiem klūgu kārkliem. Vajadzīgs tikai pastiept roku, dažus brīvus vakarus nodarbināt pirkstus un tūristiem nenopriecāties par baltiem vai raibiem krāsotiem groziņiem, vācelītēm, šķīvišiem, paplātēm maizei, augļiem un citām praktiskām vajadzībām. Šini sakarībā ieteicams, smilšainos, neauglīgos, vai nederīgiem alkšņu krūmiem apaugušos Gaujas krastus, kas pavasaros pārplūst, apstādīt klūgu kārkliem, kādi aug Velna alai pretējā krastā ar 1½ metru garu dzinumu — slaidu kā pātāga. Klūgu pietiks pašu vajadzībām, bet atlikumu nopēms Rīgas darbnīcas.

Nobraukušos Gaujas krastos un izcirtumos der vākt lielisku pinamo materiālu vācelītēm, groziņiem — priežu saknes.

Vēl Siguldā der kokdarbi, stabulītes, kārbīnas un dažādi griezumī. Materiālu šim nolūkam netrūkst.

Siguldu zieme sportisti diezgan dzīvi apmeklē. Tiem noder silti sporta cimdī, cepures, kamzoli u. t. t. Kakla saites ar jostu rakstiem un tehniku īpatnējs latvisks ražojums.

Piemīnietām vēl pieskaitāmas atklātnes ar vietējiem skatiem, foto-uzņēmumi.

Rīgas jūrmalā, atskaitot dažus starptautiskā rakstura rokdarbu veikalus, nav līdz šim nevienas piemīnietu pārdotavas, lai gan te apgrozās desmitiem tūkstošu vasarnieku un ceļotāju. Ja tomēr gribas kādu piemīnietu iegādāties, tad var gadīties sastapt tai uzrakstu „made in Germany“.

Pieķiršanu te atrastu vietējam patēriņam domātas lietas, puķu vāzes, figūriņas, adītas vai tamborētas vasarnieku raibās cepurītes kungiem un dāmām, kakla saites, jostas, villaines-šalles, somiņas un rotas. Tūristiem pirmām kārtām dzintara rotas: kniepkēni, saktas, kakla rotas, aproces; tālāk nelielas glezniecības ar īpatnējiem jūrmalas dabas un žanra skatiem, no meldriem, skalīņiem, klūgām un priežu saknēm pīti groziņi augļiem, maizei. Nopēmēju, domāju, netrūktu pašautiem rakstītiem galdautiem, dvieļiem, priekšskariem un īpatnējām latviskām rotallietīnām.

Ķemeros, Bernātos, Ogrē un Baldonē atkal der ņemt vērā vietējās raksturīgākās vietas, dabas skatus un pieminekļus, izceļot tos darināmās piemīnietās. Liepājā ir darbnīcas, kas samērā lēti un glīti apstrādā dzintaru. Jāgādā, lai tas pārāk nesadārdzinātos ceļā no ražotāja līdz pircējam.

Kandavas un Sabiles piemīnietām ieteicams Abavas upē un upes krastos rodamais plienakmens. No zemes izlauzts, tas ir samērā mīksts un ļauj pat ar nazi apstrādāties. Pēc kāda laika tas top akmens cietaumā. Grauds smalks un blīvs, virsma gluda, kādēļ arī sīkas līnijas labi padodas. Labs materiāls rakstāmgalda piederumiem, tintnīcām, pelnu un zīmļu trauciņiem, statuetēm un dažādiem sīkiem ķīņķēziņiem, kas vienmēr pievelk tūristu vērību. Staburaga, seno pīļu, celtnu un pieminekļu griešanai minētais akmens kā radīts.

Skultes-Pēterupes jūrmala nokaisīta vilņu gludi slīpētiem oļiem, visādos krāsu tonos. Latvijas ražojumu izstādē bija redzama no šādiem akmentiņiem darināta aproce, sudraba kaluma. Rota atrada daudz cienītāju. Runājot par akmentiņu pielietojumu, nāk prātā Krievija, kur Melnās jūras oļus pielieto mākslas izšuvumiem tādā kārtā, ka piem. nelielu iegarenu akmentiņu krusteniski piediedza audekla gabaliņam, bet tā vienā galā otru mazāku. Tiem bija attēlot zirnekļa vai cita kukaiņa rumpi un galvu. Pēc tam ar diegu izšūva taustēklus, kājas un spārnus. Šādi izšūti krāsotu līnu vai pakulu drēbes marku un naudas maciņi atrada tādu piekrišanu, ka izstādēs tos mēdza izpirkt līdz beidzamam.

Runājot par piemīnietām vispār, gribētos izcelt interesantu novērojumu, proti, ka ārzemju tūristi, kuŗu starpā liels procents senatnes pētītāju un etnografu, labprāt pērk senlietu un etnografisku priekšmetu atveidus, ja, protams, nevar dabūt oriģinālu un jo tuvāk tie līdzinās pirmveidam, jo mīlāk. Atdarīnājumi var būt vairākkārt samazināti, bet formā un raksturā tiem jābūt analogiem.

Te nu mums atveras plašas perspektīvas, jo reta ir zeme, kas tik bagāta no zemes klēpja izceltām senlietām, kā mūsu dzimtene. —

Mūsu meistars grieķu-romiešu cīņā pussmagā svarā Edvins Bietags, kas no latviešu sportistiem olimpiādē guva vislabākos panākumus un izcīnīja sudraba medaļu.

Alfonss Francis.

Derības

Novēle.

(Turpinājums.)

— Kas tad te gan jau runāja, — Vālodze atsaucās, — tā' mēs jau visu laiku vēl gaidījām. Arī tu nu tikko pienāci — un vai tad tukšam galdam var runāt? —

Birzulim tas mazliet glaimoja, ka viņam tomēr piegriez tik lielu vērību. Tādēļ viņš apmierināti norūcā, — nu jā, tā jau bija, kad tad nu runāsim, iekams neesam tie istie pagasta viri kopā. Tāpat jau visu mūsu dzīves ir līdzīgas, tāpat aŗam un seŗam un plaujam, un mums visiem vienas vēlēšanās un cerības...

— Nu, mani mīlie viesi, ēdiet, dzeriet, esiet jau trāki. Lai gan te vairums kopā vēci, taču neesam kopā, lai raudātu par šos garos mūža gados piedzīvotām bēdām, bet lai priecīgi pieminētu pagājušos gadus, kuŗi kā teic, kā viņi krastmalā ir gūlušies mūsu pļecos, un lai jaunajiem rādītu, ka vajaga savu reizi būt i priecīgiem, lai varētu, lai gaumētu mūsu dienišķu maizi ēst. Esmu priecīgs, ka man piedesmitos ir vairāk draugu, kā divdesmitos, kaut gan vecos parasti ātri aizmirst. Man ir dūšīgs dēls, kas staigās manās pēdās un tikpat dūšīgi saimniekos Baķos kā es. Bet viena lieta mani skumdina, man nav neviena, kas veci ma dienās mani silti sasegtu, lūk, reimātisms koŗ kaulos. Ja mana nelaiķe būtu dzīva, tad tā vis nebūtu. Lai viņai miers... — apraudādamies beidz runu vecais Gaigals.

— Tēvs jau iedzēries — iebilda īdai jaunais Gaigals, — ka tik viņš neizdara kādu aplamību.

Sākās dūšīga saskandināšana. Bite ar īdu staigāja dārzā, šurp tur klīda vēl pa pārim, kas lielāku prieku atrada ziedu vai paši savā noreibumā. Daži jaunieši tomēr garlaikojās, kā jaunais Gaigals teica — kūgoja. Bet veciem — tiem galvenais sava sadzēšana.

— Kas jums, Bites kungs, vislabāk patīk šajā savādā kārā? — iesāka īda.

— Man — tāpat, viss, — apmulsis stostījās Bite, kas tikko nejauši par ilgu bija ieskatījies īdas acīs.

— Tak tomēr — neatlaidās īda.

— Nu, jā, kā to nu ņemu. Protams pastaiga ar jums, kaut arī viss cits šeit ir tik jauks. —

— Īda laikam nojauca īsto mazrunības iemeslu un vairāk arī netaujāja. Bet Bite sevi domāja — ja nu es esmu iemīlējis, ko gan īda par to varētu teikt? Bet kad viņš ieskatījās īdas acīs, tās mazliet nebēdīgi uzliesmoja, bet balss atskanēja pavisam mierīga:

— Nu, ko tad mēs kā divi veļi te garlaikojamies. Iesim taču tur! Vālodze runā. Vālodze tiešām patlaban kaut ko tik jociģi skaidroja par dzīvi un roŗu krūmu, ka Bitem arī gribējās noklausīties šīs paraleles.

Gāja un piestāja aiz Vālodzes zem kādas ābeles. Tik, par nozēlošanu, bija jau gala vārdi klāt: — bet es vēlu savam draugam un kaimiņam, lai nāk kāda mīlestības pilna būtne un izvelk to dzelonu, kas tur divdesmit gadus grauŗ, tam lai paceļam savas glāzes, patiesām jā, sveiki! —

Un kāmēr ap galdu sāka pārspriest Vālodzes runu, Bite un īda atkal turpināja brādat pa dārzu.

— Bites kungs, kas ar jums noticis? Jūs taču nebūsi iemīlējis, bet ja esiet — sakiet. Man nupat likās, ka jūs grauŗ tads pats dzelons, kā manu tēvoci. Vismaz tik jociģis jūs esiet.

Bite atkal nekā neatbildēja.

— Jā, varbūt, tads nieka dzelons, — tālāk nē. — Gandrīz smieklīgam jāpaliek — dusmojās pats pie sevis. — Bet tie tomēr ir sūkumi, sūkumi, īdas jaunkundze ar kuŗiem mēs tik velti kavējam laiku. —

— Cik jociģi, ka visiem šeit šovakar duras tādi ērkšķi!

Pie galda dzirdēja runājam. Birzuli, tad kādu no jaunajiem. Kad viņi beidza, ieslūšais Vālodze meklēja īdu, — Kur tad mana meita nozudusi, — bet beigās sauca visā dārzā — īda, īda, vecais Vālodze tev grib kaut ko teikt. —

— Nezin, ko nu tā teiks, sprieda īda, kuŗai nepatika, ka Bite atkal izspruks nepateicis visu to, ko viņa kāroja dzirdēt. Pēdējais gluŗi priecīgs grieŗās apkārt. Jūs sauc atkal! — Tak jau ne rāt. —

— Nu, meit, vai tu nemaz neapsveiksi savu radā gabalu? — vecais Vālodze aprunājās. Mēs jau visi krustām, šķērsām izteicāmies, tie neskolotie. Bet tu jau kā skolotāja, tā gudrāki. —

— Jā, jā tūlīt. Vispirms šo. — Un īda devās pie Gaigala tēva, piesprauda tam kuplu ziedu, un tad piemetināja — manā vietā runās Bites kungs. —

Bite stāvēja Vālodzem aiz muguras. Ko lai saka šiem cilvēkiem, kuŗus viņš tikai retumis bija redzējis savā pūsgadu ilgā darba laikā birzuliēšos. Kaut ko pačalot nebija nozīmes. Bite paskatījās uz galdu. Tur visi sēdēja un gaidīja. Bet kaklā bija sauss. Kā uzminējis, Vālodze, kuŗš jau vispār bija kustīgākais vakara dalībnieks, pasniedza glāzi.

— Vispirms iedzēsim un tad — lai runā gan Bite. Citādi viņš tads kluss, mēs lāģā nemaz neiepaŗisimies. Kā tā var viena pagasta locekļi. Te jau nav pagastmāja, kur runās tik par vajadzībām, te mēs varam iepazīties kā vīrs ar vīru. —

— Tā jau ir, — atteica Bite. Cik bija labi. Vecais Vālodze bija iedevis zelta pavēdienu rokā. Nu to tik vajadzēja tīt kamolā. Cik te visi bija jauki un saderīgi cilvēki, savi ļaudis. Pagastmājā tas dažkārt likās citādi, tur bija darišanas, nepacietība, burza, nākšana un iešana. Tur nebija istā vieta iepazīties. Te viņi bija visi kopā kā draugi, te varēja runāt kā draugu pulkā. Varbūt tādēļ arī iznāca mazliet svinīgāk un sirsnīgāk, nekā parasti viņš bija runājis. Vārdi nāca paši, viegli un nepiespiesti, jo tie nāca no sirds. Viņš runāja par darba svētību un cerībām, ko tas dod, par to, kas viņiem visiem ikdienas bija kopīgs. Un likās, ka visi piekrita viņa vārdiem. Vecais Gaigals apmierināti glaudīja bārdū, Birzulis pieķīrsdams pamāja ar galvu, īda... Nu jau varēja runāt vārdus nemeklējot.

(Turpmāk vēl.)

Raibā pasaule

Brīnišķīgs kritiens.

Grenoblē mazā Jugete Bišone, mātes prombūtnē uzkāpa uz trešā stāva loga palodzes, lai atvērtu slēgus. Viņa pazaudēja līdzsvaru un nokrita.

Kritot meitenes ģērbs aizķērās pie kāda izcilpa pirmā stāva augstumā. Šis apstāklis arī mazliet mazināja kritiena smagumu. Norāvusies no izcilpa meitene uzkrita uz automobiļa jumta, kas stāvēja mājas tuvumā, un no turienes ievēlās rokās gājāmģejam, kas ar šausmām bija vērojis bērna krišanu pa logu.

Jugete neiznāva nav kritienā cietusi. Māte aizsteidzās ar viņu pie ārsta, bet ārsts neatrada ne mazākas vainas.

Zaļās asinis.

Amerikas zinātniskos rakstos lasāms, ka biologs Džons Semmerss, Nebraskas universitātes profesors, ir atradis vielu, kas var atvītot asinis steidzamos asins pārliešanas gadījumos. Tā ir emulsija no kāda auga smalki saberztām lapām. Amerikā tā nosaukta par «zaļajām», vai «augu» asinīm.

Prof. Semmerss nolaidīs visas asinis zir-

Valkiriāns

Jūrmalas poezija un proza

Ak, kā man šī vētra tikās!
Stundām ilgi neapnikas
Klausīties, kā vilņi iale,
Kā pa gaisiem kairas blaufas;
Vērot, kā pret krastu šaujas
Ūdens, putojoši balts...

Gan es kļūšu vētras dzejnieks!
Palūk, tur nāk vecais zvejnieks,
„Onkulīt, ko tu tik gaus?
Vai jau vecums dzisis liesmu
Sirdī, ka pat vētras dziesmu
Neuzņem vairs tava ausa?”

„Onkulīt” sāk mani svētīt:
„Kas tu tāds, ka gribi pētīt
Manas vecās ausis — ko?
Lūk, kāda gadījies te daktērs!
Kad tik nav kāds jauzu slakters,
Kurš caur kāpām ņemģero?”

„Onkul! vai es tev ko daru,
Lai gan man, caur vētras varu,
Cipās prieks dzimst krūtīs naigi?”
„Klus! Ko te par „priekiem” murkīki,
Man, caur šito vētras blurkīki,
Izputēs viss reģģu laiks...”

Krusttēva gaitas

Bildes zīmējis zelta medaļas pretendents E. Rirdāns.

Kad noskatās pa gabalu — visa tā krusttēva būšana tik briesmīga nemaz neizliekas. Aušņ, kas gan tur! Paturi bērniņu un pē-

cāk esi tadā krusttēva godā kā skaties tik.

Bet patiesībā lieta tik vienkārša nemaz nav.

Vispirms jau jāsaka tā: kas nekad vēl krusttēva godā nav bijis, tam ļoti grūti iedomāties sevi šinī arodā. Piemēram, kas no Jura Bramaputras par krusttēvu? Mazs, si-cinš un bailīgs no dabas. Kādam vecākam tantipai palīdzēt saskaitīt, cik šī pārdevusi beku nedēļā, to gan viņš varētu. Bet par krusttēvu apžēlī!

Tāču izrādās, ka Bramaputra jau ir tris-kārtīgs krusttēvs, tā tad pasaulē krusttēvu pārprodukcijas vis nav. Nē, krusttēvus ķer ķertin ciet un spiež šinī grūtajā amatā iekšā.

Sākas tā krusttēva būšana ar to, ka pie jums ierodas attālš radnieks, noslauka pu-ķotā kabatas drānā vispirms sviedrus, tad degunu un runā:

„Kas par laiku šodien!”

„Jā, par laiku nav ko raudāt! — Bet ap-ēzāties taču, radņ!”

Radņš apsēžas un turpina:

„Jā, jā, i gan laiks! Ar šitādu laiku viss būs citādi un savādi, to es varu teikt.”

„Nu, nu — kā jūs to zināt?”

„Tās zīmes to rāda.”

„Par piemēru — kādas?”

„Vistas kritušās cenā; pērn ap šādu laiku maksāja daudz vairāk.”

giem, teļiem u. c. lielākiem dzīvniekiem un atkal atdzīvinājis tos, ieļejot tiem vē-nās šo emulsiju. Mazi dzīvnieki un māj-putni pēc dabīgo asinū apmaiņas ar «za-lajām» asinīm, jutušies vēl labāk kā ag-rāk un uzrādījuši pieaugumu svarā.

Sv. Annas balles.

Katru gadu jūlijā visā Ungārijā sarīko balles par godu Sv. Annai. Šī tradīcija nāk no viduslaikiem. Sv. Anna ir amatnieku patrone. Viduslaikos Sv. Annas dienu svi-nīgi atzīmēja amatnieku cunftes. Ungārijā Sv. Anna ir arī ģimenes pavarda sargātāja. Un tādēļ viņas vārdā nosauc arī tās balles, kur vecāki ved savas meitas ligavaiņus lū-koties.

Sv. Annas balles rīko visās Ungārijas pilsētās un sādžās. Ielas grezno puķu vit-nēm, parkos un bulvāros dedzina krāsainus lukturus, dejojāji virpuļo pie čigānu orķes-tru mūzikas skaņām...

Pēc kara vecā tradīcija Ungārijā ir se-višķi atzēlusī, un to sevišķi propagandē tū-ristu pievilksanai.

Napoleona flote

Abukiras grīvā iesākti darbi sakarā ar Napoleona flotes izcelšanu no Nilas, kas tur nogremdēta 1798. gada 1. augusta cīņā ar admirālu Nelsonu.

Darbu vadību franču sabiedrība uzticē-jusi italiešu inženieriem Seminati un di-

viem italiešu speciālistiem ūdenslidējiem. Flote Nilas dibenā pārkļājusies ar vairāk metru biezu dūņu un smilšu kārtu.

Domā, ka Napoleona kuģos būs palicis daudz zelta un sudraba, kā arī mākslas vē-r-tības, kas izvestas no Ēģiptes.

**Ērtākais, ātrākais un lētākais
satiksmes līdzeklis ir
G. ĒRENPREIS original**

SPORTS

Mūsu olimpiskā ekspedīcija atgriezies otrdien.

Svinīgais Berlīnes olimpiādes noslēguma akts notiks svētdien, 16. augustā. Pēc tā 52 dažādo valstu sportisti atstās olimpisko ciņu vietu un atgriezīsies, ar lielākiem vai mazākiem panākumiem, dzimtenē. Latviešu sportisti - olimpiā-des dalībnieki Rīgā ieradīsies 18. augusta vakarā.

No mūsu sportistiem vislielākos panākumus olimpiādē guva pussmagā svara cīkstonis Bie-tags. Pēc uzvarām cīņās ar vācu meistaru Zē-lenbinderu, ungāru Bobi, turku Avcioglu un igauņi Neo, Bietags izvirzījās kā viens no spē-cīgākajiem un pirmās vietas dēļ tam vajadzēja sacensties ar zviedru meistaru Kadjeru. Izšķi-rošā cīņā mūsu meistaram vairs neveicās, tā kā iepriekšējās cīņās un tas zaudēja Kadjeram pēc punktiem. Līdz ar to Bietags ieguva otro vietu un izcīnīja sudraba medaļu.

Otrs olimpiskā medāļa īpašnieks ir Bubenko, kas 50 km soļošanā izcīnīja trešo vietu un legu-va bronzas medaļu. Pateicoties abu šo mūsu sportistu dižajiem panākumiem olimpiādes sta-dionā, godinot uzvarētājus, mastā uzviļas arī Latvijas karogs.

Ļoti labus panākumus olimpiādē guva vēl Vitols, kas 3000 m pāri kavēkļiem veica teicamā laikā — 9 min. 18,8 sek. un ierindojās septī-tā vietā. Labāki par Vitolu bija 3 somi, 1 vācie-tis, 1 amerikānis un 1 zviedrs, kas Vitolu pār-spēja tikai pēdējos metros. Šajā skrējienā uz-varēja somis Izohollo ar 9 min. 3,8 sek. Slave-nais somu skrējējs Nurni par Vitolu izteicies, ka tas esot talants, kurš nākotnē varot kļūt par vienu no labākajiem skrējējiem pasaulē.

Maratona skrējienā, kurā startēja 55 skrējēji,

uzvarēja japānis Sons, veicot 42,2 km 2 st. 29 m. 19,2 sek. Mūsu Motmilleris, pārspējot 27 skrē-jējus, ierindojās 28. vietā.

Neveiksmīgs bija mūsu ritenbraucēju starts 100 km distancē. Šajā sacensībā piedalījās vai-rāk kā 100 ritenbraucēji, kurus visus no starta atlaida reizē. Mūsu ritenbraucēji, kas lielāko ceļa gabalu turējās priekšējā grupā, nepierastos apstākļos vairākas reizes krita un līdz ar to ne-sasniedza savām spējām atbilstošu rezultātu.

Uzvarēja Francijas vienība, bet Latvijas vie-nība pie mērķa pienāca vidus grupā.

Neveiksmīgs bija arī mūsu basketbola vienī-bas pēdējās cīņas. Pēc uzvaras pār Urugvaju ar 20:17 mūsu basketbolisti zaudēja Kanadai ar 23:34 un dienu vēlāk pilnīgi negaidot arī Poli-jai ar 23:28. Pēc šī zaudējuma mūsu vienībai no tālākām sacensībām bija jāizstājas. Pare-dzams, ka basketbolā pirmās vietas dēļ sacenti-sies Amerikas Sav. Valstis ar Kanadu.

Rīgā startēs olimpiādes uzvarētājs angļu Vaitloks.

Latvijas vieglatlētikas savienība 20. un 21. augustā Rīgas pilsētas sporta stadionā, kopā ar sieviešu meistarsacīkstēm, rīko plašas starptau-tiskās sacīkstes. Tajās piedalīsies olimpiskā 50 km soļojuma uzvarētājs angļu Vaitloks, nor-vēģis Bruns, zviedris Zēģerstrēms un, varbūt, arī šveicētis Svābs, kas sacentīsies ar mūsu la-bākajiem soļotājiem — Dāliņu, Bubenko, Krū-kliņu un citiem. Bez tam vēl sacīkstēs piedalīsies vidus distanču skrējējs kanādiecis Edvards, kas olimpiādē ierindojās 3. vietā 800 m un 5. vietā 1500 m skrējienos, un arī kāds no spēcīgākajiem skrējējiem 3000 m pāri kavēkļiem. Starptautis-ko sacīkšu pirmā diēnā, 20. augustā, notiks sa-censības 10.000 m soļojumā un 1500 m skrējienā, bet otrā diēnā — 21. augustā — 3 stundu soļoju-mā 800 m skrējienā un 3000 m skrējienā pāri kavēkļiem.

Gatavojas Baltijas valstu futbola turnīram.

Latvijas futbola savienība, gatavojot mūsu valsts vienību Baltijas valstu futbola turnīram, kas notiks Rīgā no 29. līdz 31. augustam, bija sa-rikojusi divas sastādītās vienības sacīkstes ar spēcīgo čehu profesionālo vienību «Prostejov».

Pirmajā sacīkstē mūsu futbolisti, kas spēlēja ļoti centīgi, uzvarēja čehus ar 1:0 (0:0).

Otrā sacīkstē, kad sastādītā vienība uzstājās pārveidotā sastāvā, pārkāpi bija čehu profesio-nālie futbolisti, kas arī guva uzvaru ar 2:0 (2:0).

Svētdien, 16. augustā, sastādītā vienība sa-centīsies Liepājā ar Olimpiju.

Mūsu futbola vienību cīņas.

Latvijas meistarsacīkstēs «Olimpija» Liepājā uzvarēja JKS ar 5:0 (1:0)

Rīgas meistariņas izcīnās pusfinālā Rīgas Vanderers uzvarēja «Kūzi» ar 5:0 (2:0).

Jauns rekords vieglatlētikā.

Armijas sporta kluba rīkotajās vieglatlētikas sacīkstēs 1000 m skrējienā sievietēm Daubere («US») uzstādīja jaunu Latvijas rekordu, veicot distanci 3 min. 5,2 sek. Līdzšinējais rekords la-bots pārsniedza 41,2 sek.

un velciet tik uz savu pusi mazo. Krust-māte savukārt velk uz otru pusi. No tādas staipīšanas bērns kļuvis jau par pusmetri garāks.

„Kas ir — dosat vai ne to bērnu?” jums sanāk dusmas.

„Ačķis, vai t' jums pašam turāmā nav, kad velkat svešiem bērnu nost?” nu ierunā-jas pavisam svešā krustmāte, jo blakām ir vēl viens, otrs svešs kristamais. Izrādās — jūs esat ķēries svešam bērnam pie drēbītēm. Par to nu viņa krustmāte pūkojas un meklē savu kunkuliņu pa drēbju baķiem rokā. Mek-lējama galīgi pazūdis manufaktūrā.

Kad visa tā būšana galā — jūs ierodaties mājās galīgi slapši. Varbūt tas no svied-

riem, varbūt arī no cita kā, jo mazais diez-gan nemierīgs bija. Bet par to nu jūs esat viens simtprocentīgs krusttēvs.

Ačķis.

Pēc tam jums noliek jauno pilsoni blakām, visi atiet gabaliņu nost, skatās uz jums abiem galvas grozīdami, tad sit rokas un sauc: „Nudien — kā izliets! Abi tik li-dzīgi kā divas kāpostgalviņas.”

Tālāk jūs iepazīstina ar jauno krustmāti. Pēc šīs procedūras tantipās slepus piegrūž viena otrai un nočūkst: „Are, are... Vai es neteicu, ko? Var iznākt, mās, var...”

Tad nāk ģenerālmēģinājums, lai visi re-dzētu, vai jūs protat bērnu noturēt pēc vi-siem iekšējā reglamenta noteikumiem. Ma-zais pilsonis jums jāņem uz rokām.

„Bet... bet kurā galā viņam galva?” jūs gribat pārliecināties.

„Ak nu, kas tur ko nezina! Tak jau tanī galā, ar kuru viņš brēc.”

„Brēc, brēc... Ko tu, cilvēks, no tāda knēveļa brēksanas vari zināt.”

Paša tamī kristību brīdī jūs stāvat itin kā ar vienu kāju uz adatām, ar otru uz kar-stām ogļēm. Tikdaudz jums teikts, ka vienreiz mazais jānod krustmātei, pēc tam jāņem nost un pēc laiciņa jānod atkal at-pakaj. Bet kad isti tai preču apmaiņai jā-notiek — to jūs nespējat un nespējat iegu-mēt.

„Kā vārds?” pēkšņi jums noprasa.

„Augusts...” jūs atmostaties kā no mie-ga.

„Dumais!” Tas tak jūsu paša vārds,“ krustmāte blakām nošņācas. „Jums bērna vārdu prasa.”

Jā, bet kāds tad bērnam isti tas vārds bi-ja? Uztraukumā un bailēs vārds jums iz-svidis no galvas kā tauki uz karstas pannas.

„Kā vārds?” taujāšana nerimst.

„Ak nu — kristiet viņu par Eistākīsu, mazajam tas taču viena alga,” jūs nomul-dat.

Krustmāte, sārta kā magone par tādu lem-pīgu krusttēvu, pateic bērna isto vārdu.

Kad sāk plīkšķēt ūdens — mazais brēc kā rotas komandieris kaja laikā. Jūs nu dan-cojat uz vienu kāju, uz otru, lai mazo aplū-sinātu, līdz kamēr jums kāds no mugurpu-ses ieibksta ar dūri. Tas nozīmē: dulbur, stāvi jel rāms!

Nu jāsniedz mazais krustmātei, pēc tam jāņem atkal nost. Iedot jūs iedodat gan to bērnu krustmātei, taču atpakaļ šī vairs ne-dod. Kas tā' nu nebūs! — jūs nodomājat

LATVIJA 7 DIENĀS

Brīvības cīnītāju piemiņas aizlūgumi.

Uz garīgo lietu pārvaldes uzaicinājumu šogad visu konfesiju un reliģisko apvienību dienvamos un lūgšanas namos svinīgi atzīmēs Latvijas brīvības cīnītāju piemiņas dienu svētdien, 16. augustā. Brīvības cīnītāju cēlo piemiņu godinās piemērotām uzrunām un aizlūgumiem dievnamos, brāļu kapos un pie brīvības cīņu pieminekļiem.

Ar vienu tuvāk nāk lielie plaujas svētki.

Rēzeknē valsts komerskolas telpās notika plaujas svētku rīcības komitejas kop-sēde, kurā piedalījās informācijas un propagandas daļas priekšnieks J. Mežaraups. Sapulcējušies vienojās par plaujas svētku programmu, sīkāk iztirzājot lielo svētku gaitu.

Stājies spēkā Ķeguma izbūves likums.

Valsts prezidents pag. sestdien izsludinājis «Valdības Vēstnesī» līgumu par Ķeguma spēkstacijas būvi.

Metropolīts Augustīns apmeklēs Igauniju.

Metropolīts Augustīns 17. augustā izbrauks uz Tallinu, kur uzturēsies kā Igaunijas pareizticīgo metropolita Aleksandra viesis līdz 21. augustam. Archibīskaps Augustīns noturēs arī Tallinas Aleksandra Nevskā katedrālē dievkalpojumu un aizlūgumu pareizticīgo Apskaidrošanas baznīcā.

Latvijas atbrīvošanas kara vēsturi izdos grāmatu apgāds «Literātūra». Darbā pieaicināti mūsu labākie vēsturnieki. Izdevuma pirmā burtnīca iznāks jau tuvākā laikā. Tas būs kapitāls darbs, kas aptvers visus atbrīvošanas cīņu periodus.

Cik šogad būs studentu?

Latvijas universitātes sekretāriem jau iesniegti 700 aspirantu lūgumi uzņemt viņus universitātē. Iesniegšanas laiks 15. augustā izbeigsies.

LLK pilnsapulce 31. augustā.

Lauksaimniecības kameras prezidijs pieņēma papildbudžetu tekošam darbības gadam kopsummā 723.000 ls. Kameras pilnsapulcē, kas apspriedīs un galīgi pieņems šo papildbudžetu, kā arī darbības pārskatu par

pirmo kameras darbības gadu, notiks 31. augustā «Brīvās Zemes» zālē.

Ziedojumi kara aviācijas fondam.

Kara aviācijas fondā līdz 7. augustam iemaksāti ziedojumi par 2.378.903 ls.

Uzvaras parkam jau 800.000 ls.

Uzvaras laukuma izbūvei līdz šai nedēļai jau saziēdoti 800.000 ls.

Angļu saimnieciskā delegācija aizbraukusi.

Pag. svētdienas vakarā ar Tallinas vilcienu Lielbritānijas tirdzniecības kameru saimnieciskā delegācija izbrauca uz Igauniju.

Lielbritānijas saimniecisko aprindu pārstāvji viesošanās laikā Latvijā iepazīs ar mūsu galvas pilsētas lielākiem rūpniecības uzņēmumiem, ar mūsu lauku saimniecībām, kā arī tie varēja vērot dzīvi dažās mūsu provinces pilsētās. Angļi bija pārsteigti par lielo rosību mūsu saimnieciskā dzīvē un izteicās, ka nav cerējuši Rīgā redzēt tādu rūpniecības uzņēmumu kā piemēram Valsts elektrotehnisko fabriku, kas nevien ražo vietējam tirgum, bet saviem ražojumiem ieguvusi tirgu arī ārvalstīs. Ļoti labus re-

zultātus guvis arī Latvijas lielākais kooperatīvais uzņēmums — Latvijas piensaimniecības savienība. Apskatot mūsu lauku saimniecības, tie pārliecinājušies par latviešu tautas lielo sirsnību un viesmīlību un ļoti nožēlo, ka šajā izbraukumā tiem nav bijis līdz delegācijas vadītājs Gibbs, kas ir lietpratējs lauksaimniecības jautājumos. Angļu saimnieciskās delegācijas locekļi cer, ka izdosies novērst visus šķēršļus Latvijas-Anglijas saimniecisko sakaru tālākā izveidošanā un līdz ar to abu valstu sadarbība saimnieciskā laukā ievērojami paplašināsies.

Uz Kurzemi.

Latvijas pilsētu savienības valde priekšsēdētāja — Rīgas pilsētas galvas R. Liepiņa vadībā izbrauc no 21. līdz 23. augustam informācijas braucienā uz Zemgales un Kurzemes pilsētām. Pilsētu savienības valdes locekļi apmeklēs Auci, Saldu, Aizputi, Durbī, Liepāju, Grobiņu un Priekuli.

Kursi pašvaldību darbiniekiem.

10. augustā, Kr. Barona ielā 71 Rīgā atklāti lauku pašvaldību darbinieku kursi. Tos līdz 25. augustam noklausīsies ap 200 lauku pašvaldību darbinieku.

KĀ VEIDOJAS DZĪVĒ UN DARBĀ IZCILAS PERSONĪBAS, AR KĀDĀM GRŪTĪBĀM VI-NĀM JACĪNĀS CELĀ UZ IECERĒTO MĒRĶI UN KO VAJAGA LIKT DZĪVES UN DARBA PAMATĀ, PAR TO LASIET

J. OZOLA grāmatā

Maršals Ferdinands Fošs, sabiedroto armiju virspavēlnieks Pasaules karā

Šī grāmata uzmodina lasītāju vērīgāk spēt to labāk un pareizāk izprast.

klausīties vēstures soļos, lai

Maksā iesieta Ls 5.—

Dabūjama visās grāmatu tirgotavās.

P/S.

„ZEMNIEKA DOMAS“

Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40.

Lauksaimniecības NEDĒĻA

Maizes labības cenas paliks līdzšinējās

Zemkopības ministrija veic priekšdarbus šigada ražas maizes labības uzpirkšanai. Labības birojs maizes labību savās noliktavās visā valstī sāks pieņemt 20. augustā, bet aprīķņu komisijas sāks darboties nedaudz dienas vēlāk. Maizes labībai pieņemšanas cenas vēl nav noteiktas, bet, ievērojot šigada ražu un ražas novākšanas apstākļus, paredzams, ka iepirkšanas cenas maizes labībai paliks līdzšinējās.

Jaunas labības grāmatīņas.

Zemkopības ministrs J. Birznieks apstiprinājis instrukciju par labības grāmatīņām. Instrukcija nosaka, ka pirms jaunās ražas pārdošanas vecās labības grāmatīņas obligāti jāapmaina pagastu valdēs pret jaunām labības grāmatīņām. Labību, rudzu un kviešu pārstrādājumus pārdodot labības birojam vai privātiem tirgotājiem, lauksaimniekiem obligāti jāuzrāda labības grāmatīņa. Bez labības grāmatīņas uzrādīša-

nas un bez ierakstiem tani aizliegts labību pirt, pārdot un pārstrādāt.

Rudzu sēkla jākodina pret sniega pelējumu.

Tuvojas rudzu sējas laiks. Jau šogad daudzās saimniecībās, kur pavasarī uz ziemāju laukiem ilgi gulēja sniegs, parādījās sniega pelējums un jūtami samazināja rudzu ražu. Latvijā piedzīvoti gadi, kad sniega pelējums visā valstī caurmērā iznīcinājis pusi iespējamās rudzu ražas, bet daudzās saimniecībās rudzu sējumus vajadzēja apart. Sniega pelējums ir novēršams vai stipri ierobežojams. Šim nolūkam sēklai jānošķīpo sīkie graudi, bet, svarīgākais, sēkla jākodina ķīmiskos līdzekļos. Vislabākos panākumus dod sauskodināšana. Šis kodināšanas paņēmiens ir arī visērtākais un prasa ļoti maz darba un laika. Sausai kodināšanai jālieto Cerezāns - sauskodne. Ja saimniecībai vēl nav sauskodināšanas aparāta, tas jāapgādā. Aparāts 25 kg. graudu kodināšanai maksā 10 latus. Slapjai kodināšanai var lietot Cerezānu - slapjkodni vai «Ražu».

Kvieši jākodina pret cieto melnplauku. Arī šeit vislabākos panākumus dod sauskodne. Slapjā kodināšanā kviešiem panā-

kumus nodrošina vienīgi mērcēšanas paņēmiens.

Labākie kodināšanas līdzekļi un aparāti dabūjami Lauksaimniecības kameras augu aizsardzības līdzekļu apgādē, Rīgā, Baznīcas ielā 4-a.

Noskaidros kūdras izmantošanu.

Zemes bagātību pētīšanas komitejas kūdras un brūnoglek apakškomisija noturēja savu pirmo sēdi. Noskaidroja jautājumu par kūdras plašāku izmantošanu, kā arī lielāku vērtību piegriezīs brūnoglek iegūšanai un izmantošanai.

Olaines purvi pārvēršas par druvām.

Zemkopības ministrs J. Birznieks izbrauca uz Olaini, kur iepazīs ar purva nosusināšanas darbiem. Darbi tur plašākos apmēros iesākti pavasarī. Līdz šim jau pārvērti vairāki desmiti hektari purvu par lauksaimniecībai un mežsaimniecībai derīgu zemi.

Godalgas labākiem ražotājiem.

Lauksaimniecības kameras prezidijs zemkopības ministrijas atvēlētos līdzekļus labāko ražojumu godalgošanai sadalījis šādi: apgabala izstādei Rēzeknē — 2000 ls, 7 rajonu izstādēm — 1400 ls, 40 lopu apskatēm — 2000 ls, 20 jaunzirgu apskatēm — 1000 ls, 8 arāju sacīkstēm — 320 ls, 8 mājturības sacensībām — 320 ls, biškopības un dārkopības apskatēm — 510 ls, 3 vistu dēšanas konkursiem — 150 ls un putnkopības izstādei Rīgā — 200 ls.

Godalgas par laukstrādnieku dzīves apstākļu uzlabošanu.

Lauksaimniecības kamera arī šogad godalgos lauksaimniekus, kas rūpējas par savu lauksaimnieku dzīves un darba apstākļu uzlabošanu. Kameras prezidijs vakar jau iecēlis komisijas, kuras izbrauks uz godalgošanai paredzētiem apriņķiem, apstākļu pārbaudīšanai.

A.-S. „Bekona Eksports“ iepirks no lauksaimniekiem

vaislas cūkas un kuļus eksportam: 14. augustā Aucē, Siguldā, Līvānos; 17. augustā — Strenčos, Gulbenē, Indrā; 18. augustā — Valkā, Cēsvalnē, Krāslavā; 19. augustā — Rūjienā, Madonā, Eglainē; 20. augustā — Cēsis, Mārcienā, Nīcgale; 21. augustā — Smiltene, Jaungulbene, Līvānos; 24. augustā — Vainodē, Apē, Dundagā; 25. augustā Priekulē, Alūksnē, Talsos; 26. augustā — Skrundā, Dzērbenē, Stendē; 27. augustā — Saldū, Piebalgā, Ugālē; 28. augustā — Bīkstos, Siguldā, Tukumā.

Iecelts LLK lauksaimniecības biedrību nodaļas vadītājs.

Zemkopības ministrs J. Birznieks par Lauksaimniecības kameras lauksaimniecības biedrību nodaļas vadītāju apstiprinājis agr. V. Bušu.

Agr. V. Bušs dzimis 1905. gadā Vaives pagastā. Latvijas universitāti ar agronoma gradu beidzis 1932. gadā.

Uz Aglonas svētkiem.

Iekšlietu m-jas tūrisma birojs sarīko ekskursiju uz Aglonas lielajiem katoļu svētkiem, skaisto Sauleskalnu un Krāslavu — no 14.—16. augustam. Dalības nauda 10 ls. Pieteikšanās tūrisma birojā, Brīvības ielā 37-39, tālr. 93821.

Jaunas dzelzs un tērauda cenas.

Cenu inspektors noteicis jaunas dzelzs un tērauda tirdzniecības cenas. Tās nedaudz augstākas par līdzinējām, kas izskaidrojams ar dzelzs un tērauda cenu celšanos pasaules tirgū. Dzelzs un tērauda rūpniecības izstrādājumu cenu paaugstināšana nav paredzama.

100 miljoni latu Latvijas bankā.

Latvijas bankas padome savā pēdējā sēdē pieņēma pagājušās nedēļas darbības pārskatu. Tas uzrāda iepriecinošus skaitļus. Tā tekošo rēķinu konts pirmo reizi visā bankas pastāvēšanas laikā pārsniedzis 100 milj. latu un pašreiz ir 101.718.473,48 ls. Tāpat nemitīgi turpina pieaugt ārvalstu valūtas krājumi, un pagājušā nedēļā tie pārsniedza 9 milj. ls, kas arī sen nav piedzīvots. Zelta krājumi pašreiz sasniedz 46,5 milj. ls.

Kā izdailos Rīgu.

Rīgas pilsētas valde nolēmusi papildināt saistošos būvnoteikumus, nosakot, ka ēku fasāžu ārējām apstrādājumam jābūt tehniski labi nostrādātam un glīti izpildītam. Krāsojamām fasādēm krāsai jābūt glītai, ar gaumi izpildītai un piemērotai apkārtnes architektūrai. Krāsa atjaunojama ik pēc 5 gadiem. Šo termiņu, atkarībā no fasādes izskata un krāsas stāvokļa, pilsētas būvvalde var pagarināt vai saīsināt par 1 gadu. Redzamām no ielas mūra ēku fasādēm un fasādes daļām jābūt apmeslām vai apšūtām ar dabiskā vai mākslīgā akmens plātnēm, kā arī koka ēku āršienām jābūt apšūtām vai apmetām vēlākais pēc viena gada, skaitot no atļaujas izdošanas dzīvojamu ēku apdzīvošanai, vai no nedzīvojamās ēkas galīgas pieņemšanas.

Ungārijas armijas komandieris gen. S. Švojs.

atceļā no viesošanās Somijā un Igaunijā, trešdien ar Tallinas vilcienu ieradās Rīgā, lai dotos tālākā braucienā ar Berlīnes vilcienu uz Budapeštu.

Aizsargu priekšnieks izbrauks uz Lietuvu.

Aizsargu pr-ks plkv. K. Prauls ar aizsargu štāba administratīvās daļas pr-ku A. Oši un organizācijas daļas pr-ku Ed. Rapsu šodien izbrauc uz Lietuvu nodot pretvīzīti Lietuvas šauļu priekšniekam plkv. Saladzūsam, kas pie Latvijas aizsargiem viesojās pagājušā gadā.

A./S. „AGRONOMS“

Rīgā, Dzirnau ielā Nr. 72. Nodaļa: Jelgavā, Katoļu ielā Nr. 41.

Piedāvā:

Mākslīgos mēslus:

Belģijas tomasmīlus, superfosfātu, kalija sāli, slāpekļa mēslus u. t. t.

„RANSOMES“ fabr.

āboliņa tīrkūlējus, pašbraucējus un zirga vadājam.

lokomobiles, traktoros, arklus u. t. t. Vienīgā pārstāvniecība Latvijā

„CROSSLEY BROTHERS Ltd“ sūcgāzes, dizelu

un petrolejas motorus. Sevišķi ievērot: 8-10 z. sp. dizelu motorus, kuri ar savu mazo degvielu patērēti izslēdz petrolejas motorus.

Vienīgā pārstāvniecība Latvijā.

Mēslu sējmašīnas, zirga grābekļi, kartupeļu racēji u. c.

Visas lauksaimniec. mašīnu rezerves un maļņu daļas. Ražas novākšanas mašīnas, darba rīkus, augļu spiedes u. t. t.

Uzpērk labību, linsēklas, vīkus, ābolīnu, timotiņu, bastardu u. c. sēklas.

Lauksaimniecība un būvniecība

Agr. J. Muzikants.

Kādas ziemāju šķirnes sēt?

Sen atzīta patiesība, ka augstas graudu ražas var iegūt audzējot tīras šķirnes labības. Vietējās neizkoptās labības no pastiprināta mēslojuma izaug garšiem salmiem, kuņģi neizturīgi pret sakrišanu velldrē, kas atsaucas uz graudu ražas pazemināšanos.

Lai sasniegtu augstas ražas no ziemājiem, rudziem un kviešiem, tad šo labību šķirņu uzstādāmas vairākas svarīgākas prasības.

Mūsu ziemas, ar ilgstošo sniega segu, biežiem atkušņiem un pavasari ar naktisalnām ļoti nelabvēlīgi ziemas labību pārziemošanai. Tādēļ viena no svarīgākām īpašībām, kurai izcila nozīme, ir ziemcietība. Visas vietējās neizkoptās ziemas labības ir gan ziemcietīgas, bet reizē arī mazražīgas, kādēļ to vietā jāsej mūsu selekcijas stacijās izaudzētās izlases, tīro šķirņu ziemāju labības, kuras ir reizē pietiekoši labas pārziemošanas un arī ražīgas.

Lai labību varētu ātrāk un vieglāk nopļaut, jāpielieto plaujmašīnas. Izkoptās labību šķirnes nesakrīt veldrē, tādēļ tās viegli nopļaujamas ar plaujmašīnām. Svarīga īpašība — graudu tīlpuma (hektolitra) svars, jo tā norāda miltu izmācuma daudzumu un maizes labumu. Par rudziem un kviešiem ar augstāko tīlpuma svaru valdības labības pieņemšanas vietās var saņemt augstāku cenu. Arī izturībai pret augu slimībām: rūsu un melnplaukām, ir svarīga nozīme.

Labākā šķirne būs tā, kurā visvairāk sakopotas mums vēlāmās īpašības. Katra labības šķirne, it sevišķi ziemāju, izaudzēta un piemērota zināmajam novadam, un nav tādas universālšķirnes, kurā visos novados būtu labākā. Tādēļ lauksaimniekam jāizvēlas tā labības šķirne, kurā viņa klimatiskiem un augsnes apstākļiem vispiemērotākā.

Turpmāk apskatīšu mūsu apstākļiem piemērotākās ziemas rudzu šķirnes. Viena no ražīgākām rudzu šķirnēm — Vecaues ziemas rudzi. Tos izaudzējis prof. J. Bergs Vecaucē, universitātes saimniecībā. Šiem rudziem rupji graudi un samērā garī, vidēji izturīgi salmi. Izmēģinājumos, kur salīdzinātas ziemas rudzu šķirnes, Vecaues rudzi ieņēma pirmo vietu graudu ražības ziņā un pārspēj visus no ārzemēm ievestos rudzus. Šie rudzi pārziemo diezgan labi, bet drošāki gan drenētos vai labi nogrāvotos laukos. Šai šķirnei piemīt trūkums — zems tīlpuma (hektolitra) svars. Vecaues rudzi piemēroti audzēšanai Zemgalē un Kurzemē.

Ražīga rudzu šķirne ir Stendes ziemas rudzi, izaudzēti Stendes selekcijas stacijā. Šiem rudziem blīvas vārpas un, kā vietējiem, neizkoptiem rudziem, īsāki salmi. Kā Stendes, tā arī Vecaues rudziem izturība pret veldrī varētu būt vēl lielāka. Graudu ražas Stendes rudziem nedaudz zemākas, kā Vecaues rudziem. Stendes rudzi ir smagākiem, augstāka tīlpuma svaru graudiem, salīdzinot ar Vecaues rudziem. Pārziemošanā Stendes rudzi līdzīgi vai pat nedaudz izturīgāki par Vecaues rudziem. Piemēroti audzēšanai Kurzemē un Zemgalē un labāk iekoptos laukos, kur nokārtoti mitruma apstākļi; arī Vidzemes dienvidu un rietumu novados.

Ar apskatītajām šķirnēm līdzīgām ražām ir Priekuļu ziemas rudzi, kas izaudzēti Priekuļu selekcijas stacijā. Šie ir ziemcietīgākie no visiem mūsu selekcijas stacijās izaudzētiem rudziem. Ieteicami saimniecībām, kurām nedrošāki pārziemošanas apstākļi. Vidzemē vairākos šķirņu salīdzinājumos, gados, kad bijuši sliktāki pārziemošanas apstākļi, Priekuļu ziemas rudzu graudu ražas noslājis pirmā vietā. Graudu tīlpuma svars Priekuļu rudziem labs, līdzīgs Stendes rudziem. Par salmu izturību pret veldrī sakāms tas pats, kas iepriekš aprakstītajām šķirnēm. Piemēroti audzēšanai Vidzemē un Latgalē.

Agrāk, kad nebija izaudzētas mūsu vidējās ražīgās rudzu šķirnes, tad ievadām labākās no ārzemēm. Tagad ārzemju rudzu šķirņu audzēšana vairs nav izdevīga,

jo vietējās izlases šķirnes ir ražīgākas un ziemcietīgākas.

Tāpat kā rudziem, arī ziemas kviešiem tagad mūsu selekcijas stacijās izaudzētas vietējās ražīgas šķirnes, kuras labāk pārziemo un dod drošākas ražas.

Ar labākām pārziemošanas spējām, no mūsu ziemas kviešiem ir Priekuļu ziemas kvieši, kas izaudzēti Priekuļu selekcijas stacijā. Tiem bezakotainas vārpas. Graudi augstu tīlpuma svaru un labām cepšanas īpašībām. Izturīgi pret saslimšanu ar augu slimībām. Salmi izturīgāki pret sakrišanu veldrē, kā Priekuļu ziemas kviešiem. Dod augstākas graudu ražas par Priekuļu kviešiem. Pārziemošanā stāv aiz Priekuļu kviešiem. Piemēroti audzēšanai Vidzemē un Latgalē.

Viestura ziemas kvieši izaudzēti Stendes selekcijas stacijā. Šiem kviešiem brūnas, bezakotainas vārpas. Graudi augstu tīlpuma svaru un labām cepšanas īpašībām. Izturīgi pret saslimšanu ar augu slimībām. Salmi izturīgāki pret sakrišanu veldrē, kā Priekuļu ziemas kviešiem. Dod augstākas graudu ražas par Priekuļu kviešiem. Pārziemošanā stāv aiz Priekuļu kviešiem. Piemēroti audzēšanai Vidzemē un Latgalē.

Augstākās graudu ražas iegūtas no Zemgales kviešiem, kuri izaudzēti Stendes selekcijas stacijā. Salmi šiem kviešiem stingri. Slāpekļa bagātās augsnes Zemgales kvieši izturīgāki par citiem pret sakrišanu veldrē. Graudi lieli, bet zemāku tīlpuma svaru. Zemgales kvieši ir viena no prasīgākām šķirnēm un spējīga dot augstākās graudu ražas, ja ir nodrošināti kviešiem visi vēlami augšanas apstākļi. Ieteicami audzēt tikai Zemgales labāko kviešu zemju rajonos, kur nokārtoti mitruma apstākļi un labi iekopti lauki.

Apskatīto ziemāju šķirņu sēklu var iegādāties Stendes un Priekuļu selekcijas stacijās un sēklaudzēšanas saimniecībās, kuru sējumus Lauksaimniecības kamera atzinusi par sēklai derīgiem.

Agr. J. Bergs.

Vairāk vēribas ganībām!

Šī gada ilgstošais sausums daudzus mūsu tēvzemes novados ļoti ietekmējis ganību ražību: daudzās saimniecībās ganības jau tagad, augusta sākumā, kailas un lapiem tātals nav ko ēst. Ābolīna un plavu atāli šogad vāji ataug, bet zaļbarības sējumi daudzās saimniecībās jau nopļauti un izēdināti. Lapiem trūkst barības un nav kur to ņemt. Atrisināt barības „sagādāšanu” ar šķūņa durvju virināšanu, t. i. sienu izbarošanu, nav nekāda gudrība un saimniekošanas māksla, jo pārāk stipri cietis lopu ražība ziemā. Vajadzīgās lopbarības sagādāšanai rudens laikmetam jāiet citi ceļi, tie ceļi, kas nodrošina labāku zāles ataugšanu ganībās un veiksmīgāku atālu augšanu ābolīna laukos un plavās. Vispirms, ganībām (saprātīsim kultivētās ganības, nevis cīnāpās krūmu vai kailās noru un tamlidzīgās „ganības”) jādod kādu laiku pilnīgs miers, jo tā viņām visvairāk vajaga. Zāles trūkuma dēļ ganībās ir pārāk bieži un pārāk pamatīgi ganīti. Šāda ganīšana ir bijusi vārda pilnā nozīmē ganību plicināšana un pārmocināšana, un tādēļ nepareizi ir tikai sūdzēties par neizdevīgo, pārāk sauso vasaru un neredzēt arī citus iemeslus straujai ganību ražības samazināšanai. — Trūdvielām nabagās minerālzemēs sausā laikā vienmēr jūtami samazinās zemeņa ataugšanas spējas un šādās ganībās zemes virsma ilgstoši padota saules nelabvēlīgam iespaidam. — Jo zeme ir smagāka, jo zemes virskārta ātrāk aizkalst un, sausumam pieturoties ilgāku laiku, zāles ataugšana pilnīgi apstājas. Zāles trūkuma dēļ, bieži ganību pāraugšana vēl vairāk veicina ganību galīgu noplicināšanu un vērtīgā zemeņa iznīcināšanu. Arī trūdvielām nabagās vieglās, it īpaši no dabas sausākās, minerālzemēs, iestājoties sausākam laikmetam, strauji mazinās zāles ataugšana, un sausumam ilgāk pastāvēt, zāle pat izdeg. Tādēļ katra lauksaimnieka uzdevums, lai nodrošinātu ganību zāles labu

ataugšanu arī sausākos laikmetos — un tādi vienmēr ir katru gadu, citu gadu īsāki, citu gadu garāki — ir gādāt par regulāru trūdvielu piegādi ganībām. Zem trūdvielu segas zemes virskārta uzturas īrdena un valga, t. i. zemes virskārta dzīvu, darbīgu sīkbtūņu bagāta. Kāda tam nozīme ganību ražības celšanā, par to jāietiek katram lauksaimniekam pilnīgā skaidrībā. Ļoti ieteicams katram lauksaimniekam apmeklēt kādu vai vairākas saimniecības, vislabāki savā apkārtnē, kur trūdvielu piegādei ganībām jau veltīta vajadzīgā uzmanība, un pašā acīm skatīt starpību, kāda vērojama trūdvielām apgādātās un neapgādātās ganībās vai — un tas vēl labāk saskatāms — aplokos. — Vislabāk ganību virsmas nosegšanai noder komposts un labi satrepējuši kūtsmēsli. Diezgan labi var izlidzēties arī ar pelavām, salmiem, trūdvielām bagātu grāvju zemi un citiem trūdvielu bagātiem materiāliem.

Lai ierosinātu ātrāku zāles atzelšanu noplicinātās ganībās, ieteicams nekavējoties dot ganībām slāpekļa mēsluļoju salpētra veidā. Mēslojuma deva vēlāma ne mazāka par 40—50 kg uz pūrvietas. Zāles ātrāka atzelšana ir nepieciešama ne tikai lopbarības sagādāšanai vēl šīnī rudenī: zāles atzelšanai ir izšķiroša loma labai ganību zemeņa pārziemošanai.

Lai noplicinātās ganības atžirgtu, kā jau iepriekš minējām, tām jādod pilnīgs miers. Lopi tagad noteikti jāgana uz atāliem, gādājot arī par atālu labāku augšanu. Istiem ābolīna laukiem dosim superfosfātu (40—60 kg uz pūrvietas) un vieglākās zemēs arī vēl kalijāli (30—50 kg uz pūrvietas). Ābolīna — stiebrzāļu maisījumu laukiem bez minētām superfosfāta un kalijāls devām jādod arī slāpekļa mēsli, dodot tos salpētru veidā (30—40 kg uz pūrvietas). Kam ir labas kultivētās plavas, arī tās ir ieteicams tagad mēslot, lai sagādātu rudenim lopbarību.

Tiesa, šī vasara lopbarības sagādāšanai pietiekošā vairumā ir ļoti neizdevīga, bet viņa ļoti zīmīgi rāda — un to var katrs pārliecināties, kas grib ko redzēt, — kas noteikti darāms un saimniecībā pārkārtojams, lai sagādātu un nodrošinātu pietiekošā daudzumā vērtīgu lopbarību visā ganīšanas laikmetā. Mācīsimies no šīs vasaras grūtībām un turpmāk rīkosimies tā, lai neciestu nākotnē tik smagu lopbarības trūkumu, kāds tas šogad daudzās saimniecībās.

Līdzšinējo neveiksmju galvenie iemesli: 1) kultivēto ganību nepietiekoša platība, kas par mazu saimniecībā esošām ganāmpulkiem, 2) regulārs trūdvielu piegādes trūkums, 3) trūcīga mēslošana, 4) nepietiekošs ganību sadalījums aplokos, 5) vēlā ganīt sākšana pavasarī (baidīšanās no zāles trūkuma vēlākā laikā), 6) zemeņa trūcīga kopšana un 7) zemeņa pārmocināšana ar pārāk cītīgu ganīšanu barības trūkuma laikmetos. — Šie visi ir trūkumi, kas noteikti jānovērš. Tad ganības dos lietu un labu lopbarību visā ganīšanas laikmetā!

rādījumu, ka kociņus nedrīkst bojāt. Izrādās, ka kociņi tomēr noganīti, nokosti zari, nobērta miza u. t. t. Vai Vidzemes jūrmalas zvejnieku biedrības valdes pienākums nebija ievadīt attiecīgu izmeklēšanu, lai vainīgie tiktu sodīti, un uz priekšu minētie gadījumi neatkārtotos? Zvejnieku sabiedrība, kas piedalījās savā ciena izdaiļošanā, par minēto gadījumu ļoti šautusi.

E. B.

Zivkopības un zvejniecības skola Liepājā. To atvērs jau šīnī mācības gadā, rudenī. Zvejniecības un zivkopības skola ir pirmā šāda tipa skola Latvijā. Skolu uzturēs un tā darbosies Zemkopības ministrijas parziņā.

Jaunās skolas pārzinis agr. Jēkabsons, bij. Burtnieku lauksaimniecības skolas pārzinis, ieradies Liepājā, jau kopš pāris nedēļām, lai veiktu vajadzīgos priekšdarbus skolas atvēršanai.

Jaunajai skolai telpas paredzētas bij. Liepājas Jūrskolas telpās, Kurmājas prospektā. Ņemot vērā to, ka daudzi liepājnieki un plašas jūrmalas apgabala apdzīvotāji nodarbojas ar zveju un šai nodarbinātībā gūst sev dienisku maizi, zvejniecības un zivkopības skolas atvēršana Liepājā ir jo sevišķi apsveicama. Tikai jāvēlas, lai zvejnieku jaunā paaudze kuplā skaitā apmeklētu skolu un gūtu tur vajadzīgās zināšanas savā arādā, ar kuru palīdzību tie savā darbā gūs labākus panākumus materiālā ziņā, tāpat atviegos savu grūto darbu.

Augļu pārstrādāšanas kursus Liepājā

no 8. g. 17. līdz 27. augustam

riko

Latvijas Lauksaimniecības kamera

Pietiekties un tuvākas ziņas Liepājā, Raiņa ielā 2, tālrunis Liepājā 448.

Zvejnieku dzīve

Jāievēro noteikumi.

Zvejnieks A. Ziberts, no Pitrāga ciema Jaunzumbur mājām, uzvedis Dundagas nedēļas tirgū butes, kas bijušas zem noteikta mēra, t. i. mazāks nekā 15 cm no purva līdz astes spuru galam. Policija šos „mazulus” konfiscēja un nodeva Dundagas nespējnieku patversmei, bet pret Zibertu sarakstīja protokolu. 2. iecirkņa miertiesnesis tiesas pavēlē sodījis Zibertu ar 10 latiem vai 3 dienām arestā.

Edolē policija aizturējusi mēru nepilnākus vēžus, kas bijuši zem 10 cm. Tos atvedis uz Edoli Kūlu mājās dzīvojošais J. Anuzis. Mazos vēžus ielaida Edoles dzirnavu upē, bet pret noteikumu pārkāpēju sarakstīja protokolu. 2. iecirkņa miertiesnesis tiesas pavēlē sodījis Anuzi ar 15 latiem vai 4 d. arestā.

Jauni masti zvejnieku celtnīm.

Svētdien Ventspilī ienāca „Hidrografs” ar Rīgas ostas 180 tūnīgo peldošo celtni tauvā. Viņu ceļa mērķis gan bija Rīga, kur celtnis atgriežas pēc darbiem pie vēsturiskā „Sarātova” katlu izcelšanas no jūņas dzelmes. Viņiem pretim jūrā izbrauca ostas velkonis „Līva”, jo pie reizes tie veda no Liepājas dzelzs mastus Ventspils ostas valdes vajadzībām. „Līva” būtu tos saņēmusi jūrā vai priekšostā, lai atkrīstītu iebraukšana ostā, bet izrādījās, ka celtnīm jāizlābo kāds bloks. „Sarātova” katlu izceļot trūkusi kāda štrope, sabojājot arī 5 tonnīgo bloku. Tāpēc celtni ievilka ostā un izdarīja

vajadzīgo izlabojumu. Izkrāva krastā arī atvestos dzelzs mastus.

Agrāk tie kalpojuši tvaikojam „Malta” un „Koknesis”, bet tagad tos nopirkusi Ventspils ostas valde. Divus no tiem pierīkos zvejnieku celtnīm pie glābšanas stacijas, jo viņa koka masti novecojuši.

Nozvejojusi balķu vedamo režģi.

Motorlaivas „Draugs” un „Austra” jūrā, 9 km no Ventspils, iepretī Stalduzenei, sastapušas ap 20 m garu un 6 m platu, no plankām celtu peldošu režģi, kādus lieto balķu pārvadāšanai pa jūru no ziemeļzemju, sevišķi Krievijas, mežu apgabaliem. Tā kā balķi mūsu jūrmalā nekur nav izskaloti, domājams, ka režģis notrūcis no tauvas atpakaļceļā. Atradējiem pienākas pateicība par to, ka viņi peldošo režģi nav atstājuši jūrā, kur tas tumsā būtu ļoti bīstams kuģniecībai, bet pārvilkuši to ostā. Atradumu līdz īpašnieka atrašanai savā pārzinā nēmusi mūitas valde. Režģis novietots Ziemas ostā.

Liepājas zvejnieki Ventspils ūdeņos.

Ventspilī iebraukusi liepājnieku motorlaiva „Cerība”, kas izbrauca jūrā uz butu zveju ar trāļiem. Zvejas vietā, kur ventspiliešiem ar butu vadiem gandrīz nekas nav lobies, liepājnieku laiva satrāļējusi zivis par 84 ls. Ar trāli zvejojot pērn izmēģinājis arī ventspilieši, bet bez lielākām sekmēm. Liepājnieki, acimredzot, zvejas mākslā tālāk tikuši.

Nepieciešami ievadīt izmeklēšanu.

Pavasari Skultes zvejn. koop. „Jūras zivs”, kopā ar Vidzemes jūrmalas zvejnieku biedrību sarīkoja meža dienu, apstādot biedrībām piederošos laukumus ar augļu kociņiem. Zvejnieku biedrības zemes gabalu „Zvejnieku parks” Zvejniekciema centrā apstādīja ar vairāk desmitiem augļu kociņu, tajā starpā daudz ābelles. Zemes gabals bija iznomāts lopu ganīšanai. Pēc apstādīšanas zvejnieku biedrības valde bija atļāvusi turpināt ganīšanu, ar aiz-

L. L. K. Priekuļu selekcijas stacija

pārdod sēklai

no jaunās ražas ieskaitot novešanu līdz Cēsu dzelzce. stacijai.

Origināl Priekuļu rudzus par 20 sant. kg.

Origināl Priekuļu ziemas kviešus par 25 sant. kg.

Par maisiem pieskaita atsevišķi Ls 1.— gabalā. Pasūtījumus pieņem ar puses iemaksu no pasūtījuma vērtības, atlikumu uzlek uz pēcmaksu. Nauda iemaksājama pastā, tekošā rēķina 2646.

c. Cēsīm, tālrunis: Priekuļi 3,

Juridiski jautājumi un atbildes

Jautājums (Atbrīvotājs). Esmu Latvijas brīvības cīņu dalībnieks. 1925. gadā saņēmu apbūves gabalu pilsētā. Vai atbrīvotājam, kas saņēmis apbūves gabalu pilsētā, nav tiesības iegūt jaunsaimniecību no valsts zemes fonda?

Atbilde. Saskaņā ar Lik. par agrār-reformu, katrs tiesību dalībnieks var iegūt tikai vienu zemes objektu un tādēļ līdz ar apbūves gabalu iegūšanu pilsētas administratīvās robežās, esiet zaudējuši tiesības iegūt jaunsaimniecību. Uz tāda redzēja viedokļa arī vairākkārtīgi nostāties Latvijas senāta administratīvais departaments.

Jautājums: (J. pag. darb.) Vai pagasta tiesā var noslēgt nekustamas mantas dalīšanas līgumu, ja no apgabaltiesas apstiprināti mantinieki, bez iepriekšējas koroborēšanas zemes grāmatās kā ideālo daļu īpašnieki, uzrādot tikai apgabaltiesas apstiprināšanas sprieduma norakstu un pēc tam iesniegt koroborēšanai spriedumu reizē ar dalīšanas līgumu? Cik eksemplāros jāiesniedz dalīšanas līgums?

Atbilde: Mantojums pāriet uz paša likuma pamata (civ. lik. 1693. p.) ar mantojuma atklāšanas momentu; mantojuma pieņemšanai mantiniekiem nav nepieciešami vajadzīgi likties apstiprināties tiesas ceļā par tādēļ, tādēļ, ja visi mantinieki mantojumu pieņēmuši, tad katrs no viņiem var prasīt mantojuma dalīšanu, ja arī viņu apstiprināšana mantošanas tiesībās tiesas ceļā vēl nebūtu notikusi. Likums arī neuzstāda prasījumu, ka mantojuma dalīšanu var izvest tikai pēc tam, kad mantojums koroborēts uz mantinieku vārdiem. Tādēļ līdzmantinieki var dalīšanu izvest arī pirms nekustamas mantas koroborācijas, kuŗa vispār nav vajadzīga, lai mantojumā ietilpstošā nekustamā manta pārietu mantinieku īpašumā (Latv. senāta civ. kas. dep. spr. Nr. 489. 1929. g.). Pie koroborēšanas zemes grāmatās jāiesniedz dalīšanas līguma oriģināls un katrā ziņā vēl viens likumā paredzētā kārtībā apliecināts līguma noraksts. Saskaņā ar Pagasta tiesas nol. nekustamas mantas dalīšanas līgumus pagasta tiesā var noslēgt neatkarīgi no dalāmas mantas vērtības. Nekustamas mantas dalīšanas līgumi apliekami ar 1. proc. proporcionālo zīmogodevu (Rik. p. zīmognod. 39. p. 1. pkt.).

Jautājums: Tā kā pagastu tiesai nav tiesības apliecināt nekust. mantas dalīšanas līguma norakstus, vai to uz līgumu neizdara zemes grāmatu nodoja un cik par to būtu jāmaksā? Vai atklājot jaunu foliju, pie dalīšanas līguma koroborēšanas bez 10 ls, jāmaksā vēl 6 ls par aktu un atsevišķi vēl 3 ls par koroborācijas izrakstu? Cik eksemplāros jāiesniedz zemes grāmatās atdalāmās nekustamas mantas plāni?

Atbilde: Zemes grāmatu nodaļai ir tiesības uz ieinteresētās personas lūgumu apliecināt dalīšanas līguma norakstus. Par to jāmaksā 5 ls zīmognodeva un 6,80 ls kancelas nodeva. Ja atklāj jaunu foliju, tad jāmaksā 10 ls, bet pārējās nodevas jau ieskaitītas iepriekšminētās sumās. Atsevišķi vēl 3 ls par koroborācijas uzrakstu jāmaksā tikai tad, ja tāsa papildu uzrakstu. Nekustamas mantas dalīšanas plāni iesniedzami tik daudz eksemplāros, cik ir atdalāmo objektu līdz ar visu koppatības plānu.

Jautājums: (J. pag. darb.) Cik liela nodeva jāmaksā uz Not. nolik. 369. p. pamata Cēsu-Valkas zemes grāmatu nodaļai, kas paredzēta Civ. lik. 3012. p. pie mantojuma dalīšanas līguma koroborēšanas?

Atbilde: Likums neparedz, ka pie nekustamas mantas dalīšanas līguma koroborācijas Cēsu-Valkas zemes grāmatu nodaļai, bez vispārējām likumā paredzētām nodevām, vēl būtu jāmaksā arī speciālas nodevas, kā tas ir: Rīgā, koroborējot pirkuma līgumu nekustamam īpašumam pilsētā, iemaksājami baznīcām un skolām u. t. t.

Jautājums: (H. R. — Kusā). Kurzemes zemē mirstot atstājis kā mantojumu 156 pūrv. lielu lauksaimniecību. Apstiprinātie mantinieki ir: mirušā meita pusideālā daļā, bet otrā pusē mirušā dēla bērni — 2 meitas un dēls. Mantojuma sadalīšanas gadījumā, kam ir pirmtiesības paturēt ēkas bez novērtējuma, kā arī viņu saimniecību dabā, izmaksājot pārējiem mantiniekiem viņu daļas naudā? Neviens no mantiniekiem ar lauksaimniecību nenodarbojas. Kāds būs stāvoklis pēc jauniem civillikumiem?

Atbilde: Saskaņā ar Kurzemes zemn. lik. 122. un 123. p. p., dalot nekustamu mantu, vīriešu kārtas mantiniekiem ir tā priekšrocība pret sievietu kārtas mantiniekiem, ka viņi dabā kā savu daļu visu šo mantu, samaksājot pārējiem naudā pēc mērena tiesas novērtējuma, pie kam uz dalāmas zemes esošās ēkas nav vērtībā ieskaitāmas. Ēkas vienmēr piekrit vecākajam no vīriešu kārtas mantiniekiem, neieskaitot tās nemaz viņam piešķiramās daļas rēķinā.

Kurzemes zemn. lik. 122. p. izteic vispārējo principu par vīriešu kārtas mantinieku (asinsradnieku) priekšrocību paturēt mantojumā ietilpstošo nekustamo mantu dabā, kāds noteikums izskaidrojams ar likumdevēja vēlēšanos, lai šī manta paliktu mantojuma devēja ciltij, no kāda principa likumdevēja atkāpjas tikai gadījumā, ja ir palikuši sievietu kārtas mantinieki, kas atrodas tuvākās pakāpes radniecībā ar mantojuma devēju, nekā vīriešu kārtas mantinieki. Paredzētās priekšrocības saistās nevis ar vecāko vīriešu kārtas mantinieku kā tādu, bet ar mājas saņēmēju dabā. Arvalstnieki nevar mājas saņemt dabā. (Skat. Latv. senāta civ. kas. dep. spr. Nr. 1061. 1928. g. Neimaņa l. un Nr. 686. 1931. g. Ribbes l.). Izejot no šīs, mantojuma devēja meita varētu paturēt nekustamo mantu dabā, jo viņas tiesības konkurētu ar mantojuma devēja mirušā dēla (ja tas miris pēc savas tēva nāves) tiesībām. Kāds būs stāvoklis pie nekustamas mantas dalīšanas pēc jauno civillikumu spēkā stāšanās, atbildēt neietilpst mūsu kompetencē, jo savus atzinumus dodam tikai saskaņā ar spēkā esošiem likumiem nosacījumiem.

Jautājums: (H. R.) Vai saskaņā ar „V. V.” 8. g. Nr. 145. publicētiem papildinājumiem likumā par nekust. īpašumu koroborēšanu u. t. t. 3. p., varēs nodot pret atlīdzību ieskaitīšanai valsts zemju fondā katru ideālo daļu atsevišķi, vai tikai visu lauksaimniecību kopēji?

Atbilde: Uz augšminētā likuma pamata, saskaņā ar vienošanos, valsts zemes fondā pret atlīdzību var nodot katru lauksaimniecību vai daļu no tās. Nododšana notiek saskaņā ar pirkšanas-pārdošanas līguma nosacījumiem. Saskaņā ar civ. lik. 938. p. nosacījumu, kopīpašniekam ir tiesības bez pārējo īpašnieku piekrišanas savu ideālo daļu atvasināt, jo atvasinot viņš neaizkar pārējo kopīpašnieku tiesības. Tādēļ

Zemkopības ministrijai uz augšminētā likuma pamata ir tiesības iegūt arī ideālās daļas no lauksaimniecībām. Vai viņa pirkts ideālās daļas (jo tas nav pienākums), jāšaubās, jo sadalīšana reālās daļās dažreiz saistīta ar lieliem sarežģījumiem. Tuvākus paskaidrojumus variet saņemt Zemk. min. zemes vērtēšanas daļā.

Jautājums (J. St. — Vidusmuiža): Esmu 61 g. vecs. 1930. gada septembrī, strādājot savā saimniecībā, darbā notika nelaimes gadījums, ar ko zaudēju vienas rokas darba spējas. Vai man ir tiesības saņemt pensiju? Vai nav iestājies nolīgums? Man pieder saimniecība 7,92 ha. Piedalījies pasaules karā trīs gadi. Ja varu saņemt pensiju, kur man jāgriežas, un kādi dokumenti lūgumam jāpievieno?

Atbilde: Ja esat cietuši pie darba un tādēļ zaudējuši darba spējas, tad, saskaņā ar „Likumu par apdroš. nelaimēm un arodu slimību gad.” jums ir tiesības saņemt pensiju. Šinī gadījumā nav nekādas nozīmes, ka esat piedalījies pasaules karā. Lūgums jāiesniedz tautas labklājības ministrijā 2 gadu laikā, skaitot no nelaimes gadījuma dienas. Tā kā esat termiņu nokavējuši, tad vispirms jādūdz tautas labklājības ministrs, lai atjauno termiņu atlīdzības pieprasījuma iesniegšanai. Ja termiņu neatjaunos, tad nav vairs tiesības pieprasīt pensiju. Pensijas pieprasījumam jāpievieno dokumenti, ar kuriem prasītājs pamato savu prasību, vai, ja šādi dokumenti neatrodas viņa rīcībā, jāizsūta, kur tādā atrodas. Uz cietušā lūguma, vietējai policijai jāpasūta protokolēt par to, kādos apstākļos nelaime notikusi. Ja protokols jau ir sastādīts sakarā ar nelaimes gadījumu, tad norādīt, kur tas atrodas. Var uzdot arī notikuma aculieciniekus. Pensiju piešķir tikai skaitot no pieprasījuma dienas.

Jautājums (P. S. — Pālē): Pagasta valde izdevusi mazāksolīšanā un arī tāpat no rokas, alejas vietu tīrīšanu, sīkus remontu darbus (plīts, krāšņu, skolas solu, jumtu labošanu u. t. t.). Vai pagasta valdei ir jāapdrošina minēto darbu ņēmējs Apdrošināšanas sab. bā nelaimes gadījumos?

Atbilde: Saskaņā ar „Likumu par apdroš. nelaimēm un arodu slimību gadījumiem” pagasta valdei uz sava rēķina jāapdrošina no viņas nodarbinātās darbinieks, neatkarīgi no atalgojuma. Darba ņēmēji pagasta valdei nav jāapdrošina. Ja izvedamie darbi iegūti publiskā mazāksolīšanā, tad tādu personu var uzskatīt par darba ņēmēju, bet ne darbinieku. Ja pagasta valde bez izsoles, pret atlīdzību nodod kādam vietējam iedzīvotājam salabot krāsni, jumtu u. t. t., tādā gadījumā būs grūti tādu personu apzīmēt par ņēmēju, kas nebūtu jāapdrošina.

Augšminētā jautājumā starp tautas labklāj. ministriju un pašvaldībām ir domu starpības, jo ministrijas uzskats, ka tādu darbu izvedēji-strādnieki apdrošināmi no pagasta pašvaldības. Analogiskas lietas senāts nav izspriedis.

Jautājums (A. B. — Mikelstorni): Strādāju Mikelstorni kādā kokrūpnieku firmā, pie koku iekraušanas vagonos. Nostrādāju 3 mēnešus. Saslimu ar plaušu karsoni. Ārstējos pats ar saviem līdzekļiem. Vai man tiesības saņemt pabalstu un no kā?

Atbilde: Ja esiet bijuši apdrošināti slimības kase, tad variet no tās saņemt pabalstu, kā arī jums nav jāsedz ārstēšanas izdevumi. Ja neesat bijuši slimības kase, tad jums, saskaņā ar Lik. par lauku iedzīv. nodroš. slimības gadījumos 8. p., pašam jāmaksā 1/3 daļa un saņemam zāles par pazeminātu maksu. Pagasta valdei ir tiesības atsvabināt trūcīgas personas no ārstēšanas izdevumu segšanas.

Jautājums (J. P. — Kurmenē): Manas saimniecības robežās upes krastā atrodas kalnakmeņu slāņi. Gribu ierīkot kalķu cepli. Kalķi domāti personīgām vajadzībām un pārdošanai. Vai man ir vajadzīga kāda atļauja kalķu cepla ierīkošanai, un ja vajadzīga, tad no kā?

Atbilde: Saskaņā ar Lik. par rūpn. un amatniec. upēm. („V. V.” Nr. 153-369) 1. p. par rūpniecības un amatniecības uzņēmumiem, šā likuma izpratnē, uzskatāmi uzņēmumi, kur pagatavo, apstrādā, pārveldo u. t. t. izejvielas un ražojumus tirgum un iegūst tieši no zemes izrakteņus.

Ja gribiet ierīkot kalķu cepli tikai personīgām vajadzībām, tad atļauja nevajaga. Ja arī pārdošanai — tad vajadzīga finanču ministrijas atļauja (3. p.). Kādas formālitātes jānokārto un kādiem uzņēmumiem, no jauna ierīkojot, vajadzēs atļaujas, tāvāki būs nosacīts ar ministrijas izdoto instrukciju, kas vēl nav izstrādāta.

Jautājums (B. P. — Ciblā): Kādas formālitātes jāievēro un atļaujas jādaub, lai varētu izdot periodisku laikrakstu?

Atbilde: Kas viss jāievēro pie jauna laikraksta izdošanas, skat. „Preses likums” „V. V.” Nr. 35, 1924. g., ar turpmākiem papildinājumiem.

Jautājums (J. B. — Jaunlatgalē): Vai nostrādātais laiks kā brīva līguma darbiniekam tiek ievērots pie triju vai divu nedēļu atvaļinājuma piešķiršanas, ieskaitot agrāk nostrādāto laiku valsts iestādē pēc attiecīgas kategorijas? Vai brīva līguma darbinieki tiek algoti no sabiedrisko darbu līdzekļiem un tiesiskā ziņā viņiem nav piemērojams civildienesta nolikums? Vai tautas labklājības ministrijas 1934. g. 16. apr. „V. V.” Nr. 83. publicētais rīkojums attiecas uz brīva līguma darbiniekiem, pēc rīkojuma publicēšanas „V. V.” Nr. 261-34. g.?

Atbilde: Brīvā līguma darbiniekiem piešķirami atvaļinājumi, vadoties no noteikumiem, kādi pastāv valsts darbiniekiem civilresoros. „Intelligentie bezdarbnieki”, pēc piecu gadu nokalpošanas nevarēja saņemt 3 nedēļas, bet tikai 2 nedēļas atvaļinājumu. Tagad, saskaņā ar tautas labkl. min. rīkojumu („V. V.” Nr. 261-34. g.) intelligentie bezdarbnieku kategorija izbeigta. Augšminētie brīvā līguma darbinieki tiek algoti no bezdarba apkaļošanas fonda līdzekļiem. Rīkojums nav sacīts, ka uz minētiem brīvā līguma darbiniekiem nebūtu attiecināmi noteikumi, kas pastāv valsts darbiniekiem civilresoros. Tādēļ jānāk pie atzinuma, ka tie attiecas uz viņiem. Uz brīvā līguma darbiniekiem rīkojums, publ. „V. V.” Nr. 83, neattiecas, jo tas runā tikai par atvaļinājumu piešķiršanu no sabiedrisko darbu līdzekļiem algotajām personām. Tā tad, minētiem brīvā līguma darbiniekiem pēc 5 gadu nostrādāšanas pienāks saņemt gadā 3 nedēļas atvaļinājumu.

J. R.

RŪPNIECĪBAS UN TIRDZNIECĪBAS AKCIJU SABIEDRĪBA

„Metalists” MECHANISKA FABRIKA UN CUGUNU LIETUVE

Svaru un mēru fabrika pēc PAULA RAASCHE DELI patentēm.

Rīga, Brīvības gatv. Nr. 94. Tālruni 92349, 91648 un 91855.

Noliktava: Rīga, Kārļa bulv. 11, tālr. 26920.

Piedāvājam no mūsu krājuma vispārpašlatamos augstākā labuma par mērēšanā cenām: decimāl, centdecimāl, bezbumbu, personu, zidaiņu, gaida, aptieku, labības un linseklis svarus, atsvarus (svaru bumbas) un daž. mērus. Uz pasūt.: vagonu, vagonu, vagonu un pilnaautomāt. svarus. Labojam svarus un pārstrādājam uz kilogramiem pēc Mēru un svaru valdes noteikumiem, kā arī izdarām apzīmogojānu.

Tuvākie sarīkojumi un sanāksmes laukos

16. augustā:

Doles salas Dārzpils dārzā plkst. 17. pleša rudens balles. Kalnamuižas sporta laukumā plkst. 14.16. Jēlgaivas aizs. pulka meistarsacīkstes vieglatlētikā. Kropa - Vircaavas jaunatnes b-bas parkā zaļumu svētki. Vircaavas aizsargu namā plkst. 21. „Divejadas mērauklas” izrāde. Ogres pag. aizs. namā Ogres „Brakos” augļu pārstrādāšanas kursu noslēgumu akts. Koncerts. Sākums plkst. 20. Sīpēles pag. sporta laukumā plkst. 17. vieglatlētikas un futbola sacīkstes. Sīpēles pagastnamā plkst. 20. referāts un priekšnesumi. Naudītes pag. „Dikuros” zemnieku diena. Plkst. 17. referāts. „Vecais pils-kungs” izrāde. Vecauceces baznīcā plkst. 10. Varoņu piemiņas dienas svētku aizlīgums. Tirgus laukumā referāts. Auces pils. 15. maija parkā svētku balles. Sākums plkst. 15. Jumurdas muižas parkā plkst. 17. plaujas ieskanas svētki. Kopa dziesmas. „Jēkabs Krauklis” izrāde. Priekulā pag. Sārūmu pilsalā plkst. 16. rudens svētki. Veļķu Brektos Bērziņa šķūni plkst. 18. mūzikālī priekšnesumi. Liepas pag. „Eglītē” plkst. 18. „Sīdraba spārni” izrāde. Pāles lauks. b-bas namā plkst. 19. „Svešās ainiņi” izrāde. Valnīzu pag. Lieļķītu mājā līci ziedona atvaidīšanas svētki. „Vecie un jaunie” izrāde. Sākums plkst. 16. Cēsis, izstādes laukumā plkst. 10. Cēsu lauks. b-bas un Arāžu — Cēsu lopk. pārr. b-bas 25 gadu jubilejas jaunoļu un kumeļu apskate. Stienes pag. Stūrīšos plkst. 14. sporta svētki. Kosas pag. Bebrukalna p-skola plkst. 20. „Kad dunduri kož” izrāde. Umurga p-skola un skolas laukumā plkst. 18. kopa dziesmas un sporta priekšnesumi. Baldones bezm. bibl. b-bas namā plkst. 15. bazārs. Plkst. 21. „Bij man vienas rozes dēļ” izrāde. Gaviezes muižas parkā plkst. 15. Gaviezes aizs. nod. 15. gadu un aizsardzību pulc. 16. gadu pastāvēšanas svētki. Sīngais solījums un parāde. Plkst. 18. „Seržants Viksna” izrāde. Aknīstē, Radzupes līci plkst. 15. Varoņu piemiņas svētki. Kopa dziesmas un sporta priekšnesumi. Babītes pag. Beberbekas ezera krastā plkst. 17. „Skapena nodarbi” izrāde. Slokas brīvpt. ugunsdz. b-bas dārzā plkst. 19.30. „Vecais pils-kungs” izrāde. Mārupes pag. Pededzes upes salā plkst. 19. „Meža mātē” izrāde. Pļaviņās Salmiņu līci plkst. 16. zaļumu svētki. Latvijas aeroklubā nod. darbības atklāšanas svētki Lojas upes krastā pie Gaveņu mājām. Sāk. plkst. 16. Jaunpiebalgas kult. b-bā plkst. 20. „Lūtenis” izrāde. Valpode Čakstes laukumā plkst. 14. sporta svētki. Jātnieku priekšnesumi. Jaungulbene pils parkā plkst. 13. sporta svētki. Bērzaunes pag. „Viesuņēnu” upes līci zaļumu svētki ar mūzikāliem priekšnesumiem. Sak. plkst. 16. Grostonā, Sauleskalnā brīvības cīnītāju piemiņas dienas atklāšana. Referāti. Sporta sacīkstes, Bembates parkā plkst. 18. rudens balles,

Iškšķilē plkst. 11.30 pilsētas strādnieku un zemnieku vienības svētki. Plkst. 19.30 Ozoliņa parkā „Vecais pils-kungs” izrāde. Liezerē plkst. 14. sporta svētki. Kopa dziesmas. Saviesīgs vakars. Līdēres Pagraskalnā zaļumu svētki. Sāk. pl. 16. Velēnā b-bas „Latvijas vanagi” Velēnas novada sporta laukumā plkst. 19.30 „Liga” izrāde. Plāteres b-bas „Austrums” Pilskalnā pl. 18. zaļumu svētki ar mūzikas priekšnesumiem. Vārmes pag. Sīlderu mājās birze plkst. 17. referāts. „Laimona Kāpota” izrāde. Rāmūļu pag. Gīcu mājās šķūni plkst. 18. puķu svētki. Jaunpili Jaunpils novada 2. dziesmu svētki. Svētkus atklās ministrs A. Bērziņš. Drusti vies. b-bā mātes dienas un varoņu piemiņas svētki. Referāti. Priekšnesumi. Dzelzavas aizs., nod. laukumā plkst. 19. brīvības cīņu piemiņas diena. Koncerts. Referāti. Gaujienas gimnazijas parkā plkst. 16. „Vaidelote” izrāde. Stāļņē plkst. 8. arķļu izmēģināšana un demonstrācija. Plkst. 19. b-bas namā viesīgs vakars. Taurkalnes pag. Iecavas upes Krūzes līci plkst. 18. „Viesturs” izrāde. Zrgļu pag. Lejas-Jurkinu „Balles” kalnā plkst. 18. priekšlējums, Viesīga dzīve. Vecauce Vecauce pag. 6. kl. p-skolas absolventu b-bas 10. gadu darba atcere. „Sarkanais kungs” izrāde. Sāk. plkst. 15. Jaunpils ev.-lut. baznīcā plkst. 17. piemiņas plāksnes iesvētīšana karā kritušiem. Plkst. 20. Zaubes tautas namā koncerts. Penkules aizs. nod. sporta laukumā plkst. 18. „Siguldas pils-kungs” izrāde. Sūntāzē pl. 11. draudzes svētki. Pl. 12. kritušo varoņu piemiņas pamatāsmas iesvētīšana. Kapu svētki. Plkst. 15. Sūntāzē parkā „Vermāndieši” izrāde. Saulkrastu parkā plkst. 14. bērnu draudzības svētki. Priekšnesumi. Grostonā brīvības cīnītāju piemiņas diena. Plkst. 12.30 dievkalpojums Grostonas baznīcā. Pl. 15. Saules kalnā priekšlējums un sporta svētki. Susējā pie muižas ezera plkst. 20. dziesmu diena. Ventspīlī, Ventspīlī rajona lauksaimniecības un rūpn. izstāde. Plkst. 10. Ventspīlī valsts gimnazijas laukumā izstādi atklās zemkopības ministrs J. Bērziņš. Babītes pag. Brāļu kapos pie Antipa mežsarga mājām kritušo latviešu strēlnieku kapu svētki. Nīgrandē Rožu līci plkst. 19. zaļumu svētki ar koncertu. Meirānu pag. Višgailē plkst. 16. dziesmu diena. Vecgulbenes pag. Birzmalu birze plkst. 20. zaļumu svētki ar koncertu. Dāres pag. parkā plkst. 20. puķu balles. Bergu muižas lauks. zālē plkst. 19. „Caukstienes” izrāde. Saviesīgs vakars. Daugmales pag. 6. kl. pamatsk. plkst. 16. bazārs ar balli. Jaunpiebalgas pag. Jēcos Kaparkalnā šķūni plkst. 18. koncerts. Sarkanu tautas nama laukumā plkst. 17. zaļumu svētki ar kopa dziesmām. Daugavpīlī dzelzceļnieku dārzā dzelzceļu polic. Daugavpīlī ied. darbinieku gadakārtējais vakars. Sākums plkst. 20.

Nokārto zemes atsavināšanu Ķegumā

Uz Ķeguma spēkstacijas vietu vakar izbrauca zemkopības ministrs J. Birznieks, lai iepazītos ar stacijas vajadzībām atsavināmo zemju īpašniekiem un pārrunātu ar tiem zemju atsavināšanas jautājumu. Ministru pavadija zemju departamenta direktors Grāvis, zemes ierīcības departamenta direktors Kuze, zemes vērtēšanas daļas vadītāja Maciņš, mērniecības daļas vadītājs Krūmiņš, zvejniecības un zivkopības nodaļas vadītājs Mieziņš, jūrniecības departamenta vicedirektors Stakle un zviedru firmas pārstāvji ar inž. Libiku priekšgalā.

Zemkopības ministrs Birznieks ar pavadoniem ieradās četrās saimniecībās, kur zemi paredzēts pirmā kārtā atsavināt. Ministrs ar māju īpašniekiem pārrunāja arī atsavināmās zemes vērtību un vienojās par atsavināšanas cenu. Zemju īpašnieki izteica savu gatavību pakalpot valsts interesēm un atsacīties no savām tēvu iekoptām mājām. Zemkopības ministrija savukārt nāks palīgā šiem Ķeguma lauksaimniekiem, sadalot viņu vajadzībām vienu valsts muīžu, lai dotu iespēji tiem ierīkot jaunas saimniecības. Tāpat pretimnākšanu apsolijs valsts zemes banka, ierādot zemi Ķeguma lauksaimniekiem valsts zemes bankai piederošās saimniecībās.

Zviedru firma priekšdarbus Ķeguma spēkstacijas celšanai uzsāks jau 20. augustā. Drīzumā sāksies arī tiltu būvdarbi un jaunais tilts pāri Daugavai būs gatavs nākošā rudenī.

spēkstacijas celšanai uzsāks jau 20. augustā. Drīzumā sāksies arī tiltu būvdarbi un jaunais tilts pāri Daugavai būs gatavs nākošā rudenī.

Kur sniedz informāciju par Rēzeknes izstādi

Lauksaimniecības kamera aizrāda, ka kameras pilnvarotā plaujas svētku rīkotāja tālrunis ir Nr. 30484 un administrātora tālrunis Nr. 24844. Visas vajadzīgās informācijas par sarīkojamiem plaujas svētkiem sniedz tikai par abiem minētiem tālruniem.

Pazemināts tarifs Rēzeknes izstādes eksponātiem.

Dzelzceļu virsvalde, saskaņā ar ministru kabineta 28. jūlija lēmumu, uzdevusi visām dzelzceļu stacijām pieņemt pārvadāšanai parastā un arī lielā ātrumā Rēzeknē sarīkojamās Latgales apgabala izstādes eksponātus, līdz Rēzeknes stacijai un pēc izstādes izbeigšanās — nepārdotos eksponātus no Rēzeknes stacijas atpakaļ līdz šo eksponātu pirmējām izsūtīšanas stacijām par pazeminātu — 50 proc. maksu. Uz izstādi nosūtāmie eksponāti jāadresē izstādes komitejai. Apliecības pazeminātā tarifa iegūšanai izsniedz Lauksaimniecības kamera.

Kln.

Lauksaimniecības kameras prezidija sēde notiks

otrdien, 18. augustā plkst. 17-tos, Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, dz. 6.

Kln.

Lauksaimniecības kameras galvenās komisijas sēde notiks

otrdien, 18. augustā, plkst. 15,30, Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, dz. 6, prezidija telpās.

Darbu kārtībā — kameras papildbudžets 1936.-37. gadam.

Kln.

Pabalstu norma vaislas bulļu turēšanai.

Zemkopības ministrs J. Birznieks izdevis rīkojumu par valsts pabalsta normām vērtīgo vaislas bulļu turēšanai. Pēc šī rīkojuma lauksaimniecības kamera šīnī budžeta gadā var izsniegt vaislas bulļu turēšanas pabalstīšanai līdz 50 ls gadā par katru vaislas bulli.

Kln.

Bombardē San-Sebastjānu

No Hendejas ziņo, ka insurgentu artilērija šorīt atklājusi uguni pret San-Sebastjānu. Pilsētas iedzīvotājos valda panika, kaut gan insurgentu uguns šimbrīžam domāta tikai kā iebaidīšanas līdzeklis. Arī pierobežā pie Irunas stipra apšaudīšanās. Insurgentu priekšpulki pašlaik atrodas 15 km attālumā no San-Sebastjānas. Ļoti rosiģi darbojas arī aviācija, pie kam pirmo reizi kopš pilsoņu kara sākuma vērojams nacionālistu pārsvars.

Kreisā valdība neesot aizbēgusi.

Pēc telefoniskas sazināšanās ar Madridi spāņu vēstniecība Londonā kategoriski atsauc ziņu, it kā Spānijas valdība aizbēgusi no Madrides uz Valensiju. Valdībai neesot ne nodoma, ne arī iemesla to darīt.

Madrides valdība devusi rīkojumu atbrīvot Spānijā apķīlātās vācu lidmašīnas.

Kāda ir insurgentu flote.

Korunjas radiofons ziņo, ka paveikta spāņu insurgentu flotes noorganizēšana. Šīs flotes stiprākās vienības ir bruņu kuģis „España“ (15.000 tonnu) un kreiseri „Canarias“ un „Almirante Cervera“. Tālāk ziņo, ka Argentīnas valdība esot devusi pavēli savam kreiserim „25 de Mayo“ iebraukt San-Sebastjānā, lai uzņemtu Argentīnas vēstnieku.

Francija pastiprina militāro aviāciju.

Francijas senāts vienbalsīgi pieņēmis piecgadīgu plānu militārās aviācijas pastiprināšanai. Šim nolūkam paredzēts katru gadu izdot 550 miljonus franku. Tautas vietnieku namā šis plāns pieņemts jau agrāk. Ar 216 pret 2 balsīm senāts pieņēmis arī likumprojektu par tirdzniecības un rūpniecības atbalstīšanu.

Valoda atklāj.

Reuters ziņo no Gibraltaras, ka šodien tur no Seviljas ieradusies bēgļi stāstījuši, ka starp kara lidotājiem Seviljā daudz runānot itāliiski un vāciski un lidmašīnas šķietot būvētas Itālijā.

Mazās antantes valstis vienojušās noturēt savu nākošo konferenci no 12.—14. septembrim Bratislavā. Dienvidslaviju re-

Pirmie darbinieki Uzvaras laukumā

Rīgas novada mazpulku nometnes dalībnieki vakar pēcpusdienā (ap 100 dalībnieku) devās uz Uzvaras laukumu, kur uzsāka mērīšanas un zemes darbus. Mazpulku dalībniekus automobiļos no nometnes uz Uzvaras laukumu pārvadāja Latvijas piensaimniecības centrālā savienība un Bekona eksports. Valsts tehnikuma ģeodēzijas skolotāja inž. Ozola vadībā mazpulka dalībnieki uzsāka Uzvaras laukuma uzmērīšanu, uzmērot pirmo lielo trišviraino laukumu pie Arkādijas dārza. Uzmērīšanu paredzēts šodien nobeigt un pagatavot Uzvaras laukumu plānu.

Kln.

Iecelta Ogres kūrorta biedrības valde.

Ministrs A. Bērziņš iecēlis Ogres kūrorta biedrībai valdi un revīzijas komisiju. Valdes priekšsēdis O. Magazins un locekļi — P. Baumanis, R. Miķelsons, P. Liepiņš, J. Putniņš, P. Balodis, J. Vinzarājs, R. Bērziņš, R. Titmanis, N. Nebois, A. Strautmanis, J. Kauliņš, M. Skrastiņš, M. Krastiņš un A. Kalniņš. Revīzijas komisijas priekšsēdis — M. Pūris un locekļi — K. Zaļkalns, J. Brivmanis, J. Kubliņš un A. Rīters.

—ekr.

Mūsu ārējā tirdzniecība turpina uzlaboties.

Valsts statistiskā pārvalde savākusi ziņas par Latvijas ārējo tirdzniecību šī gada jūlijā. Mūsu ražojumi eksportēti kopvērtībā par 10,1 milj. latu, bet importēto preču kopvērtība jūlijā mēnesī bijusi 9,4 milj. latu. Ārējās tirdzniecības bilance tā tad bijusi aktīva par 0,7 milj. latu.

Šī gada pirmajos septiņos mēnešos ārējās tirdzniecības bilance bijusi aktīva par 2 miljoniem latu, pie kam eksporta kopvērtība bijusi 63,6 milj. latu, bet importa kopvērtība 61,6 milj. latu. Salīdzinot ar pagājušā gada pirmajiem septiņiem mēnešiem mūsu ārējās tirdzniecības bilance uzlabojusies par 8,3 milj. latu.

Dlm.

Likvidēta biedrība.

Ministrs A. Bērziņš uzdevis likvidēt kultūras biedrību „Vārpa“. Likvidācijas jāizved minētās biedrības valdei 3 mēnešu laikā.

—ekr.

Pārmaiņas Rīgas latviešu amatnieku palīdzības biedrībā.

Ministrs A. Bērziņš atcēlis no Rīgas latviešu amatnieku palīdzības biedrības valdes locekļa amatam J. Brinkmani, A. Jurjānu un J. Tauriti un viņu vietā iecēlis J. Lāmi, E. Judzi un K. Strautu.

—ekr.

Haralda Elgasta piemiņai

1926. — 17. aug. — 1936.

No lielā ideālista un rakstnieka Haralda Elgasta (istā vārdā Jānis Miķelsons) nā-

ves dienas 17. augustā aizritēs 10 gadi. Viņš dzimis 1882. gada 8. jūnijā Vidzemē Viķeru „Siliņos“ kā lauku rokpeļņa dēls.

Visā savā darbā un dzīvē Haralds Elgasts bija dzīvs un paties mākslinieks. Mūsu rakstniecībā viņš parādījās 1905. gadā ar grāmatu „Zvaigžņotās nakts“, kurā viņš uzstājās ar lielu sparū kā individa, it īpaši mākslinieka absolūtās brīvības aizstāvis. Par visasāko pretinieku Elgasts uzstājās materiālistiskā virziena rakstniekiem un kritiķiem. Arī savā nākamā darbā „Dēmonu paradīzē“ Elgasts parādās kā individuālais propagandists. Aizraudamies Ničes, Vāgnera, Demela, Pšibiševska un Dostojevskā darbiem, Elgasts sniedz daudz interesantus dailliteratūras paraugus. Lielāka mākslas vērtība ir viņa stāstu krājuma „Viņi“ un īpaši ļoti spēcīgi uzrakstītajam ceļojuma aprakstam „Pa okeanu“.

Savos publicistiskos ražojumos H. E. ar lielu ideālistu aizrautību vērsās pret negatīvām parādībām mūsu politiskā dzīvē. H. Elgasts mūsu literatūrā ieņem paliekošu vietu ar savām idejām, izjūtu un mākslas atziņu problēmām.

— eks. —

Daugavas senvēsture dienas gaismā

Daugmales-Tīču pilskalnā jau trešo gadu turpinājas arheoloģiskie izrakumi. Valsts vēsturiskā muzeja direktora Dr. V. Ģintera vadībā. Lai iepazītos ar izrakumu gaitu un jaunākiem atradumiem, vakar uz Daugmales pilskalni izbrauca mūsu līdzstrādnieks.

Daugmales pilskalns, atrodas Daugavas labā krastā dažus kilometrus no Nāves salas, iepretim Ikšķiles un Salaspils baznīcām. Ierodoties pilskalnā, izrakuma darbi patlaban noritēja pilnā gaitā, sākot ar izrakuma vadītāju, visi darbinieki, gērbusies peldkostimos, jo uz pilskalna ārkārtīgi karsts un šādi apģērbti viegla strādāšana. Vairums no darbiniekiem vēstures studentes-studenti, kas strādā kā praktiķi. Visi veselīgi, ar brūni nodegušām sejām.

Izrakumi Daugmales pilskalnā šogad devuši daudzi jaunu senlietu. Par atradumiem direktors Dr. Vinters stāsta:

Strādāju Daugmalē jau trešo gadu. Šīnī laikā pilskalns pārrakts vairākās tranšējās un atrastas vairāk kā 6.000 dažādu senlietu. Izrakumos reprezentētas visas dzīves nozares. Esam atraduši gan kara lietas, zemkopības piederumus, lopkopības, zvejniecības piederumus, zirglietas un dažādas rotas lietas. Ļoti interesantas senlietas atrastas visas pie dzīves piedienīgās nozarēs. Daudzas no atrastām senlietām vēl līdz šim nebija pazīstamas. Daugmales pilskalnā, kā jau zināms pagājušā gadā atrada arī pirmās segtās krāsnis. Šogad pilskalna pētījumi norit vecākos slāņos, sākot no piektā, ceturtnā un trešā gadu simteņa, priekš Kristus dzimšanas.

Patlaban pētījumi norit agrā dzelzs laikmeta slānī. Šajos slāņos krāsnis neesam konstatējuši, bet atradām vairākas pavadvietas. Sevišķi interesanti ir bijis senākā laikā pilskalna malu nostiprinājums. Tās nostiprinātas ar lauztiem plienakmeņiem un atsevišķiem lieliem akmeņiem. Šāds nostiprinājums vēl nebija konstatēts. Pie nostiprināšanas ievērota ļoti precīza arhitektoniska tehnika. Akmeņi tik rūpīgi salikti viens uz otru, ka vēl līdz šai dienai tie tādā veidā uzglabājušies.

No atradumiem redzams, ka pilskalna visu laiku apdzīvojuši zemgaļi. Pilskalna

pilsētiņas vietā atsedzam 30 pavadus māju vietās.

Izdarot tālākus pētījumus konstatējam, ka nevien pilsētiņā, bet arī pilskalna pakāje bijusi apdzīvota. Kultūras slānis šajās vietās jau izpētīts ap 2 mtr., bet tas vēl turpinās. Šīnī pilskalna piekājē rakumā atradām visai raksturīgu piekariņu ar Kristus attēlu, kas vienā rokā tur valdnieka zīli, bet otrā zemes lodi. Tas rāda, ka jau senos laikos laudis labi zinājuši, ka zeme ir apaļa. Atrastais piekariņš, domājams importēts no Bīcānes un darināts no zeltītas bronzas. Turpat atradām arī kādu jostas izrotājumu ar visai raksturīgu dzīvnieku attēlu. Sevišķi greznī darinātas kaula ķemmes un matadatas. Lielā skaitā pilskalnā esam atraduši atsvaripus. Starp atradumiem arī kāds divžuburu makšķeris āķis un izrotāts vizulis - velce. Šādi makšķerņu piederumi līdz šim nebija atrasti. Ļoti glīts un vērtīgs atradums, kāds piektā gadu simteņa māla trauks ar raksturīgiem ornamentiem. Ornamenta rievās iegriezta ar asu priekšmetu. Lai trauki būtu izturīgāki pie to izgatavošanas. Māliem jauktas klāt zvīrgzdis. Atradam arī lielākā vairumā miežu un auzu graudus.

Vērojot pilskalna uzbūvi redzam, ka pie to nocietināšanas nav taupīts nedz darbs, nedz pūles, un darbos ņēmuši dalību daudz ļaužu.

Daugmalē strādā 21 darbinieks, Darbus sāk katru dienu plkst. 6 no rīta, bet beidz ar tumsu. Darbs rit ļoti intensīvi ar mazu pusdienas pārtraukumu. Visas daudzās senlietas sagrupētas pēc slāņiem un jau ievietotas 10 lielās kastēs.

—Op.—

Slimo kasu darbinieki jau ziedojuši 6.400 ls

Taufas labklājības ministrs V. Rubuls nosūtījis Valsts prezidentam K. Ulmanim rakstu, kurā paziņo, ka slimo kasu un to apvienību darbinieki Uzvaras laukumā izbūvē līdz šim ziedojuši — 6.413,03 ls, 467 darba dienas un iegādāties 204 loterijas biļetes. Ziedojumu vākšana slimo kasēs vēl turpinās.

Igaņu Brāļu kapus

iesvētīs Mazsalacā svētdien, 16. augustā.

„Mēs iesim tur, kur tēvu zeme sauks!“

Šo patriotisko solījumu izvēlējušās Jelgavas sabiedriskās organizācijas jau 1921. gada pavasarī pasniedzamam karogam Jelgavas kājnieku pulkam. 16. augustā pulks svin 17 gadu pastāvēšanas atceri. Tas siformēts no Trešā atsevišķā bataljona, Bauškas latviešu bataljona un Augškurzemes partizānu pulka, — vienībām ar spožu kaujas pagātni Latvijas atbrīvošanas kara

Savus miera laika uzdevumus — jauno pilsoņu sagatavošanu valsts aizsardzībai — pulks veic sekodams savai deviņai — uzturedam svētas Ventas ērgli — Atsevišķās studentu rotas nodibinātās kaujas tradīcijas un kalpakiešu varoņgaru. Tāgad pulku komandē pulka otrā bataljona komandieris atbrīvošanas cīņās — pulkvedis Apsītis.

Rīgas pilsētas būvju valde

izdod rakstiskā sacensībā

kanalizācijas vadu jaunbūves darbus

dažādās ielās un lietus pārgāzes koka vada pārbūvi, koptarumā apm. 500 m. Piedāvājumi slēgtās aploksnēs iesniedzami būvju valdes 99. istabā, līdz 1936. g. 19. augustam plkst. 12. Darbu apraksti un tuvāki paskaidrojumi pilsētas kanalizācijas nodaļā 117. istabā no plkst. 12.—13.

L 2509.

Rīgas pilsētas būvju valde

izdod apm. 500 kub. m. granīta akmeņu

transporta darba

no Mīlgrāvja ceļa uz Bolderāju un Bieķensalu. Piedāvājumi iesniedzami L. Kēniņu ielā 5, 99. istabā līdz 14. augustam 1936. g. plkst. 12. Tuvākas ziņas turpat — 109. istabā no plkst. 12.—14.

L 2506.

Atbildīgais redaktors: Artūrs Kroders. Izdevējs: Izdevniecības A.-S. „Zeme“. Grāmatspiestuves Akc. Sab. „Rota“ Rīgā, Blaumaņa ielā 38-40.